

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥
ਸਿੱਖ ਬੁਲੇਟਨ

The Sikh Bulletin

A Voice of Concerned Sikhs World Wide

May 2003 ਜੇਠ ਪੜਧ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ sikhbulletin@surewest.net Volume 5, Number 5
 Published by: Khalsa Tricentennial Foundation of N.A. Inc; Sikh Center Roseville, 201 Berkeley Ave, Roseville, CA 95678. Fax (916) 773-6784
 Khalsa Tricentennial Foundation of N.A. Inc. is a religious tax exempt California Corporation.

In This Issue/ਤਤਕਰਾ

Komagata Maru..... 1
 Enemy Among Us.....2
 Straight Talk From Gurbani.....5
 ਪੰਜ ਸੁਆਲ.....6
 ਸਿੱਖੀ ਬਚਾਓ, ਡੇਰੇਦਾਰ ਭਜਾਓ.....7
 Sikhism: Academic Forum.....8
 Komagata Maru.....12
 The Sad Story of the Komagata Maru 14
 The Message of the Passengers of Komagata Maru to Their Countrymen.....15
 Excommunication of Sikh Scholars.....15
 Save the Sikhism From:.....17
 From sikhyouth@yahoo.com.....18
 Letters To The Editor 19
 Let not the Wicked Judge Wield the Pen.....20
 ਅਪਰੈਲ ੧੩, ੨੦੦੩ ਦੀ ਚਿੱਠੀ, ਵੇਦਾਂਤੀ ਜੀ ਨੂ.....24
 ਅਪਰੈਲ ੦੯, ੨੦੦੩ ਦੀ ਚਿੱਠੀ, ਵੇਦਾਂਤੀ ਜੀ ਵੱਲੋਂ.....26
 ਵਿਦਵਾਨ ਬਨਾਮ ਪਖੰਡਧਾਰੀ॥.....26
 ਕਬਯੋ ਬਾਚ ਬੇਨਤੀ ॥ ਚੌਪਈ ॥ 28
 Book Page 32

Editor in Chief

Hardev Singh Shergill

Editorial Board

Avtar Singh Dhama
 Gural Singh Khaira

Production Associates

Amarjit Singh Padda
 Jasnain Singh

The Sikh Bulletin is distributed free around the World. All you have to do is ask. We invite offers of help in disribution in other countries.

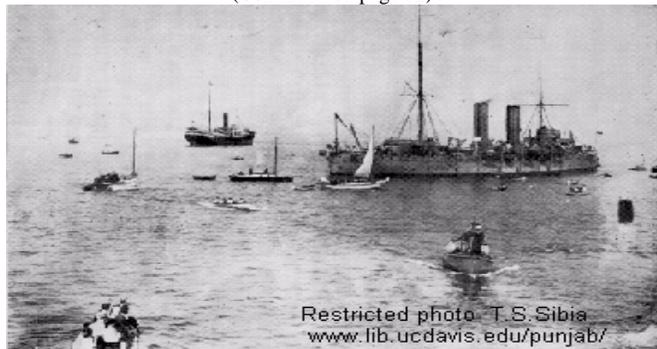
Please note our new e-mail address
sikhbulletin@surewest.net

The views expressed by the authors are their own. Please send the feedback and inputs to:
sikhbulletin@surewest.net

Our Website: sikhbulletin.sadapunjab.com

KOMAGATA MARU, MAY 23, 1914

(Continued on page 12)

Restricted photo T.S.Sibia
www.lib.ucdavis.edu/punjab/

VANCOUVER HARBOUR, B.C., CANADA

Restricted photo T.S.Sibia
www.lib.ucdavis.edu/punjab/

CALCUTTA, INDIA, SEPTEMBER 29, 1914

Restricted photo T.S.Sibia
www.lib.ucdavis.edu/punjab/

ENEMY AMONG US

1. Sikh Takhts:

All five Takhts, Akal Takhat Sahib, Kesgarh Sahib, Damdama Sahib, Patna Sahib and Hazoor Sahib, have immense historical significance for us. One would think they would all practice the same maryada. But No! Patna Sahib and Hazoor Sahib allow Parkash and Akhandpath of Dasam Granth, the bane of Sikhi. At Hazoor Sahib an Akhandpath of Dasam Granth is sold for Rs. 2,101.00 where as that of AGGS can be had for a bargain price of only Rs. 900.00 (*See SB Sept.2000 and Jan. 2001*) Also at this Takhat the 'Thaal and Deeva Aarti' in the fashion 'condemned' by Guru Nanak is performed daily. From this very place the jathedar was publicly soliciting 'authentic' documents to prove Dasam Granth to be the work of Tenth Nanak and ordering publication of this Granth in large numbers at a time when Jathedar Vedanti had issued a hukamnama from Akal Takhat Sahib banning any public discussion of Dasam Granth. As a result the 'beacon' of Sikhi, Institute of Sikh Studies Chandigarh, silenced itself while likes of Hazoor Sahib Jathedar, Baba Virsa Singh and publishers Chattar Singh kept on the pro Dasam Granth drumbeat.

Recently, the RSS chief Sudarshan used the 'Parkash' of Dasam Granth at our two Takhts as proof that Sikhs are Hindus. In Sacramento, CA, the Hindu leadership used our common but tragically erroneous practice of singing '*deh shiva ver mohe ihe...*' as an example of Sikh Gurus being practicing Hindus because Tenth Guru Nanak prayed before a Hindu Goddess. It comes as no surprise that the post 9/11, film, '**Mistaken Identity**' shows children's choirs in a Gurdwara singing '*deh shiva*'. The film was produced by a Hindu lady, **Vinanti Sarkar** but generously paid for with Sikh donations. According to a statement in the Spokesman weekly, Chandigarh, this film is being widely shown in India. *We finance misinterpretation about us by ourselves.*

More recently, in the matter of Nanakshahi Calendar, the Jathedar and the management of Patna Sahib have turned down Jathedar Vedanti's request to implement Nanakshahi Calendar.

On the front portal of **Darbar Sahib** in Amritsar is a relief image of **Guru Nanak surrounded by Bhai Bala and Bhai Mardana**. Bhai Gurdas says, '*gur murat gur Shabad hai*'. In the basement of Akal Takhat Sahib a picture of Ninth Nanak is displayed for the devotees to engage in another Brahmanic practice of bowing before an image. In his book, 'The Sikh Religion' **Macauliffe**, joined by other historians, tells us that **Bala did no exist**. At Darbar Sahib we also perform the Brahmanic ritual of **washing the floor with milk**. The recent controversy about the *rights of Sikh women* to equality in the matter of sewa at Darbar Sahib shows our Brahmanic practice of discriminating against women,

contrary to the teachings of the Gurus but in conformity with the Hindu practice.

2. Takhat Jathedars:

Of all the Jathedars, one person with some degree of moral integrity and intellectual honesty was **Giani Kewal Singh**. He was the Jathedar who spoke out against the deras and derawalas including the more powerful ones such as **Nanaksar and 'Sacha Sauda' in Sirsa**. It is the latter that used his influence to frame Giani Kewal Singh in the tragic death of his daughter-in-law that had been proven to be a suicide brought on by depression. He was the conscience of the five '*Singh Sahiban*'. Now, after the removal of **Jathedar Manjit Singh**, we are being told that he too, discreetly, was a moderating influence. Recent action by **Vedanti** to change his tune vis-à-vis the books written by **S. Kala Afghana** lends some degree of credence to that (see page 26). Now **Vedanti** has all four '**no questions asked yes men**'. But Vedanti is more of a weak, pathetic person, an easy tool (and fool) to be used by those who pull the strings behind the scene. In that he has also been ill served by his PA, Prithipal Singh, who is also his brother-in-law (*sala*).

We have just recently learned that when **Vedanti** paid a visit to 'Dera' of 'Sant Baba' **Daljit Singh** in Chicago in May 2001, he had already been visited by Daljit Singh's wife with a plea to intercede on her behalf (see page 6). He not only visited the dera but also included Daljit Singh in his '*Sant Tola*' peace delegation to visit with the **Pope** in Italy in January 2002 (see SB Feb.2002 p.25). Prior to his visit to Nanaksaria Thug Amar Singh Barundi in London in August 2001 (see SB Oct.2001) with **Hitt** and **Talwandi** in tow, we had presented him with **truth about Amar Singh**. He completely ignored that. We have since learned that there were others who had warned him. But he responded by including Amar Singh too in his peace delegation to the **Pope**. *We have also learned from very reliable sources that Vedanti does not subscribe to atty. Lamba's belief that the Dasam Granth is creation of Tenth Nanak.*

But then he is also the editor of the blasphemous book '**Gurbilas Patshahi 6**' (*See SB May, June 2000*). In the '*Sher-E-Panjab*' dated April 11, 2003, even **Jagdev Singh Talwandi** is reprimanding Vedanti over his editorship of this book. He is quoted as saying, "**If Jathedars engage in such actions then what more worse can happen for the Sikh qaum?**" But then again in India he speaks against derawalas and in diaspora he supports them.

Strangely Atty. Lamba has never spoken out against Vedanti. We can come to only one conclusion that Vedanti is carrying out his master's commands instead of exercising his own judgment. *It is our opinion that for the sake of the Panth and his own sake, for whatever little self-respect he*

has left, he should resign from his position of Jathedar Akal Takhat Sahib.

3. S.G.P.C and its Adharm Parchar Committee:

Until and unless Sikh leadership, intellectuals and institutions take a united and unequivocal stand that Sikhism has no place for Dehdhari Gurus who call themselves Sants Babas, Shiromani Sants and Yogis, Sikhi will continue to remain the target of Hindutva forces. It would also be a mistake to distinguish between 'good sants' and 'bad sants'. The so-called 'good sants' have also lead us astray from Sikhi and into superstition and following them rather than the guru, which for us today is only AGGS.

Thus, there should be no room in the SGPC's Dharam Parchar Committee for Dehdhari Sants. But we have two of them and they call the shots. They are helped in their assault on Sikhi and Sikh scholars of Gurbani by another member, **Joginder Singh Talwara, a leader of Akhand Kirtani Jatha.** Of course, AKJ believes that the entire Dasam Granth, complete with pornographic references and details, and its promotion of intoxicants, is the bani of tenth Nanak. Recently S. Talwara fully revealed his level of intelligence when he attacked S. Kala Afghana with these words in a letter to the Editor in The Spokesmen Weekly, Chandigarh dated March 2003: *"...Kala Afghana too has adopted the same method of administering sugar-coated poison. Well-meaning intellectuals should have been in the forefront to see through and unearth this cunning and deceitful methodology. Brother Kala Afghana, who has been serving in the police force all through his life, has neither the education nor the study required for writing so much. Some anti-Panth lobby seems to be working behind him. Laying my head at the feet of all of you, my humble plea is that we should move in the direction of seeing the 'poison coated with sugar.'" S. Talwara can believe the story of 'Chhajju Jhir' but he has hard time believing that Guru could shower his blessings on S. Kala Afghana, especially after his decade long intensive study of both Sikh and Hindu scriptures before he wrote his first book. After all Guru blessed S. Talwara with ignorance. What he describes as sugar-coated poison has been described by others as truth told in harsh language. Or perhaps Talwara Ji is right. S. Kala Afghana could be in cahoots with Atty. Lamba where the latter is actually writing under the name of Kala Afghana!*

But really, what is S. Kala Afghana's fault? In his book **'Maas Maas Ker Moorakh Jhagre'** he exposed mis-interpretation of Gurbani by the pillars of Damdami Taksal and Akhand Kirtani Jatha and these are the *sansthanwans* that Vedanti has teamed up with to take his revenge on S. Kala Afghana for his critique of **'Gurbilas Patshahi 6'**. S. Kala Afghana has critiqued the following books:

- a. **'Tat Gurmat Nirnai'** by Bhai Sahib Bhai Randhir Singh Ji, 1978 Edition.

- b. **'Sikh Dharam Te Maas Shraab'** by Bhai J. P. Singh Ji, Bombay Wale, August 1980 Edition.
- c. **'Tau Kew Murgji Mare'** by Bhai Joginder Singh Talwara, July 1980 Edition.
- d. **'Gurmat Rahit Maryada'** by Sant Giani Gurbachan Singh Ji Khalsa Bhindranwale of Damdami Taksal, Feb. 1975 Edition.

4. Damdami Taksal:

It was a product of Damdami Taksal, **Jathedar Puran Singh**, who declared that Sikh Gurus were the progeny of mythical **Luv and Kush**. To buttress his argument he quoted **Dasam Granth** in which **"the Guru has himself written who his ancestors were."** When told that Dasam Granth could not be the writing of the Tenth Nanak and even the Arya Smajis deny the existence of Luv and Kush, his answer was to quote **Baba Gurbachan Singh** as the authority who **"considered Dasam Granth to be the creation of the tenth Guru."** In their dera in Tracy, California, they can be seen doing more than one akhandpath, akhandpath and katha and akhandpath and kirtan, all simultaneously, all of which is contrary to the Sikh Reht Maryada. Surely, their own maryada allows them to do that, but **is that Sikhi?** (See SB Jan. 2000, p.4)

Bhai Jarnail Singh Bhindranwale was one of them, yet they are the only ones denying him the martyrdom. By implication they are turning him into someone he was not. Unlike other Sikh leaders his deeds matched his words. **Who can deny that Damdami Taksal has become a front for RSS assault on Sikhi?**

5. Sant Sipahi, Gurcharanjit Singh Lamba and Bibi Kiranjot Kaur:

In the March 2003 editorial of Sant Sipahi Bibi Kiranjot Kaur states that because of her involvement in Panthic activities Sant Sipahi Trust has decided to appoint atty. **Lamba**, who takes his inspiration from the life of Master Ji, as its editor. Change of face will not mean change in editorial policy. **We respectfully disagree.**

In **'The Charhdi Kala'** weekly of March 26-April 01/2003, atty. **Lamba** is lambasting **Rashtriya Sikh Sangat**, first under his own name and then under **'Sant Sipahi bureau'**. In the heading he mocks them: **Rashtriya? Sikh? Sangat?** Those who do not know Lamba would think what a great Sikh scholar he is. Even **Dr. Harbans Lal** has defended his scholarship on the Internet. But then Dr. Harbans Lal also thinks **Dr. Chauhan** is a great Sikh leader.

Both the above statements, by Bibi Kiranjot Kaur and atty. Lamba, are to mislead you. Fact is that Bibi has sold her grandfather and mother's souls to the devil, personified in this case by atty. **Gurcharanjit Singh Lamba**. She says that the editorial policy of Sant Sipahi will not change, but it

already has. It was an article in Sant Sipahi of Feb. 1994 that became the basis of collection of evidence against **Jathedar Vedanti's** very close personal friend, benefactor and patron saint, thirteenth Guru Nanak, Nanaksaria '**Sant Baba' Amar Singh Barundi**. However, in March 1998 Sant Sipahi published pictures and an article about Amar Singh being received by **Jathedar Ranjit Singh Ghataura** at Akal Takhat Sahib on Feb. 22, 1998 to perform Kirtan, thank other participating jathas and present awards to the children, without any reference to the truth about Amar Singh published in the Feb. 1994 issue and there was no criticism of Ranjit Singh's actions. The editor of Sant Sipahi during that period was her father. She has chosen to hire, or sell to the fox the hen house. S. Hukam Singh abandoned his Spokesman in exchange for the speakership of the Indian Parliament. We cannot see Bibi getting that position or any governorship. **Perhaps atty. Lamba can get her the Ambassadorship to Bangui**. We will just have to wait and see.

Who is atty. Gurcharanjit Singh Lamba? We do know one thing. As in the case of **Dr. Amarjit Singh** of 'Khalistan Affairs Centre' in USA, **nobody really knows**. But from his actions we can conclude that he is up to no good. Anyone believing in and proclaiming Dasam Granth to be the creation of Tenth Nanak should be suspect. You do not have to believe me, if you can believe in Sudarshan that will do.

Atty. Lamba loves to portray himself as a Sikh Scholar but his actions are that of a **mafia** enforcer. Last year he attacked all the missionary colleges (see SB Sept. 2002) with vengeance when he did not like a slight movement towards cooperation between the SGPC and the missionary colleges.

Last summer a seminar on Dasam Granth was held in eastern USA. After the seminar, one of the speakers associated with a missionary college was invited by a prominent member of the Sikh Community in the area to his house. While the missionary was there e-mail arrived for him from **Mr. Lamba**, lambasting him for his comments on Dasam Granth at the seminar earlier that day. Both the missionary and the host were surprised as to how did **atty. Lamba**, sitting half way around the world in Jalandhar, find out what was said at the seminar and the e-mail address of the host. It does lend credence to Dr. Aulakh's observation about the infiltration of Indian Govt. agents in every Gurudwara, every Sikh gathering and every Sikh organization. Later atty. **Lamba** intimidated two other principals of missionary colleges for anti Dasam Granth articles in missionary magazines. (For more on Lamba see SB Aug. 2000, Feb. & June 2001, Spokesman_May, 2001). **There is no doubt in our mind that atty. Lamba is the head, Joginder Singh Talwara the tail that rattles and Jathedar Vedanti and President Badunger the belly of the snake that is poised to strike at the Panth**. If the belly could be cut the head and the tail will be rendered useless.

6. Deras-Sant Baba Daljit Singh-Chicago:

All Deras are run by people who have first stolen Sikhi and then use it to steal your hard earned assets and like the Thugs of Benaras described by Bhagat Kabir, they all dress in a special uniform – **chola**. We became aware of Daljit Singh in May 2001 when we received a phone call from Chicago to help persuade Vedanti not to visit his Dera (see SB June & July 2001). April 2003 issue of SB again dealt with the activities of Daljit Singh. Bulletin was mailed on April 9, 2003. About noon on April 11, 2002 we received a **telephone call from Daljit Singh** that lasted more than two hours. **Following are the main points of that conversation:**

Baba Daljit Singh is his legal name, i.e. his first name is Baba, middle Daljit and last is Singh. If his legal first name is Baba then why was he referred to as Bhai Daljit Singh in the list of delegates that accompanied Vedanti to visit the Pope? All Babas seem to be graduates of the same school. In case of Amar Singh Barundi his legal name in USA is **Baba A. Singh**.

Living arrangements between him (in Chicago) and his wife (in India) are with their mutual consent. But his wife had appealed to the Palatine, Chicago gurdwara sangat for intervention and later in India had pleaded with Jathedars Manjit Singh and Vedanti, before Vedanti's visit to the Dera. (See p. 6)

He has had AGGS translated into ten European languages including English, French, Italian and Danish. He has promised to deliver to us all ten sets. We will inform our readers when **and if** we receive them and if we receive them, we will have scholars examine the quality of translation.

His belief in entire Dasam Granth being the creation of Tenth Nanak, including pornography and endorsement of consuming intoxicants is 101%

'Thaal and Deeva Aarti' at Hazoor Sahib is an expression of devotion. There is nothing wrong about it.

He is a product of Sant-Samparda. He will not change; he will address anyone calling himself Sant as Sant, but not Brahm Giani. But he is not hostile to the missionaries. As an example he mentioned the case of **Satnam Singh, son of late Principal Harbhajan Singh** who was 101% against Dasam Granth. Daljit Singh got Satnam Singh the visa for USA.

Money for catering to 25 'who is who' of Sikhi will come from his congregation.

He has never met atty. Lamba.

He would not answer how much he paid for infomertial in the Sant Sipahi of Jan. Feb. 2003, under the heading 'Special Interview' by a Roop Singh.

He did not explain why of all the worthy Sikhs he was singled out to receive **Maharaja Ranjit Singh Award** for promoting Sikh religion and human and social services, by Punjab University Patiala on Dec.22, 2001(see SB Feb. 2002 p.25). Incidentally, the presenter of that award, **Vice Chancellor Dr. Jasvir Singh Ahluwalia**, went to jail on sexual harassment charges by the women students at the university.

Like a vulgar man he bad mouthed and assassinated the characters of Bhai Mahinder Singh, Granthi at Palatine Gurdwara Sahib, S. Kulwant Singh Hundal, General Secretary, his wife and their children. On April 15, 2003 we received an unsigned and anonymous fax (In violation of the federal law the fax number was concealed) three pages long, supposedly sent by '*Guru Panth they das, smoooh sangat, Gurdwara Sahib Palatine*'. **Shame on the sender, shame on the 25 infamous sikhs visiting this dera and shame on every individual from Chicago and elsewhere going to this dera. This is how far deep our qaum has sunk.**

This from an Indian Govt. installed 'religious leader of sikhs' who has abandoned his own wife and a child. Some example to live by! What else can we expect from a shameless self promoting individual? This is the training of all the chola wearing 'chores'. This writer was similarly victimized by falsehoods in full page ads in the newspapers by Nanaksaria Thug Amar Singh Barundi when he was thrown out of Roseville by court order.

He has the full support and backing of the Indian Consulate in Chicago. It was the Indian Govt. intervention that lead to his and Amar Singh's inclusion in Jathedar Vedanti's delegation to the Pope's conference on Jan. 24, 2002 in Italy. It was the Indian Consulate in Chicago that arranged for his picture with the Pope hung at the International Airport as part of the Inter-Cultural Dialogue Exhibit. *You can see the history repeat itself. This is how Baba Virsa Singh's dera was established and Baba made into an International peacher of Hindu version of Sikhi.*

7. Balwinder Singh

A noted community activist, in the words of Surendra Ullal of India Post News Service, is credited with starting Gurdwara Sahib of Chicago. Mr. Singh was quoted as saying, "*We have invited 25 Panthic celebrities and Ragi Jathas and their participation (in Baisakhi day parade) would present a grand image of Sikhism*". **'We have invited?'** Is he in partnership with Baba Daljit Singh? We decided to call him to make him aware of the feelings of the Sangat at Palatine Gurdwara Sahib. Conversation with him was short and sweet.

He is much closer to the scene of activity than we are and he knows who is right and who is wrong. By implication, for him Baba is right. He also fully trusts the people who appoint Jathedars and trusts Jathedars to decide where to go and where not go. In other words he will go with the flow. Unfortunately he has a lot of company but we must keep up our opposition to the establishment of deras and dera type gurdwaras. **Need of the hour is to educate the masses.**

8. Sant Jatinder Pal Singh Sewa Panthi was visiting Sacramento a week or so before his arrival at Daljit Singh's dera. We thought it prudent to at least make him aware of the feelings of sangat at Palatine Gurdwara Sahib. It seemed he was already aware of their feelings and did not give a fig for them. He refused to discuss it beyond a statement that he is going to go. His job is to do Gurmat parchar. That was a good lead for us to ask the first question. What did he think of Dasam Granth? He had no opinion. Second question was about his opinion about Nanakshahi Calendar. He had none. It would have been futile to ask the next question which would have been about the practice at this Gurdwara encouraging sangat to take a dip in the two pools at the entrance that were made holy with bottled water from sacred tanks in India. He would have had no opinion. **His single minded devotion is to spread Gurmat parchar and such superstitions are obviously allowed in his understanding of Gurmat.**

Hardev Singh Shergill

*****

STRAIGHT TALK FROM GURBANI

The following is reproduced from SB of October 2001 that carried a story about Panthic celebrities appearing in much the same way at the dera of Amar Singh in London, as they are appearing at the dera of Daljit Singh now, lead by Jathedar Vedanti, who was once quoted as saying: "*...oppose those who were running deras and adopting practices which went against the tenets and principles of Sikhism.*" Tribune Oct. 30, 2001)

ਹਰਿ ਕੇ ਦਾਸ ਸਿਉ ਸਾਕਤ ਨਹੀ ਸੰਗੁ ॥ (੧੯੮-੩, ਗਉੜੀ, ਮਃ ੫)

har kay daas si-o saakat nahee sang.

The Lord's servant does not associate with the faithless cynic.

ਓਹੁ ਬਿਖਈ ਓਸੁ ਰਾਮ ਕੇ ਰੰਗੁ ॥੧॥ ਰਹਾਉ॥ (੧੯੮-੩, ਗਉੜੀ, ਮਃ ੫)

oh bikh-ee os raam ko rang. ||1|| rahaa-o.

One is in the clutches of vice, while the other is in love with the Lord. ||1||Pause||

ਬਾਹਰਿ ਭੇਖ ਅੰਤਰਿ ਮਲੁ ਮਾਇਆ॥ (੨੬੭-੧੧, ਗਉੜੀ ਸੁਖਮਨੀ, ਮਃ ੫)

baahar bhaykh antar mal maa-i-aa.

Outwardly, they wear religious robes, but within is the filth of Maya.

ਛਪਸਿ ਨਾਹਿ ਕਛੁ ਕਰੈ ਛਪਾਇਆ॥ (੨੬੭-੧੨, ਗਉੜੀ ਸੁਖਮਨੀ, ਮਃ ੫)

chhapas naahi kachh karai chhapaa-i-aa.

They cannot conceal this, no matter how hard they try.

ਗੁਰ ਮੰਤ੍ਰੁ ਗੀਣਸੁ ਜੋ ਪ੍ਰਾਣੀ ਧ੍ਰਿਗੰਤ ਜਨਮ ਕ੍ਰੁਸਟਣਹ ॥ (੧੩੫੬-੧੮, ਸਹਸਕ੍ਰਿਤੀ, ਮਃ ੫)

gur manṭar heensa-y jo paraanee Dharigant janam bharsatnah.

That mortal who lacks the Guru's Mantra - cursed and contaminated is his life.

ਕੂਕਰਹ ਸੂਕਰਹ ਗਰਧਭਗ ਕਾਕਹ ਸਰਪਨਹ ਤੁਲਿ ਖਲਹ ॥੩੩॥ (੧੩੫੬-੧੮, ਸਹਸਕ੍ਰਿਤੀ, ਮਃ ੫)

kookrah sookrah garaDh-bheh kaakah sarapneh tul khalah. ||33||

That blockhead is just a dog, a pig, a jackass, a crow, a snake. ||33||

ਪਰ ਦਰਬ ਹਿਰਣੰ ਬਹੁ ਵਿਘਨ ਕਰਣੰ ਉਚਰਣੰ ਸਰਬ ਜੀਅ ਕਹ ॥ (੧੩੬੦-੨, ਸਹਸਕ੍ਰਿਤੀ, ਮਃ ੫)

par darab hirna^N baho vighan karna^N ucharna^N sarab jee-a kah.

The mortal steals the wealth of others, and makes all sorts of problems; his preaching is only for his own livelihood.

ਲਉ ਲਈ ਤ੍ਰਿਸਨਾ ਅਤਿਪਤਿ ਮਨ ਮਾਏ ਕਰਮ ਕਰਤ ਸਿ ਸੂਕਰਹ ॥੬੬॥ (੧੩੬੦-੨, ਸਹਸਕ੍ਰਿਤੀ, ਮਃ ੫)

la-o la-ee tarisnaa atipat man maa-ay karam karat se sookrah. ||66||

His desire for this and that is not satisfied; his mind is caught in Maya, and he is acting like a pig. ||66||

ਗਜ ਸਾਢੇ ਤੈ ਤੈ ਧੋਤੀਆ ਤਿਹਰੇ ਪਾਇਨਿ ਤਗ ॥ (੪੭੬-੧, ਆਸਾ, ਭਗਤ ਕਬੀਰ ਜੀ)

gaj saadhay tai tai Dhottee-aa tihray paa-in tag.

They wear loin cloths, three and a half yards long, and triple-wound sacred threads.

ਗਲੀ ਜਿਨ੍ਹਾ ਜਪਮਾਲੀਆ ਲੋਟੇ ਹਥਿ ਨਿਬਗ ॥ (੪੭੬-੧, ਆਸਾ, ਭਗਤ ਕਬੀਰ ਜੀ)

galee jin^Haa japmaalee-aa lotay hath nibag.

They have rosaries around their necks, and they carry glittering jugs in their hands.

ਓਇ ਹਰਿ ਕੇ ਸੰਤ ਨ ਆਖੀਅਹਿ ਬਾਨਾਰਸਿ ਕੇ ਠਗ ॥੧॥ (੪੭੬-੨, ਆਸਾ, ਭਗਤ ਕਬੀਰ ਜੀ)

o-ay har kay sant na aakhee-ahi baanaaras kay thag. ||1||

They are not called Saints of the Lord - they are thugs of Benares. ||1||

ਤਖਤਿ ਬਹੈ ਤਖਤੈ ਕੀ ਲਾਇਕ ॥ (੧੦੩੯-੧੧, ਮਾਰੂ, ਮਃ ੧)

takhat bahai takh-tai kee laa-ik.

He alone sits on the throne, who is worthy of the throne.

ਪੰਚ ਸਮਾਏ ਗੁਰਮਤਿ ਪਾਇਕ ॥ (੧੦੩੯-੧੧, ਮਾਰੂ, ਮਃ ੧)

panch samaa-ay gurmat paa-ik.

Following the Guru's Teachings, he subdues the five demons, and becomes the Lord's foot soldier.

ਕਰਤੁਤਿ ਪਸੁ ਕੀ ਮਾਨਸ ਜਾਤਿ ॥ ਲੋਕ ਪਚਾਰਾ ਕਰੈ ਦਿਨੁ ਰਾਤਿ ॥ ਬਾਹਰਿ ਭੇਖ ਅੰਤਰਿ ਮਲੁ ਮਾਇਆ ॥

kartoot pasoo kee maanas jaat, lok pachara kare din raat.

Bahar bhekh antar mal maya.

They belong to the human species, but they act like animals. They curse others day and night. Outwardly, they wear religious robes, but within is the filth of Maya

[If we substitute Amritsar for Benaras, Jathedars and Sants for Pandits, Gatra for Janeu, is not that what Guru Nanak was talking about? Ed.]

*****

ਪੰਜ ਸੁਆਲ ?

ਜਥੇਦਾਰ ਵੇਦਾਂਤੀ ਜੀ ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਰੋ (ਅਮਰੀਕਾ) ਪਹੁੰਚਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਥੇਦਾਰ ਜੀ! ਅਖਬਾਰੀ ਇਸਤਿਹਾਰ ਮੁਤਾਬਿਕ ੨● ਅਪ੍ਰੈਲ ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਰੋ ਆਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਿਖ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਨ ਦੀ ਖੋਚਲ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਕਿ,

1. ਕੀ (ਬਾਬਾ) ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸ਼ਿਕਾਰੋ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਇੰਡੀਆ ਰਹਿ ਰਹੀ ਪਤਨੀ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਉਪਰ ਤੁਹਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੋ ਰੋ ਕੇ ਪੁਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਕਿ ਮੇਰਾ ਪਤੀ ਮੈਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਕਿਸੇ ਦੂਸਰੀ ਔਰਤ ਨਾਲ ਨਜਾਇਜ਼ ਸਬੰਧ ਬਣਾਈ ਬੈਠਾ ਹੈ?
2. ਕੀ ਪ੍ਰੋ. ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਹੋਰਾਂ ਨੇ, (ਜਿਹਨਾਂ ਕੋਲ ਤਖ਼ਤ ਸ੍ਰੀ ਕੇਸਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਉਪਰ ਇਹ ਦੁਖਿਅਾਰੀ ਔਰਤ ਪਹਿਲਾਂ ਪੁਕਾਰ ਕਰ ਚੁਕੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਵਲੋਂ ਨਿਜੀ ਤੌਰ ਤੇ ਕੀਤੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਅਸਫਲ ਰਹੇ ਸਨ) ਤੁਹਾਨੂੰ (ਬਾਬਾ) ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੀ ਵਿਆਹੁਤਾ ਔਰਤ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਧਕੇ ਬਾਰੇ ਜਾਣੂ ਨਹੀਂ ਕਰਵਾਇਆ?
3. ਕੀ ਪੰਥ ਪ੍ਰਸਿਧ ਕੀਰਤਨੀਏ ਭਾਈ ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸ੍ਰੀ ਨਗਰ ਵਾਲਿਆਂ ਅਤੇ ਪੰਥ ਪ੍ਰਸਿਧ ਵਿਦਵਾਨ ਗਿਆਨੀ ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ ਜਾਚਕ ਨਿਉਯਾਰਕ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਬਾਬਾ ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਉਸਦੀ ਪਤਨੀ ਦੇ ਮਸਲੇ ਨੂੰ ਸੁਲਝਾਉਣ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ?
4. ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਉਪਰੋਕਤ ਸਾਰੇ ਯਤਨਾਂ ਅਤੇ ਉਸ ਅਬਲਾ ਔਰਤ ਦੇ ਤਰਲਿਆਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰ ਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਦਿਆਂ ਸਗੋਂ (ਬਾਬਾ) ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਅਪਰਾਧ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ? ਜਥੇਦਾਰ ਜੀ !
5. ਕੀ ਪ੍ਰੋ. ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ ਜਥੇਦਾਰੀ ਤੋਂ ਬਰਖ਼ਾਸਤ ਕਰਨ ਦਾ ਮੁਖ ਕਾਰਨ ਤੁਹਾਡਾ ਅਤੇ ਬਡੁੰਗਰ ਜੀ ਦਾ ਇਸ ਅਖੌਤੀ ਬਾਬੇ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ੪●● ਸਾਲਾ ਸਮਾਗਮਾਂ ਰਾਹੀਂ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਸੈਰਾਂ ਕਰਨ, ਜੇਬਾਂ ਭਰਨ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਬੀਬੀਆਂ ਦੇ ਸੇਵਾ ਦੇ ਮਸਲੇ ਨੂੰ ਟਾਲਣਾ ਹੀ ਤਾਂ ਨਹੀਂ? ਕਿਉਂ ਕਿ ਪ੍ਰੋ. ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਇਹਨਾਂ ਦੋਹਾਂ ਮਸਲਿਆਂ ਵਿਚ ਰੁਕਾਵਟ ਬਣ ਰਹੇ ਸਨ। ਕੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਤੁਹਾਡੀ ਜ਼ਮੀਰ ਆਗਿਆ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਅਜਿਹੀ ਨਿਘਰੀ ਅਵਸਥਾ ਵਿਚ ਵੀ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਦੀ ਪਦਵੀ ਤੇ ਟਿਕੇ ਰਹੋ ਜਾਂ ਇਸ ਅਖੌਤੀ ਬਾਬੇ ਦੇ ਸਦੇ ਤੇ ਸ਼ਿਕਾਰੋ ਆਣ ਕੇ ਗੁਰਮਤਿ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਵਿਪਰੀਤ ਸੰਪਰਦਾਇਕਤਾ ਨੂੰ ਬਚਾਵਾ ਦਿਉ ? ਗੁਰਸਿਖ ਸੰਗਤਾਂ ਦਾ ਦਾਸ:

ਹਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸ਼ੇਰਗਿਲ, ਕੈਲੇਫੋਰਨੀਆ

*****

ਸਿੱਖੀ ਬਚਾਓ, ਡੇਰੇਦਾਰ ਭਜਾਓ

SIKH RELIGIOUS SOCIETY OF CHICAGO

April 14, 2003

ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕਾ ਖਾਲਸਾ ॥

ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤਹਿ ॥

ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਹਜ਼ੂਰੀ ਵਿਚ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਸਮੂਹ ਸਾਧ-ਸੰਗਤ ਤੇ ਸਿੱਖ ਰਿਲੀਜੀਅਸ ਸੁਸਾਇਟੀ, ਪੈਲਾਟਾਇਨ (ਸ਼ਿਕਾਗੋ) ਵਲੋਂ ਗੁਰੂ-ਡੰਮ ਤੇ ਡੇਰੇਦਾਰ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਗੁਰਦੁਵਾਰਾ ਗੁਰਜੋਤਿ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਾਹਿਬ (ਆਈਲੈਂਡ ਲੇਕ) ਦੇ ਅਖੌਤੀ ਸੰਚਾਲਕ ਡੇਰੇਦਾਰ ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਵਲੋਂ ੨੦ ਅਪ੍ਰੈਲ, ੨੦੦੩ ਤੋਂ ੨੧ ਅਪ੍ਰੈਲ, ੨੦੦੩ ਤਕ ਕਰਵਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ੪੦੦ ਸਾਲਾ ਪਾਵਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦਿਵਸ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਰਹੀਆਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਸਿਰਮੌਰ ਸੰਸਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਹਸਤੀਆਂ - ਜਥੇਦਾਰ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵੇਦਾਂਤੀ (ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ), ਪ੍ਰੋ. ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਸਿੰਘ ਬੁਝੰਗਰ (ਪ੍ਰਧਾਨ ਐਸ.ਜੀ.ਪੀ.ਸੀ.), ਸ. ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਰਨਾ (ਪ੍ਰਧਾਨ, ਦਿੱਲੀ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਵਾਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ), ਸ. ਭਜਨ ਸਿੰਘ ਵਾਲੀਆ (ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ, ਦਿੱਲੀ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਵਾਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ), ਗਿ. ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ (ਹੈਡ ਗ੍ਰੰਥੀ, ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ), ਜਥੇਦਾਰ ਤਰਲੋਚਨ ਸਿੰਘ (ਤਖਤ ਕੇਸਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ), ਜਥੇਦਾਰ ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ (ਤਖਤ ਸਚਖੰਡ ਹਜ਼ੂਰ ਸਾਹਿਬ), ਜਥੇਦਾਰ ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ (ਤਖਤ ਪਟਨਾ ਸਾਹਿਬ), ਜਥੇਦਾਰ ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਨੰਦਗੜ੍ਹ (ਤਖਤ ਦਮਦਮਾ ਸਾਹਿਬ), ਸ. ਮੁਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰੁਮਾਣਾ (ਪ੍ਰਧਾਨ, ਤਖਤ ਪਟਨਾ ਸਾਹਿਬ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ), ਸ. ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕਲਕੱਤਾ (ਸਾਬਕਾ ਸਕੱਤਰ, ਐਸ.ਜੀ.ਪੀ.ਸੀ.), ਸ. ਰੂਪ ਸਿੰਘ (ਸਿੱਖ ਸਕਾਲਰ, ਐਸ.ਜੀ.ਪੀ.ਸੀ.), ਗਿ. ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰਵਾਨਾ (ਸਾਬਕਾ ਗ੍ਰੰਥੀ, ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ), ਗਿ. ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ (ਹੈਡ-ਗ੍ਰੰਥੀ, ਗੁਰਦੁਵਾਰਾ ਸੀਸ ਗੰਜ ਸਾਹਿਬ ਦਿੱਲੀ), ਸੰਤ ਜਤਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ (ਸੇਵਾ-ਪੰਥੀ, ਦਿੱਲੀ ਵਾਲੇ), ਭਾਈ ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ (ਸ੍ਰੀ ਨਗਰ ਵਾਲੇ), ਭਾਈ ਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੋਢੀ (ਲੁਧਿਆਣੇ ਵਾਲੇ), ਭਾਈ ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ (ਪਠਾਨਕੋਟ ਵਾਲੇ), ਭਾਈ ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ ਰੰਗੀਲਾ (ਦੁਰਗ ਵਾਲੇ), ਸੰਤ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ (ਮਿੱਠੇ ਟਿਵਾਣੇ ਵਾਲੇ), ਭਾਈ ਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ (ਹਜ਼ੂਰੀ ਰਾਗੀ, ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ), ਭਾਈ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੋਧਪੁਰੀ, ਭਾਈ ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ (ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਵਾਲੇ), ਭਾਈ ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪਾਰਸ (ਹਿਊਸਟਨ ਟੈਕਸਸ) - ਨੂੰ ਸਮੂਹ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਤੇ ਸਿੱਖ ਰਿਲੀਜੀਅਸ ਸੁਸਾਇਟੀ ਵਲੋਂ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਡੇਰੇਦਾਰ ਦੇ ਸੱਦੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨ ਨਾ ਕਰਨਾ ਜੀ ਕਿਉਂਕਿ,

੧. ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਵਾਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਿਰਮੌਰ ਪੰਥਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਲੋਂ ਸਿੱਖ-ਜਗਤ ਅੰਦਰ ਘਰ ਕਰ ਰਹੇ ਘਾਤਕ ਪੰਥ-ਵਿਰੋਧੀ ਤੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣੀ ਸੰਸਕਾਰ ਗੁਰੂ-ਡੰਮ ਤੇ ਡੇਰੇਦਾਰ ਨੂੰ ਨੱਥ ਪਾਉਣ ਲਈ ਬੀਤੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਵਿਚਾਰ ਤੇ ਨਿਰਣੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਪਰ ਬੜੇ ਦੁਖ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਪੰਥਕ ਰਹਿਤ ਮਰਿਆਦਾ ਵਿਰੋਧੀ ਬਿਰਤੀ ਵਾਲੇ, ਗੁਰੂ-ਡੰਮ ਤੇ ਡੇਰੇਦਾਰ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ, ਪੰਥ ਤੋਂ ਭਗੋੜੇ ਨਾਮਧਾਰੀ ਆਗੂ ਤੇ ਅਖੌਤੀ ਨਾਮਧਾਰੀ ਗੁਰੂ ਦੇ ਡੇਰੇ ਆਉਣ 'ਤੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਜਾਣ ਬੁਝ ਕੇ ਸੰਤੋਖ ਕੇ ਨਾਮਧਾਰੀ ਅਖੌਤੀ ਗੁਰੂ ਨੂੰ ਡੇਰੇ ਵਿਚ ਹਾਜ਼ਰ ਸੰਗਤ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿਚ ਉਸ ਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਚੌਰ ਝੁਲਾ ਕੇ ਦੇਹਧਾਰੀ ਗੁਰੂ ਵਜੋਂ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ, ਧਾਗੇ ਤਵੀਤਾਂ ਨਾਲ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਭਰਮਾਉਣ ਵਾਲੇ, ਤਖਤ ਕੇਸਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਹੋਣ ਦੀਆਂ ਝੂਠੀਆਂ ਦਾਅਵੇਦਾਰੀਆਂ ਕਰਨ ਵਾਲੇ, ਪੰਥ-ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਰਹਿਤ ਮਰਿਆਦਾ 'ਤੇ ਪਹਿਰਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਾ ਕੇ ਗੁਰੂ ਲੜ ਲਗਾਉਣ ਵਾਲੇ ਗੁਰਮੁਖਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਮਾਰਗਾਂ 'ਚ ਰੋੜੇ ਅਟਕਾਉਣ ਵਾਲੇ, ਪੰਥ-ਵਿਰੋਧੀ ਤਾਕਤਾਂ ਦੇ ਇਸ਼ਾਰਿਆਂ 'ਤੇ ਪੰਥ

'ਚ ਵੰਡੀਆਂ ਪਾਉਣ ਵਾਲੇ ਬੱਜਰ ਗੁਨਾਹ ਦੀ ਦਲਦਲ ਵਿਚ ਗਰਸੇ ਇਸ ਡੇਰੇਦਾਰ ਦੇ ਸੱਦੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰਕੇ ਇਸ ਦੇ ਡੇਰੇ ਵਿਚ ਤੁਹਾਡੇ ਵਲੋਂ ਕੀਤੀ ਸ਼ਿਰਕਤ ਇਸ ਦੀਆਂ ਪੰਥ ਵਿਰੋਧੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨੂੰ ਬੜਾਵਾ ਦੇਣ ਦੀ ਪ੍ਰਤੱਖ ਮਿਸਾਲ ਹੋਵੇਗੀ।

੨. ਇਸ ਡੇਰੇਦਾਰ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਕੁ ਪੰਥ-ਵਿਰੋਧੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀਆਂ ਦੇ ਕਿੱਸਿਆਂ ਦੇ ਨਮੂਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਨ:

* ਕੈਂਸ ਤੇ ਰਿਚਮੰਡ ਗੁਰਦੁਵਾਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀਆਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਵਲੋਂ ਇਸ ਡੇਰੇਦਾਰ ਦੀਆਂ

ਜਾਤੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀਆਂ ਕਾਰਨ ਸੇਵਾ ਮੁਕਤ ਹੋਣਾ।

* ਰਾਗੀ ਸਿੰਘਾਂ ਵਲੋਂ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਦਿੱਤੇ ਦਸਤਖਤਾਂ ਵਾਲੇ ਕੋਰੇ ਕਾਗਜ਼ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਿਜ ਨੂੰ ਉਭਾਰਨ ਲਈ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਵਜੋਂ ਵਰਤਣਾ। ਰਾਗੀ ਸਿੰਘਾਂ ਤੋਂ ਆਪਣੀ ਮਹਿਬੂਬਾ ਦੇ ਮਕਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਸਿਗਰਟਾਂ ਦੀ ਬਦਬੋ ਨਾਲ ਲੈਸ ਦਰੀਆਂ ਸਾਫ਼ ਕਰਵਾਉਣੀਆਂ, ਰਾਗੀ ਸਿੰਘਾਂ ਦੀ ਬਾਜੇ 'ਤੇ ਸੰਗਤਾਂ ਵਲੋਂ ਮਿਲੀ ਭੇਟਾ ਨੂੰ ਹੜੱਪ ਕਰ ਜਾਣਾ, ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਗੋਡੇ ਘਟਵਾਉਣੇ, ਪਹਿਲਵਾਨੀ ਮਾਲਸ਼ਾਂ ਕਰਵਾਉਣੀਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਗ਼ੁਲਾਮੀ ਵਾਲੇ ਕੰਮ ਕਰਵਾ ਕੇ ਮਾਨਸਿਕਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਲੀਲ ਕਰਨਾ।

* ਡੇਰੇਦਾਰ ਦੀਆਂ ਪੰਥ-ਵਿਰੋਧੀ ਤੇ ਗ਼ਲਤ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਨੰਗੇ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਗੁਰਮੁਖਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਦਾ ਧਮਕੀਆਂ ਦੇਣਾਂ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਪਾਲਤੂਆਂ ਕੋਲੋਂ ਮੰਦੇ ਬੋਲ ਬੁਲਾਉਣੇ ਤੇ ਧਮਕੀਆਂ ਦਿਵਾਉਣਾ।

* ਪੰਥ ਦੀ ਭਲਾਈ ਲਈ ਜੁਟੇ ਗੁਰਮੁਖਾਂ ਤੇ ਡੇਰੇਦਾਰ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਬੋਲਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਅਮਰੀਕਨ ਢਾਚੇ ਤੱਕ ਗ਼ਲਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਵਾਉਣੀ।

੩. ਇਸ ਡੇਰੇਦਾਰ ਦੇ ਸੱਦੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰਕੇ ਸ਼ਿਰਕਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਆਪ ਸਭ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ ਵਲੋਂ ਸਵਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ,

* ਜਿਥੋਂ ਇਸ ਸਖ਼ਸ਼ ਨੇ ਸੰਬਿਆ ਲਈ ਉਸ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਬਾਨੀ ਦਾ ਇਸ ਦੇ ਡੇਰੇ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਪੈਰ ਨਾ ਪਾਉਣ ਦਾ ਕੀ ਕਾਰਨ ਹੈ?

* ਸਾਬਕਾ ਜਥੇਦਾਰ ਪ੍ਰੋ. ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦਾ ਇਕ ਵਾਰ ਇਸ ਦੇ ਡੇਰੇ ਜਾਣ ਮਗਰੋਂ ਦੁਬਾਰਾ ਨਾ ਜਾਣ ਦਾ ਕੀ ਕਾਰਨ ਹੈ?

* ਅਮਰੀਕਾ ਅੰਦਰ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸਥਾਪਤ ਬੰਦਿਆਂ ਦਾ ਉਚੇਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਦੇ ਡੇਰੇ 'ਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਕੀ ਕਾਰਨ ਹੈ?

* ਨਿਗੂਣੀ ਜਿਹੀ ਆਮਦਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਇੰਨੇ ਵੱਡੇ ਖਰਚੇ ਕਰਨ ਦੇ ਸਾਧਨ ਤੇ ਸ਼੍ਰੋਤ ਕਿਹੜੇ ਹਨ?

* ਉੱਘੀਆਂ ਪੰਥਕ ਹਸਤੀਆਂ ਨੂੰ ਪਿੱਛੇ ਸੁੱਟ ਕੇ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਓਹੋਅਰ ਏਅਰਪੋਰਟ 'ਤੇ ਪੋਪ ਨਾਲ ਇਸ ਡੇਰੇਦਾਰ ਵਲੋਂ ਆਪਣੀ ਤਸਵੀਰ ਲਗਵਾਉਣ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਯਤਨ ਕਿਉਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ? ਅਤੇ ਇਸ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਸਿਰੇ ਚਾੜ੍ਹਨ ਲਈ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਕੌਂਸਲੇਟ ਵਲੋਂ ਹੀ ਕਿਉਂ ਅੱਡੀਆਂ ਤੱਕ ਜੋਰ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ? ਕੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਇਹ ਕਾਰਵਾਈ ਕਿਉਂ ਨਾ ਸਿਰੇ ਚੜ੍ਹ ਸਕੀ ?

* ਆਸਟਰੀਆ, ਜਰਮਨੀ, ਹਾਲੈਂਡ ਤੇ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿਚ ਇਸ ਡੇਰੇਦਾਰ ਦੀਆਂ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਸੰਗਤਾਂ ਕਿਉਂ ਖੜਾ ਹਨ?

* ਇਸ ਡੇਰੇਦਾਰ ਵਲੋਂ ਆਪਣੇ ਡੇਰੇ ਅਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਸਰੀ ਵਿਖੇ ਵਿਖਾਏ ਸ਼ਸਤਰਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜੇ ਇਹ ਸ਼ਸਤਰ ਇਤਿਹਾਸਕ ਹਨ ਤਾਂ ਇਹ ਇਸ ਡੇਰੇਦਾਰ ਕੋਲ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਹੁੰਚੇ? ਕਿਸ ਨੇ ਇਹ ਸ਼ਸਤਰ ਇਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ? ਜਾਂ ਕੀ ਇਹ ਸ਼ਸਤਰ ਕਿਤੇ ਨਕਲੀ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਹਨ?

* ਕੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਡੇਰੇਦਾਰ ਦੇ ਜਾਤੀ ਕਿਰਦਾਰ 'ਤੇ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ-ਚਿੰਨ੍ਹ ਲੱਗਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ?

* ਜਥੇਦਾਰ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬਾਨ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵੇਦਾਂਤੀ ਜੀ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਿਛਲੀ ਅਮਰੀਕਨ ਫੇਰੀ ਦੌਰਾਨ ਇਸ ਡੇਰੇਦਾਰ ਸਬੰਧੀ ਸਭ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਵਾਈ ਗਈ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਖ਼ਾਲਸਾ ਪੰਥ ਦੀ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਹੋ ਸਕੇ। ਪਰ ਇਸ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਹੁੰਦਿਆਂ ਵੀ ਜਥੇਦਾਰ ਵਲੋਂ ਦੁਬਾਰਾ ਸ਼ਿਰਕਤ ਕਿਉਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ? ਕੀ ਜਥੇਦਾਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸਿੱਖ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ? ਜੇ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਤਿਨਿਧ ਕਿਉਂ ਸ਼ਿਰਕਤ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ?

ਤੁਹਾਡੇ ਸਭ ਵਲੋਂ ਇਸ ਡੇਰੇਦਾਰ ਦੇ ਸੱਦੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰਕੇ ਕੀਤੀ ਸ਼ਿਰਕਤ ਤੁਹਾਡੇ ਆਪਣੇ ਹੀ ਕੀਤੇ ਨਿਰਣਿਆਂ ਤੋਂ ਕਿਨਾਰਾ ਕਰਕੇ ਸਿੱਖ ਹਿਰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਵਲੰਧਰਣ ਦੀ ਤੁਹਾਡੇ ਵਲੋਂ ਕੀਤੀ ਪੰਥ ਵਿਰੋਧੀ ਕਾਰਵਾਈ ਤੇ ਦੋਗਲੀ ਨੀਤੀ ਹੋਵੇਗੀ।

ਅਸੀਂ ਸਮੂਹ ਸਿੱਖ-ਜਗਤ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸਿੱਖੀ ਦੀ ਨਿਰਾਲੀ ਸ਼ਾਨ ਨੂੰ ਮਨਮਤ ਤੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣੀ ਸੰਸਕਾਰਾਂ ਵਿਚ ਧੱਕਣ ਵਾਲੇ ਡੇਰੇਦਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਪੰਥ ਧ੍ਰੋਹੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਚੌਕੰਨੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹੋਇਆਂ ਸਿੱਖੀ ਦੀ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਲਈ ਆਰੰਭੇ ਇਸ ਸ਼ੁਭ ਕਾਰਜ ਵਿਚ ਤੁਸੀਂ ਇਹਨਾਂ ਡੇਰੇਦਾਰਾਂ ਦੇ ਗੁਰਮਤਿ ਵਿਰੋਧੀ ਕਾਰਨਾਮਿਆਂ ਦੇ ਚਿੰਠਿਆਂ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਤੱਕ ਪੁੱਜਦਾ ਕਰਕੇ ਆਪਣਾ ਸਹਿਯੋਗ ਦੇਣ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾਲਤਾ ਕਰਨੀ ਜੀ ਕਿਉਂਕਿ ਸੰਗਤਾਂ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਸਦਕਾ ਹੀ ਪਹਿਲਾਂ ਕੈਨੇਡਾ ਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਚਲ ਰਹੇ ਤਿੰਨ ਬਦਨਾਮ ਡੇਰੇ - ਕੈਲੀਗਰੀ (ਕੈਨੇਡਾ), ਟਰਾਂਟੋ (ਕੈਨੇਡਾ) ਅਤੇ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆਂ (ਅਮਰੀਕਾ) - ਬੰਦ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਪੰਥ ਦੀ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਤੇ ਸਿੱਖੀ ਦੀ ਨਿਰਾਲੀ ਸ਼ਾਨ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਲਈ ਅਸੀਂ ਚੌਕੀਦਾਰਾਂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋਕਾ ਦੇ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਉਮੀਦ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਆਪ ਜੀ ਸਾਰੇ ਇਸ ਹੋਕੇ ਨੂੰ ਸੁਣ ਕੇ ਸਿੱਖੀ ਸਾਂਭ ਪਾਉਣ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾਲਤਾ ਕਰੋਗੇ।
ਪੰਥ ਦੇ ਦਾਸ, ਸਿੱਖ ਰਿਲੀਜੀਅਸ ਸੁਸਾਇਟੀ,

ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਚਾਵਲਾ (ਪ੍ਰਧਾਨ),
ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਹੁੰਦਲ (ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ)
ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਰਿਖੀਰਾਜ (ਬੋਰਡ ਮੈਂਬਰ),
ਸੁਰਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਕਾਲਰਾ (ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਮੇਟੀ)

*****

SIKHISM: ACADEMIC FORUM

Guru Nanak's Mind & Historical Research

Part 2 of 3

Sulakhan S. Dhillon, Berkeley, CA

Launching our inquiry relative to the historical and theological realities about Guru Nanak, we need to assess and critique their structure and methods to see how they provide knowledge to us. Since historical knowledge is constructed rationally, we can easily examine its construction. **Theological knowledge, on the other hand, is not a rational construct but is expressed in the form of poetic utterances about the transcendental reality, which can neither be rationally argued nor empirically verified.** However, in the field of philosophy this issue has been thoroughly argued out both by the rationalists and the empiricists in the history of Western philosophy. David Hume (1711-1776) British empiricist held that rational

theology is impossible. Hence objective knowledge of theology is irrelevant. In spite of that the attempts have been made by the scholastic philosophers, particularly by Thomas Aquinas (1225-1274) who, using the Aristotelian model and constructing arguments in the rationalist and naturalist framework, proves the existence of God. Both empiricists and rationalists have battled over this issue establishing different methodologies from each other. Since the whole enterprise comes under the area of objective reasoning, it can be easily critiqued. Therefore, any rational construct of the historian's knowledge of Guru Nanak and his theology coming under the realm of objectivity can also be critiqued.

7. Historian & the critic

Both the historian and the critic, by virtue of their specific task, measuring and dealing with the given set of evidences, remain in the same framework, adhering to the rules of rational inquiry. Both seek for the truth that explicitly supports the intended conclusion of the story. The historian skillfully constructs the story, while the critic examines the skill of the craft. This puts the historian under a heavy burden because crafting the historical story is more complex than its examination. The contents, the goals and even the intentions of the historian come to be examined. Without precise control new ground for fresh critique will spring up and will take the inquiry to a different direction ad infinitum. Therefore, the rules of relevancy and accountability must govern both the critic and the historian. As stated before, this becomes a complex enterprise of logical reasoning, the use and meaning of the language, as well as the intent and the direction of the historian all in one. This process, therefore, led by the force of logic and the strict reasoning, leaves nothing unexamined and spares no one. It also implies that the well-honed research tools of the investigator as well as of the critic can push the inquiry to the theoretical direction, making this an exclusive game of the analytical philosophers. But it should not push others, who are very keen to pursue truth and the clarity of ideas, from the subject matter. After all, the pursuit of knowledge is neither anyone's monopoly nor should it be perceived as the heartless game of cold and callous activity of the few. Though knowledge can be pursued for knowledge's sake but in the ultimate sense it should relate to man where it dwells and proves its worth. Metaphysical status of knowledge without man perceiving it is neither real nor meaningful.

8. Medieval religious reality

Considering the rich religious environments of the medieval period, it is logical to seek some historical links to Guru Nanak's thought from the traditions of its predecessors. This opens the door to the vast reservoir of classical Hinduism as well as Islam, which are assumed by many scholars, to be the source of Sikhism as well as most of the major and minor religions of Northern India. One may develop even in

Buddhism and Jainism, some logical links, to Classical Hinduism, whether valid or not. Therefore, seeking the roots of Sikhism in this reservoir is attractive and plausible. Most Western oriental scholars have centered their inquiries on classical Hinduism, and now their assumptions are gradually coming under scrutiny. **Since in this inquiry, our attempt is to show that the origin of Guru Nanak's theology is not historical, we must examine the lure and method of history as it applies in this case.**

During 15th century, the Bhakti movement reached its zenith and offers much richness of religious reality. Many thoughts converged and revitalized the religious conscience of the people of Northern India. Khushwant Singh says, "people who knew little or nothing of each other felt the pull of the *Zeitgeist* and were saying the same sort of thing in their own languages in distant parts of India. There was Chaitanya in Bengal; Ramananda and Kabir in Uttar Pradesh; Mira Bai in Rajasthan; Tukaram, Nam Dev, Trilochan, and Paramanand in Maharashtra; Vallabha Swami in Telegana; Sadhana in Sind. By the end of the 15th century, the influence of the Bhakta orders was far greater than that of orthodox Brahmanical Hinduism."⁸ This is the period of Guru Nanak whose thought along with others, also added to Northern India's complex religious reality whose historical impact on people is evident to this day. The respect of all the *Bhaktas* is almost universal. Also, the inclusion of some of the Bhagats' writings in the Adi Granth shows great acceptance of their thought transcending their caste and station in life. It is an evidence of great spirit of humanism and theological liberality that brought its incorporation in the Sikh tradition. The Sikh religious consciousness is well developed in recognizing and practicing this value of universalism. The complexity of this period, from the historical point of view, compounds the problem because many thoughts and languages cross-fertilized themselves. The love and expression for the transcendence in the form of Bhajans of various Saint-poets became very popular. One can easily imagine that such a rich atmosphere of the medieval period could influence Guru Nanak's thought since he frequently traveled around Northern India and was fond of dialogues (ghost) with other saints of different faiths than his own. This mode did popularize his thought.

The inclusion of the *Bhakat Bani*, in the Adi Granth, besides its liberal theological posture, infused the spirit of equality and humanism in the Sikh culture, which has always been the vital factor of this culture. Also, this naturally enlarged the social obligations of the Sikh Gurus to incorporate and protect the weak in times of oppressions by the strong as has been the case in the struggle under the Mughal rulers.

In such an important period we cannot lose sight of our concerns to look critically for any possible theological influence on Guru Nanak, the critical question that always

assumes the driving force in our inquiry. As we perceive it, Guru Nanak's theology, emerges with its own "*elan-vital*" that shows its independence, contrary to any historical influence on it. This becomes clear as we look at its growth. Without this "*vital reality within*", the Sikh tradition would have either disappeared or could have become a minor cult on the periphery of Hinduism or Islam. In both cases this did not happen, so how do we account for this development? Besides, the force of Guru Nanak's faith, challenging Hindu and Muslim practices, shows logic of its own that establishes a vital and independent personal category of human faith in God, which consequently becomes the ground of Sikh ethics. Man, in this position recognizes God's will (Hukam) and attunes his own will to it thereby experiences the ontological reality prevailing all around him of which he perceives himself as part. This category of the "*individual in faith*" was the hallmark of the medieval religious reality. This experience of independent religious reality Guru Nanak expounded and demonstrated in his debates with the Sidhs in the 73 verses of the *Sidh-Gosht Bani* in the Adi Granth. **He advances a theory of transformation of one's psyche instead of theory of renunciation advocated by classical Hinduism. The individual, instead of wandering in the forests by leaving home and society as Ascetic, Yogi or Sunyasi, settles down in the society as a responsible householder.** The *Bhakti* movement emphasized that the individual salvation lay in the individual's transformation of oneself and finding God within. The thrust of Kabir's message also, in this regard, is well recognized and accepted and shows another element of popular medieval religious reality.

The true renunciation, as Guru Nanak held, is to discover the God's will in one's own psyche and discard self will. Individual becomes the center of his own salvation. It turns the theory of renunciation around and brings the individual home from the forests and shows that the struggle to achieve salvation lies within the individual's psyche. This thought is clarified in the answer Guru Nanak gives to the question posed by Charpat yogi who, metaphorically asks, how can an individual cross over the troubled waters of the world and reach the other shore? Guru Nanak answers the question using the analogy of a duck and the lotus flower, and says,

"*Jaissey jal mein kmal niralam, murgai nisaneh Surt sabd bhav sagr tariye, Nanak nam vikhaney.*"⁸

Eng. Translation: "**As a lotus flower grows in the water and a duck swims in it both are unaffected by it, thus, the individual can cross over the troubled ocean of life, with mind attuned to God's name.**"

This is an example of an independent theological position held by Guru Nanak. Several other incidents can be cited of a similar nature where we can see the essence of his thought. His encounter with the Sufis of Pakpattan was

significant in this respect. Kamal, *murid* (disciple) of Pir Ibrahim, gathering wood in the jungle near by, heard Guru Nanak and Mardana singing the following hymn.

“*Apey patti, kalm aup, apey leikh bhee tun
EKO kahaye Nanka dooja kahein ko.*”⁹

Eng. Trans. “You are the pen, the writing and the pad, Nanak says there is only one and no other?”

Kamal dropped the firewood and memorized the hymn and ran to his Murshid Ibrahim to report seeing a Fakir. They brought Guru Nanak to their *Dehra* (*khangah*) where Sheikh Ibrahim read *Dohas* (*verses*) of Shakarganj to him, which Guru Nanak liked. **Sheikh marveled at Guru Nanak’s firm belief in ONENESS of God in contrast to dualism in Islam of Allah and his prophet Mohammad.**¹⁰ This account of their discourse (*gosht*) shows that Guru Nanak, in his travel, often encountered various seekers of the medieval period in many places and availed the opportunities of free exchanges with them. This speaks highly of the open atmosphere of the time. Also, it brings out the clear theological distinctions between Guru Nanak and other religious traditions. Such distinctions do not necessarily show any verifiable historical links to his theology but they add enrichment to the spirit of the period.

9. Sant Synthesis

Another conceptual ground advanced by McLeod, who firmly states, “It is at once evident that his thought is clearly related to that of Sant tradition of Northern India and there can be no doubt that much of it was derived directly from this tradition. This is not, however, a sufficient answer to the question of the antecedents... The system developed by Guru Nanak is essentially a reworking of the Sant pattern...”¹¹. Though McLeod expresses some doubts about the historical antecedents of Guru Nanak’s thought but at the same time, claims that much of it was derived directly from the Sant tradition. How do we understand this ambivalence? As an historian, he cannot shed the belief of the possibility of linking him to someone or to some tradition. So he assumes a connection with the so-called Sant tradition which is nothing more than a metaphysical notion derived from the plurality of the medieval Sants who all sought union with God in their own ideological frameworks. If Guru Nanak’s life is perceived in this context, it is easy to assume some historical links to his thought. Though such an assumption carries an historical ring but critically, this thought must have valid and verifiable conclusions before we can give any credence to it.

We raise a critical question and precisely ask what is the Sant synthesis and what are its contents that Guru Nanak borrows? Sant tradition appears to be a panorama of styles and modes of the wandering seekers of God. This tradition can easily incorporate any and all seekers of the transcendence and leaves the impression that it has a definite theological system but in actuality it is a bundle of theological generalities conceptualized metaphysical. that can easily be linked to any

important seeker of the medieval period. We need to engage in critical theology to specifically establish anything substantive in this regard. For instance, the theological differences between Kabir, Guru Nanak, Farid or any other *Sant-Bhakt-Fakir* can easily be established separately. But by putting them together and categorically calling all of them *Sant tradition* only creates a conceptual entity but shows nothing in reality. The more they are lumped together in the class of Sants, the stronger entity they create and evolve into the notion called Sant Parampara that gives it a rather classical name and meaning. Such a religious reality of the medieval period is recognized and evolves into the notion of a Sant tradition. Its integrity grew and achieved a metaphysical status from the various impressions, the writings, the pattern of living, the love of the transcendental and the respectful relations of the Sants for each other as well as with the people. Ordinary people believed that Sants were closer to God, therefore, their own closeness to them will yield enlightenment. This, besides becoming a tradition, has become a phenomenon in Indian culture that has become a value that grants a special place to the Sants in the cultural life the people. This value has become the foundation of many cults that, in the modern times, have mushroomed into the foreign lands. Now, the whole world knows who are the *Sants, Sadhus, Swamis, Babas, Yogis, Rishi -Munis*. Generally, they all have common explainable spiritual ties leading into the classical Hinduism as well as to the cultural practices of the people of India.

Scholars, looking at the Sant tradition express doubts about the specific identity of it. Mark Jurgensmeyer says, “where may the Sant tradition be found today? In one sense everywhere, for throughout the popular religious culture of modern India, the presence of the medieval Sants is ubiquitous”¹². Though this is generally a true observation and supports the point that there is not any specific determination of Sant tradition as such let alone some Sant ideology or a specific school of consolidated Sant teachings. Bruce Lawrence is also skeptical in saying, “one must marvel that so little can be said with assurance about the origin, early development and the geographical provenance of the Sants.”¹³. The probe to know what, specifically, is the Sant tradition continues. Charlotte Vaudeville, referring to Parashuram Chaturvedi, says, “Sant mut (the teachings of the Sants) and Sant Parampara ((the tradition of the Sants) are modern concepts. The term Sant actually has no precise meaning. Parashuram Chaturvedi defines a Sant as one who observes Satyr (truth) or Sudhan astitva (pure way of being).”¹⁴. These thoughts make Sants, the people who adopt the mode of living that keeps them attuned to the path of seekers of divine reality. Charlotte Vaudeville further pursues this thought, referring to a Sakhi of Kabir, and gives a definition of a Sant,

“absence of hatred and desire,
a tender love for the Lord,

detachment from the pleasures of the senses,
Such are the marks of a Sant,"¹⁵

These ideas give us the impression that the Sant tradition draws from various religious strains like Tantric yoga, asceticism, Bhakti, Kabir, including Sufi mystics which are readily available during the medieval period and welded into this concept. This produces an undifferentiated complex of religious ideologies that could be called the way of the Sants or *Sant Parampara*. This tradition is loosely understood to be there but does not show any specific school of thought that we can discover historically linking to Guru Nanak's theological origins. Again, we pose a fresh and pointed question, what is this Sant tradition? What are its contents and who is its founder? This gives us an impression of something being there in the metaphysical sense but hard to define specifically. Medieval Northern India, as stated before, is full of many *Sants, bhakts, fakirs* and mystics including Guru Nanak who aspire to leave their home, disconnecting from the world, embrace the lore of transcendental reality known as (*virag*), the stage of spiritual melancholy. This mode of life is romanticized by folklore by many in some parts of India,

" *huth mein kmundal. buggle me sota,
charon dasha jagiri mein,
man lagae yar faqiri mein.*"¹⁶

Eng. Trans. Water jug in hand and a stick under arm,
all directions are my own,
O, I am in love with faqiri."

So any one can be a viragi (taken up by (*virage*) and wander to any direction in his romantic pursuit to connect with the transcendence and to gain ecstasy and salvation. This mode of life is a powerful experience of the human spirit and is generally admired by the people in India. This mode of experience makes Miran Bai 's *bhajans* so popular in India. One may be intrigued by observing the respect and alms given to Sants and Sadhus without any reservation. This has attracted many Westerners, copying Sant mode, wearing saffron or white robes, wandering through the unfamiliar places in India and enjoying the privileges owed to the Sant identity. Wealthy people have built cottages dispersed in the countryside near the populated areas for the sojourn of the wandering Sants and Faqirs with whom they associate and give food in the hope to get enlightened. This practice is continued in India from the ancient time. There is no stipulation as to who comes and stays in those places which attracts all and every kind regardless of their affiliation with any tradition, cult or religion. As long as they have the appearance of a Sant, they are welcomed.

Sant category is too broad to tie any specific religious ideology or a seeker to it. Many bhakats of the medieval period, whether of *saguna or nirguna* persuasion easily fit in this category. The Sant pattern or Sant mode, becoming an Indian cultural value, has gone so deeply in the

consciousness of the people that this mode naturally commands respect though most of the Sants never demand it. This practice of the Indian society holds *Sants* in as high esteem as Chinese society holds scholars.

Historical accounts of Guru Nanak's life, his travel and leaving his family and engaging in theological discourses with others show a definite Sant mode but to read more than that into this without concrete and verifiable evidences, is casting a scholarly net too far into the realm of contingencies for a valuable catch. The Historian's urge to seek such evidences is commendable but that is as far as it goes.

As we perceive, Guru Nanak had a clear vision and mission, as stated by him in his "*Bani*", as he sets out to go and preach others. However, we cannot discount and minimize any possible effect of the circumstances of the time on Guru Nanak in which he reflected. As Grewal says, "On the whole, it was the rich and lively atmosphere. And it was this atmosphere that Guru Nanak breathed".¹⁷ However, it is difficult to determine any specific influence on him from this atmosphere but such atmosphere indeed gave more impetus to the growth and acceptance of his own thought. Grewal further clarifies any historical influence on Guru Nanak by saying, "Kabir's influence on Guru Nanak has been emphasized or assumed by many a writer... Recently this assumption has been seriously challenged,"¹⁸. Therefore, the search of finding the antecedents of Sikhism may lead us nowhere and we may have to concede to the idea that the origin of Sikhism is not historical. Bhai Vir Singh states in the *Sri Guru Partap Suraj Parkash*, that the origin of Sikhism is not historical but revelatory.¹⁹ Relying on these arguments we may have to reject the idea that Guru Nanak's vision is historical in nature or develops as a Sant synthesis. We, therefore reach to the conclusion that the historical road to reach Guru Nanak's mind is closed. So we are left to rely on the theological inquiry alone where the realm of Guru Nanak's transcendental reality is to be found.

[This article first appeared in The Sikh Review of March 2002. To be continued...ED]

Notes and References

7. Singh Khushwant, History of The Sikhs, Princeton University Press, New Jersey. 1963, p.24
8. *Adi Granth*, p.938
9. Ibid. p.1291
10. Singh Kirpal, *Janam Sakhi Prampara*, (*punjabi*), Punjabi University, Patiala, 1990, p. 30-31
11. McLeod, Hew. Op. Cit. p. 151
12. Schomer Karine & McLeod Hew, Sant, Berkeley Series, Berkeley, CA. 1987, p.329
13. Ibid. p.359
14. Ibid. p. 215
15. Ibid. p.215
16. This is a folklore generally known and fondly recited by

those in India, who show leaning towards the mode of Fakiri or have long association with some Sant.

17. Grewal J.S., *Guru Nanak in History*, Punjab University Press, Chandigarh, 1969., p.234

18. Grewal, *Ibid*, p.140

19. Bhai Vir Singh, *Sri Guru Partap Suraj Granth, Vol. 1, (punjabi) Bhasha Vibagh, Patiala*, 1989. p.27

*****

KOMAGATA MARU

Plaque at the Gateway to the Pacific, Downtown, Vancouver:

On May 23, 1914, 376 British Subjects (12 Hindus, 24 Muslims and 340 Sikhs) of Indian origin arrived in Vancouver harbour aboard the Komagata Maru, seeking to enter Canada. 352 of the passengers were denied entry and forced to depart on July 23, 1914. This plaque commemorates the 75th anniversary of that unfortunate incident of racial discrimination and reminds Canadians of our commitment to an open society in which mutual respect and understanding are honoured, differences are respected, and traditions are cherished.--

Plaque in the Vancouver Gurdwara dedicated July 23, 1989

Komagata Maru Incident 75th Anniversary. Dedicated to the memory of the 376 passengers (340 Sikhs, 24 Muslims, 12 Hindus) who arrived at Burrard Inlet, Vancouver on May 23, 1914, from the Indian sub-continent on the ship Komagata Maru (Guru Nanak Jahaz). Due to the racist immigration policy of the Dominion of Canada, they were forced to leave on July 23, 1914. Khalsa Diwan Society, Vancouver, pays respect to those passengers by commemorating the reprehensible incident.

In the year 1900 the census reported 2050 people from India on the North American continent. The majority of these people were Punjabis who had settled in Canada. They had come with the hope of finding work so that they could improve their economic situation from what it had been in the Punjab. Upon arrival in Canada they encountered numerous hardships and discrimination. **Canadians wanted the "brown invasion" to stop.** They felt that the growing number of Indians would take over their jobs in factories, mills and lumber yards.

It was these insecurities which led British Columbia to pass stringent laws discouraging the immigration of Indians to Canada. Indians had to have at least **\$200 on their person** to enter British Columbia and had to have come **via direct passage from India.** These were very unreasonable laws as the average Indian only **earned about ten cents a day.** The Canadian government was also pressuring steamship companies to stop selling tickets to Indians. In 1907 a bill was passed denying all Indians the right to vote. They were

prohibited to run for public office, serve on juries, and were not permitted to become accountants, lawyers or pharmacists. All this was done to stop the "brown Invasion." On the other hand Japanese and Chinese were immigrating in unlimited numbers.

In 1914 the Komagata Maru was an outright challenge to these exclusionist laws. The **Komagata Maru** was a Japanese steamliner chartered by an affluent businessman, **Gurdit Singh**, to bring Indian immigrants to Canada. The ship's **route** departed from Hong Kong, stopped in Japan and then headed to Canada. Its passengers included 376 Indians, all Punjabis, among whom **340 were Sikhs, 12 Hindus, and 24 Muslims.** The ship was eventually turned back at Vancouver where landing was refused, and terminated eventually at Calcutta.

"Bhai Gurdit Singh, Bhai Daljit Singh and his friend Bhai Vir Singh from Ferozepur were staying in the Sikh Temple of Hong Kong in 1914. The story of Chief Justice Hunter's judgment in Victoria, B.C., about the release of 39 Asian Indians was on everybody's lips. The emigrants were overjoyed. Bhai Daljit Singh began selling tickets for departures to Canada. However, the British Government of Hong Kong was watching the activities of Bhai Gurdit Singh because the charter of Komagata Maru was in his name. Two days before the ship was to sail, Bhai Gurdit Singh was arrested by Hong Kong police on the charge of illegally selling tickets for an illegal voyage and the ship placed under police guard. The Sikh Police of Hong Kong were often used to terrorize prospective emigrants.

"Bhai Gurdit Singh was released on bail on March 24, 1914. Mr. Severn, chief secretary for the Governor of Hong Kong, was known to Bhai Gurdit Singh while he was in Malaya. Mr. Severn told Singh that he had been waiting instructions from England and Canada, which never arrived. The governor granted Singh permission for passage on April 4, 1914.

"That very day Komagata Maru left Hong Kong with 150 passengers. On April 8 at Shanghai, 111 emigrants boarded the ship, and on April 14, at the Port of Moji, 86, at the Yokohama port, 14 more passengers boarded the Komagata Maru totalling 376 passengers. From Moji, Bhai Gurdit Singh took 1500 tons of coal to sell in Canada and had intended to buy lumber from B.C. to sell back in the East. Finally, **the Komagata Maru left Yokohama on May 3, 1914.**

"[There were words of caution from several quarters to the passengers.] Bhai Balwant Singh travelled in the Komagata Maru from Moji to Kobe and explained to the passengers the attitude of the British Government of India, Britain, and Canada towards their mission. Gyani Bhagwan Singh, who was forcibly deported from Canada on November 19, 1913,

told them the story of his own deportation. Mahamad Barkatullah, the great teacher, who was professor of Hindustani in the University of Tokyo, also met the passengers of Maru in Yokohama.

When Komagata Maru made it to Shanghai, a German cable company sent a message to the German press announcing the departure of the steamer Komagata Maru from Shanghai for Vancouver on April 14 with "400 Indians on board..."

"The news was picked up by British press. The Vancouver daily "Province" published the inflammatory news report under the heading of "**Boat Loads of Hindus on Way to Vancouver**". The British Columbia press began giving such headlines to their articles as "**Hindu Invasion of Canada**".

The news of its departure reached the British Columbia authorities. Their instant reaction was that "**Hindus would never be allowed to land in Canada.**" The Indians who had already settled in Canada had also started to prepare for the arrival of the Komagata Maru. Meetings were held in the Gurdwaras concerning what actions to take. Money and provisions were collected to help the passengers upon their arrival in Vancouver. **The entire Indian community in Canada united to fight the opposition.**

On May 23, 1914, the Komagata Maru reached Vancouver and anchored near Burrard Inlet. Both the Indians and the Canadian authorities had been waiting for it. The Canadians wanted to send the ship back to where it had originated. The Indians on the other side had lawyers, money and other provisions ready to help the passengers. The Canadian authorities did not let the passengers leave the boat claiming they had violated the exclusionist laws. The claim was that the ship had not arrived via direct passage and most passengers did not have the \$200 that would have qualified them to enter British Columbia. **For two months** the passengers of the Komagata Maru, the Indians in British Columbia, and the authorities of British Columbia were involved in a heated **legal battle**. At the end of the two months only 24 passengers were given permission to legally stay in Canada. **On July 23, 1914 the Komagata Maru was forced to leave Victoria harbor and return to Hong Kong.** (See [Johnston](#) in the bibliography)

The Komagata Maru approached Calcutta on September 26, 1914. As it approached Calcutta, a European gunboat signaled the ship to stop. The ship was put under guard and the passengers were held as prisoners. Then the Komagata Maru was taken to a place called Budge Budge, about seventeen miles away from its original destination of Calcutta. These new developments took the passengers of the ship by surprise. After two months of litigation in Canada they were not interested in any new developments of this kind. Upon inquiry by Baba Gurdit Singh as to the change of their course, an official informed him that the passengers were being sent to Punjab via a special train. Many of the

passengers did not want to go to Punjab. They had business to attend to in Calcutta, some wished to look for work there, and most importantly, the passengers wanted to place the Guru Granth Sahib, which they had taken with them on their journey, in a Calcutta Gurdwara.

The British officials did not care what the passengers wanted. They were going to be put on a train to Punjab and that would be the end of it. But the passengers were adamant on going to Calcutta. They were the rightful owners of the ship and the British officials had no reason to keep them on the ship or send them to Punjab. They felt that some action had to be taken, so they decided to march to Calcutta.

Their main purpose on reaching Calcutta was to hand over the holy Guru Granth Sahib and to see the governor. The journey was long and after numerous threats by the police, they were left with no choice but to head back to Budge Budge. At Budge Budge, they were ordered to board the ship once again. The passengers, led by Baba Gurdit Singh, refused. A policeman attacked Baba Gurdit Singh with his baton but was stopped by a fellow passenger. It was at this point that firing started. Baba Gurdit Singh was carried to safety. But not all passengers were to be so fortunate. Twenty-nine fell victim to the bullets of British officials and 20 died. Here was another senseless massacre of innocent Indians at the hands of the British. This was the tragic end of the passengers of the Komagata Maru. [See Kesar Singh, Canadian Sikhs](#)

World War I

The Komagata Maru returned to India's waters on September 26, 1914, leaving behind only twenty-four passengers who could prove residence in Canada. The repercussions of the Government's actions - the Budge Budge riot, the radicalization of those abroad, the vigilante action against informers, the murder of Hopkinson, the execution of Mewa Singh, were overshadowed by the outbreak of World War I, in August 1914. Today the only reminders of this incident are a [plaque](#) near the Gateway to the Pacific in Vancouver, B.C. and a memorial [plaque](#) at Ross Street Gurdwara, in Vancouver, B.C.

[Kesar Singh, Canadian Sikhs \(1989\), p. 129.](#)

Komagata Maru Sources

1. Vig, M.

"Lest We Forget." *MEHFIL* v.3:3 (1993) : 12-13.

Excellent editorial. Permission being requested from Mr. Vig.

2. Johnston, Hugh J.M.

The Voyage of the Komagata Maru: the Sikh Challenge to Canada's Colour Bar.

Delhi: Oxford University Press. 1979. *Excellent source.*

3. Singh, Kesar.

Canadian Sikhs (Part One) and Komagata Massacre.

Kesar Singh: 13487-98-A Avenue, Surrey, B.C. Canada

V3T 1C7. 1989.

4. Ward, W. Peter.

"The Komagatu Maru Incident" in *White Canada forever : popular attitudes and public policy toward Orientals in British Columbia* / W. Peter Ward. Montreal : McGill-Queen's University Press, c1978; 2d ed. c1990, pp 79-93 (both editions).

Dramatizations and Novels Based on the Komagata Maru Incident

1. Singh, Kesar. *Komagata Maru*. Patiala: Punjabi Pabalikeshana, 1993 novel(in Punjabi).

2. Singh, Harcharn. *Komagata Maru: kaumi dukhanta*. Candigarh: Raghavira Racana Prakashana, 1985 Play (in Punjabi).

3. Pollock, Sharon. "The Komagata Maru Incident, a Play" in *Six Canadian Plays* (first edition) ed. Tony Hamill, Playwrights Canada Press, Toronto 1992, pp. 229-286.

4. Vidyarthi, Ram Sharan. *Komagata Maru ki samudra yatra* [1. Samskarana] Mirajapura [Utter Pradesh] Krantikari Prakasana [1970] (in Hindi).

Courtesy T.S. Sibia, tssibia@ucdavis.edu, Bio/Ag Dept. Shields Library, University of California, Davis, California 95616, USA.

*****

THE SAD STORY OF THE "KOMAGATA MARU"

(This account by Mrs. Anna Ross was published in a Toronto journal soon after the return of "Komagata Maru" from Canadian shores. Apart from being a very cogent summary of the entire scene, it voiced the concern of the right-thinking Canadians. Ed)

The story of the "Komagata Maru" and her passengers must be very briefly given. The bar that has for several years excluded Hindus from Canada has been the rule that only those could be admitted to our shores who came by one continuous route. As there was no continuous route the Hindus were kept out. But in 1914, 350 of these Sikhs clubbed together and made a continuous passage by chartering a ship for themselves, and in May 1914, they entered Vancouver Harbour, expecting, as they confirmed to the Canadian rule, they would be admitted at least for inspection, and that those who were found eligible would be passed.

One would think that the decent way for the authorities to act towards these men who had so accommodated themselves to the Canadian rule, would be to receive them politely, and to deal with each case fairly and squarely according to law, passing those eligible, and rejecting non-eligibles. Then, if the will of the Canadian people was still for shutting the door, to do so by straight statute, - "**No Hindu Need**

Apply". After that there would at least be no misunderstanding or disappointments. But these men who had accommodated themselves to the Canadian rule, who at a cost to themselves of nearly \$57,000 had come by one continuous route, who now politely asked admission as British subjects and expected it, received instead indignity after indignity. It is almost inconceivable the lengths to which the official insolence went in the treatment of these strong, proud, independent men. They were not allowed to communicate with the Sikhs on shore at all. They were not allowed to communicate with their own lawyer. Even when their case for admission was in court, their lawyer, Mr. Bird, was not allowed a personal interview with any of them, so that he was conducting their case in the dark. After the case was decided under these circumstances against them, Mr. Bird was allowed to visit them, and discovered that very important elements in the case he had not understood at all, and had presented. If this is Canadian justice, it is not British justice. When the case had been decided against them, they expressed their willingness to leave, only requesting that they should be supplied with provisions for the return voyage. The immigration authorities refused provision, but tried to compel the captain of the ship to sail at once. Though they had been unnecessarily delayed by the authorities for six weeks, these officials endeavoured to force them to commence their long voyage without provisions. This roused the man and the soldier in these Sikhs, and they prevented the captain from obeying. One hundred and seventy-five policemen and the stream from a fire-hose only roused them more. They beat back the policemen with fire-bricks and lumps of coal. Then in the dignity of her might, Canada ordered the cruiser "Rainbow" to proceed alongside the "Komagata Maru" and compel submission. By this time the inhuman attempt to send 350 men across the Pacific starving had been abandoned, and offers of abundant provisions were made. But by this time the fighting blood of the Sikhs was up. They knew they had been barbarously treated by representatives of the Canadian Government, and they were resolved to put no trust in any offer now made to them, but to fight and die if need be. That was the position Canada found herself on July 22nd, 1914. The guns of the "Rainbow" were trained on the little "Komagata Maru". The Sikhs on board had used timber to construct barricades, and the blacksmiths among them were working at fever heat making swords and pikes. The government then in extremity sought the good offices of the Sikhs on shore, and though they had refused to allow them any intercourse with the men on the "Komagata Maru" before, they were now glad to have a deputation of shore Sikhs endeavour to convince them that the Government this time was really acting in good faith, to accept the offers of provisions and leave. They were finally successful, and the little ship sailed away. It is a sad story. They could at least have been treated courteously and given a chance to plead their own case fairly, even if the law had refused them

admission in the end. But most Canadians know little about these things.

Courtesy T.S. Sibia

*****

THE MESSAGE OF THE PASSENGERS OF KOMAGATA MARU TO THEIR COUNTRYMEN

O countrymen already you have heard of our innumerable troubles. Without bread and without water we have made our beds in the sea. Though we have spent hundreds of thousands in cash, yet suffering has been our daily lot. We have faced and repulsed armed men who came to kill us, tho' we were without arms. Four centuries we have been enslaved yet we have shown the world that the military spirit still remains. We have seen the tyrannical spirit of our rulers and witnessed their confusion too. After our struggle we left for home. We counted Japan as our friend and yet her attitude gave us anxiety. We warned Japan not to confide in our rulers for they were black reptiles.

After distressing vicissitudes we came to the lap of our motherland. Scenes of abject poverty and oppression aroused our spirit, and with a lively recollection of our treatment, we gave our enemies palpitating hearts. From a deep sleep we awaked our countrymen. The tyrants' army came to kill us but our eyes were open and we escaped their snare. The aim of the police was to capture our Sardar (Gurdit Singh) but we anticipated their trick.

The time was when we were a garden of blooming roses but autumn came and the roses faded. The time was when we were shining in the sky but now our sun is under the clouds. The time was when we were happy in the midst of our family but now we are removed from home and all its joys. For India we have sacrificed our lives. It is by actions and not by talks that the mutiny can be participated (precipitated? Ed.) We have grown up with India's blood coursing in our veins and we pour out that blood for our mothers. Cowardly Indians have been dying as dogs but we have taught them how to die as heroes.

We are sons of lions, living as lions; at least we have pounced as lions. From disuse our swords have gathered rust, but that rust we have put into the chest of our enemy. Foreigners have robbed our country but we have awakened India from a deep sleep. Our garden wilted without water, but we have irrigated it with our blood. Thou hast nourished us with thy sweet milk, O Mother, and now we have given our blood for thee.

We have sounded the bugle call and the scattered forces are gathering. Death awaits us all, but when we know not; if it should come in heroic deeds don't fear it. Arise! Arise! All ye who have a part in this war of deliverance. Don't say again

the time is gone. We will not meet you again. The enemy's wounds are fresh, let them never heal -the blood is flowing, let it never dry up.

Oye millions of India, witness our action and follow our example. Our body may be pierced with bullets, but the enemy will be torn up by the roots. My last cry is this: Hurrah, hurrah, for the Motherland.

Courtesy T.S. Sibia

(This article was signed "Pritam" which was pen-name for Bhai Bhagwan Singh, who was deported from Canada earlier. Ed.)

*****

EXCOMMUNICATION OF SIKH SCHOLARS

Charnjit Singh Bal, Canada

It is not surprising that during the past couple of years there has been a strong controversy in the Sikh community over wise-old Sikh Scholar S. Gurbakhsh Singh Kala Afghana and his books titled Bipran dee Reet toan Such da Marg. Like all other religions there has always been a tussle between the progressive school of thought i.e. the Sikh Intelligentsia and liberal minded Scholars and the regressive school of thought i.e. the prejudicial orthodox sanctimonious fundamentalists who are intrinsically averse to any rational line of thought. In any tussle over a controversial religious issue the orthodox or fundamentalist lobby always resorts to sanctimonious myths, stigmas, taboos and prejudices to counter any rational dialogue from the intelligentsia Scholars. Since myths, stigmas, taboos and prejudices play a part in influencing the mentality of the religious flocks astute ecclesiastics invariably include these elements in their religious dogmas. Because of mass mentality or gullibility of the religious flocks the fundamentalist lobby has always been in control of the seats of power of the religious institutions.

In the annals of human history there have been instances of ecclesiastics of every religion persecuting people who had the strength of their convictions to challenge their holier-than-thou religious philosophy and mystical dogmas. The Catholic orthodoxy persecuted Galileo Galilee for promoting scientific Copernican theory. In 1616 the Catholic orthodoxy summoned Galileo Galilee to Rome to defend his views that he wrote in his letter in 1613, 'The Copernican (scientific) theory, (the earth rotates daily on its axis and planets revolve in orbits around the sun) was consistent with both catholic doctrine and proper biblical interpretation.' Although cleared of the charge of heresy, he was ordered not to treat the theory as if it were true. In 1632 Galileo published his scientific masterpiece Dialogue concerning the two chief world systems showing the Copernican theory logically superior to the 'Platonic-Aristotelian [mystical] theory (Actual things are copies of transcendent ideas and that these ideas are the objects of true knowledge apprehended by reminiscence). Once again he was summoned to Rome for disobeying, found guilty, forced to recant his statement and sentenced to life imprisonment.

During the colonization of Latin America the Spanish Catholic Inquisitors, with Vatican's blessings, hauled to Inquisitions, which were nothing more than Kangaroo courts, anyone who challenged their sanctimonious right to colonize the land they invaded and Christianize the natives whom they categorized as savages. The

primeval Christian crusades; medieval Muslim Jihads and draconian Fatwas of the contemporary Islamic Theocrats, Ayatollahs, and Mullahs are no less sanctimonious.

Although adolescent compared to the other major world religions, Sikhism too hasn't been immune to sanctimonious orthodoxy or Fundamentalism. Contravening the fundamental Sikh doctrine and Guru Gobind Singh's edification to regard Granth Sahib as the perpetual Sikh Guru, **Baba Khem Singh Bedi** proclaimed himself as the 11th Sikh Guru in 1883. Sikh Scholar **Professor Gurmukh Singh**, one of the founding members of the Singh Sabha, a Sikh reform movement that was formed in 1873, and Khalsa College Amritsar criticized the spurious Sikh Guru. In 1885 Baba Khem Singh and his accomplices excommunicated Professor Gurmukh Singh for the very reasons he should have been honored. Some of the trumped up accusations against Prof. Gurmukh Singh were, 1) He did not revere the progeny (such as Baba Khem Singh Bedi and other Sodhi Babas) of the Sikh Gurus. 2) He wrote in the Khalsa Akhbar that the worship of weapons in the Sikh Gurdwaras is observance of Hindu dogmatic ritual. 3) During a Singh Sabha seminar the pictures of Hindu avatars were desecrated. 4) A Hindu turned Muslim was initiated and baptized as a Sikh by the Khalsa Divan Lahore. Professor Manjit Singh, the Jathedar of Akal Takht revoked Professor Gurmukh Singh's excommunication and reinstated him as a true Sikh in 1995.

In 1976 Giani Bhag Singh wrote and published a critical review, called '**Dasam Granth Nirnay**' of Dasam Granth, a compilation of few scriptures of Guru Gobind Singh and the Hindu mythological and erotic compositions that are totally incompatible with any religious scriptures, let alone the sacrosanct Gurbani of Guru Granth Sahib. These compositions are not in Punjabi but in Brij Bhasha, a mix of Sanskrit and Hindi, a medieval Central Indian language that only scholars with some knowledge of Sanskrit can understand. Also their authors are either anonymous or pseudonymous. Although vast majority of the Sikh fundamentalists including the clergy hadn't even seen the Dasam Granth let alone read and analyze it, took up the cudgel against Giani Bhag Singh. **Giani Sant Singh Muskeen** who had had a tiff with Giani Bhag Singh over Sikh Doctrines during their lecture tours at Indore at about the same time, found god-given opportunity to get even with his adversary. He approached his bosom buddy, Harmandir Sahib Head Granthi **Chet Singh** who was close to Akal Takht Jathedar **Sadhu Singh Bhaura** (from my village). In view of the pressure from the fundamentalist lobby the S.G.P.C. instituted an ad hoc committee of prominent Sikhs to consider the controversial issue. Giani Bhag Singh was not called to this committee meeting. During the debate **Principal Harbhajan Singh** Humderd asked 15 committee members if anyone had analytically read the so-called Dasam Granth. The silence annunciated the negative answer. Because of the rational arguments presented by Principal Sahib the committee unanimously concluded that no appropriate action was necessary against Giani Bhag Singh.

Giani Sant Singh Muskeen was not finished with Giani Bhag Singh. Through his bosom buddy Giani Chet Singh he got Giani Sadhu Singh Bhaura to mysteriously issue an edict to excommunicate Giani Bhag Singh. Both Giani Chet Singh and Giani Sadhu Singh Bhaura were members of the aforementioned committee that was chaired by the latter. Through the concerted effort of Principal Sahib, Giani Surjeet Singh Delhi, S. Amar Singh

Delhi and Milap Singh Aligarh Giani Sadhu Singh was made to relent his act to issue the edict against Giani Bhag Singh. It was agreed that Giani Surjeet Singh was to accompany Giani Bhag Singh to Amritsar to have his excommunication revoked. Giani Muskeen some how found out about this trip and he cunningly took Giani Bhag Singh from Delhi to Amritsar at his own expense. At the Akal Takht Giani Bhag Singh was asked to sign on an ordinary paper that didn't have Akal Takht Letterhead or number. Feeble, old Giani Bhag Singh dropped his vision glasses. Both Giani Sadhu Singh and Muskeen said in unison, "Giani Ji leave the glasses, don't you trust us? Sign the paper and offer the ceremonious Krah Pershad" **Finally when Giani Bhag Singh read the transcript, "Giani Ji has apologized in regard to Kabeyo bach Choupyie in the Dasam Granth" on the paper he had signed, he was devastated and broke down in tears and he said, "Muskeen you have deceived me."**

And now the so-called Singh Sahibs and Jathedars are going after S. Gurbakhsh Singh Kala Afghana who is about the same age as Giani Bhag Singh when he was persecuted by the Sikh orthodoxy and fundamentalist lobby. This time around this lobby has the proactive support of the ultra fanatical Hindu communalist organization Araya Smaj's successor Rashtrya Swayam Sangh that has agenda to swallow or dominate India's non-Hindu minorities.

Advocate Gurcharanjit Singh Lamba and Sadh Virsa Singh are aiding and abetting Rashtrya Swayam Sangh that professes Sikhism as a sect of Hinduism and promote the so-called the erotic and mythological compositions of Dasam Granth. Ironically, in the religious institutions too often the very people, who deserve to be ostracized or excommunicated, manipulate their way to the vanguard of the ecclesiastical echelon and abuse their positions to honor their accomplices and persecute the righteous people who criticize them.

Unfortunately for the Sikhs and Sikhism, during the five-century old history of Sikhism, except for the two-century Guru period, the controlling power has been in hands of near- illiterate or half-literate Sikh clergy. Most of the so-called Singh Sahibs and Jathedars of today are products of Deras of Sikh Guru pretenders and spurious Sants who distort the philosophy, creed and practice of Sikhism and exploit the gullible Sikhs. **Since Vedanti literally means a follower of Hindu Vedas' doctrines, the present Akal Takht Jathedar, who calls himself Vedanti, has no legitimacy to be in a position that spearheads the Sikh Inquisitions against the progressive Sikh Scholars.**

His predecessor Ranjit Singh (s/o Banta Singh, C 68 Jagatpura, P.O. Krishnanagar, New Delhi) was charged for stealing tires on 23 April 1978 as per F.I.R # 1053. His only qualification to be appointed to the Akal Takht Jathedari was his claim that he had murdered the Nirankari cult Guru. It is the likes of Singh Sahibs, Vedanti, Manjit Singh, Ranjit Singh, Puran Singh who are accused of favoritism, embezzlement; devious Sadhs, Amar Singh Burundi, Harvant Singh (of Pallian notoriety?) accused of enticement and rape; convicted mass murderer Inderjit Singh Reyat and their accomplices who ought to be ostracized and/or incarcerated.

It is interesting to note that rationalism, liberalism and pluralism

are the main pillars of Sikhism. Had rational minded Guru Nanak, born as Hindu, not rejected Hinduism's dogmas that fostered blind faith ritualism, occult myths, taboos, superstitions, pagan human/animal sacrifices, Idolatry, etc, Sikhism would never have been born. It is a religion to which people who were persecuted and ostracized by other religions were inspired to join of their free will, not coerced. Surely it would have never occurred to ('Hindus' Guru, Muslims' Pir'), Guru Nanak who founded liberal and pluralistic Faith that prides itself on all inclusiveness, that one day the so-called Singh Sahibs and Jathedars would be excommunicating the rational minded Sikh Scholars who would analyze quasi-Granth purported to be Sikh Scriptures.

During the Sikh Guru period there were no instances of excommunicating any one except for the Masands (Masnands), the predecessors of the Pujaries, Mahants and the present day Singh Sahibs and Jathedars. It took little more than a century and a half (1760-1920 AD) for the Sikh reform movement to get rid of the Pujaries and Mahants. How long the Singh Sahibs and Jathedars last is any body's guess. To read more about Universal Sikhism please visit my website www.sikhsundesh.net <<http://www.sikhsundesh.net>> . To read articles in Punjabi Script please download D.R. Chatrik web and Gurbani thick web fonts from my site. Outgoing mail is certified Virus Free. Checked by AVG anti-virus system (<http://www.grisoft.com>). Version: 6.0.455 / Virus Database: 255 - Release Date: 2/13/03

*****

SAVE THE SIKHISM FROM:

The Sikhism is in great chaos. Confusion created is so much that one compels to think whether it would be solved at all? In my opinion there are three factors responsible for creating this mess.

1. The outer forces like R.S.S. who are working on a long-term conspiracy to tarnish the Sikh image. Despite hue and cry by the thinkers about the anti Sikh activities, they are marching ahead with a steady speed by bringing out literature with misconceptions on Sikhism and their scriptures, holding congregations under the banner of "Rashtriya Sikh Sangat", calling Sikhs as the off-shoots of Hindus. The RSS is paying a deaf ear on our cries not to interfere with our religion, they are not going to stop, particularly now when they enjoy the patronage of the present Central Govt. in India. Since decades, the RSS is creating fake literature to misguide the Sikh youth in particular and Sikh Sangat in general. The distorted history has been brought out even in the Textbooks prescribed by various Educational Boards and Universities with an ulterior motive.

2. The so-called Saints and Deredars (Babas) have left no stone unturned to deviate the innocent Sikhs from path shown by our great Gurus. Every Sadh must do some thing unique in his Dera to attract the people. This can only be done if they create their own Maryada so that it should look different than that of Gurdwaras. In the present day materialistically mad

man wants peace of mind. Therefore he runs here and there in search of peace. The Sadhs hypnotize the people in such ways that none looks upon the Sadhs' actions or even their character. What more shameful act can be... many so called Sadhs do not spare the chastity of girls. They are repeating the character of Mahants like Narainoo and must meet the same destiny.

3. The third and most important point to be taken immediate attention is the wrong interpretation of Shabads and historical facts just to make it interesting, as they feel. Target for most of the preachers is to mint money ONLY. Many Kathakars take the stories fabricated in some books like Suraj Parkash etc. In fact many things written in such books are not in consonance with Gurmat and philosophy of Guru Granth Sahib Ji. One step further, they are publishing books containing such anti Gurmat Sakhis under their own names. For example, one such fellow narrated that Guru Hargobind Ji snatched the spiritual power from one of his followers when the later refused to give his LOTA (bowl) to the Sixth Guru. Does Gurmat allow such type of Curse from the mouth of Gurus? Are we not copying the Hindu mythologies?

The Kirtani Jathas do not confine them to shabad singing but devote more time in sermons and explain the mythological stores. I give an example of S. Devinder Singh "Sodhi" (as per Sikh code of conduct and Guru Granth Sahib Ji the Sikhs should not write their caste, but now Ragis like this and some Kathakars have started writing Sethi, Bedi, Sodhi etc. how can they tell to a common Sikh about Universal brotherhood?)

Doordarshan Jalandhar televises a Shabad of Kabir Sahib at least twice a week between 4.30 am to 5.30 am (IST) which is sung by "Sodhi". The Shabad is "Ganga Ke Sang Lalita BIGRI" Mr Sodhi explains Kabir Sahib as a spoilt child who does not work. Mr. Sodhi interprets the word "BIGRIO" ਬਿਗਰਿਓ ਓਸ ਫਿਗੜ ਜਾਣਾ॥ Whereas this word means "to be united" ਸੰਤਨ ਸੰਗ ਕਬੀਰਾ ਬਿਗਰਿਓ, so ਕਬੀਰ ਰਾਮੈ ਹੋਇ ਨਿਬਰਿਓ॥

Such people are misleading the Sangat. The youth is not ready to follow if such was the character of our Saints (as per SODHI's interpretation) whose Bani is included in Sri Guru Granth Sahib Ji.

We have to vehemently oppose such misinterpretations, which in my opinion, are proving more dangerous than the other factors explained above.

Raja Singh, Ex General Secretary, World Sikh Council
e.mail rajasingh922@yahoo.com

*****

FROM <SIKHYOUTH@YAHOOGROUPS.COM>

This has been the norm in Sikh circles from leadership down to bow to sadh-sants from some time now. Our premier institution is manned by those who have partaken Khandde di pahul? I wonder!! Our jathedars are Vedantis not Khalsas any more. We have Gurdwaras named "dhakki sahib" and "Tahali Sahib" to commemorate deras. We have 'sacha suadas', 'radhasoamis' and others massacring sikh principles with aid of elected representatives. We have dasam granthis, completely disregarding the direction of Guru Gobind Singh Sahib, competing with our **only** holy Scripture we are supposed to revere as the Shabad Guru, from which we 'Khoj' the way to our personal emancipation. We have takhts like Hazur Sahib, where we have strange Maryadas, like artis, and covering our mouths, and propagating Charitropakhyans and Chaubees avtaras as "scriptures". We have sangat being taken into the mountains to be told about "incarnations" of Guru Sahib and many a "vachittar" natak to our credit, being justified at Hemkunt. **The list is just the beginning of our woes.**

And these hallowed souls, now want to extend their paws to Gurdwaras in Pakistan? They are determined to make us proud, by proving we can carry our mismanagement skills even further than we should - no matter what Liaqat Ali said to Master Tara Singh. The credentials of these folks are not even worth the paper they put them on! At least for now, we know the buildings are there, and devotees of Baba Guru Nanak can perform the real "maryada" of Sikhi i.e. tolerance of the communities who revere him, and some of us can go there and pay our respects without encountering deras sadhs and the SGPC biggies, who up till now have done more service to politicians of different hues than to sikh principles.

They have not gotten out of the **Nirmala-mould** and refuse to give equality to women and are going to impose maryadas in places which so far are safe from their mismanagement and disgrace? They have demolished our religious memories and plastered them with tiles and marble. They want to continue their handiwork (disguised with karseva) with a few buildings that actually house some of the valuable memories left for all sikhs? Would our future generations be able to associate their handiwork at Anandpur Sahib and Fatehgarh Sahib, with anything of historical value, after their recent "karseva"? The gaudy attempt and marbleizing and gold plating is somehow being declared Sikhi in lieu of losing the place of Shaheedi of the Sahibzadas or the battle grounds at Anandpur Sahib, not to mention the destruction of other historical gurdwaras, and replacing the nice clean environment with "silas" with the carved names of devotees. Now we cannot even think of making a donation without getting a payback from the Guru and his sangat, personal gratification being the supreme aim at such seva.

We already have their henchmen-making shambles out of our highly lucrative Gurdwaras in North America, where a mere

visit from a visiting Jathedar can cause a swordfight and murder mayhem in the community and implementation of the maryada according to these wise ones. The appointed guardians of the faith, who even now do not have the gumption of discussing Sikh affairs with other world governments as self-respecting Independent Religious body, still unable to throw up a credible leadership, to discuss the problems with Sikhi foremost in mind, instead of acting as spineless pawns of various governments with issues of political nature as backdrop. But of cours, we "appeal" to the leader of one of two warring nations (who presides over a constitution that refuses to even recognize us as a separate faith) to do it for us. Let us make up our minds if as Sikhs we speak for the Sikhs worldwide or we tow the narrow confined definition of Sikhs as "Indian Citizens" first and hence by corollary pretending to be more authentic Sikhs than the rest of us, but at the same time acting subordinate to the politics of the titans.

If according to the constitution of India we are lumped as subsection of Hinduism. Then on what grounds would we seek to govern our Gurdwaras in other countries on basis of a pact that came about with the recognition of Sikhs as a separate entity from both Islam and Hinduism?

Again how does a body with very murky history and record, that shows scant regard for the Sikh-values and is more into self-professed maryadas, able to govern us here thousands of miles away, totally oblivious to the fact that Sikhs belong to various national streams as opposed to just being Indian? Has this reality even occurred to them, that our children are now British, Canadian, and American citizens and the only tie they will have with Sikhi is through the places where our Guru Sahiban have made dear to us by the mere fact of living and preaching there in the subcontinent, just as Christ did in the Palestine and Prophet Mohammed did in Arabia. They are not going to be able to maintain ties with people who do not understand their problems of adapting to new and different environments. Maybe the ethics of Sikhi are the only key to communicate with them in the future, not the political ties of the parents to their home countries, no matter how many hindi movies we bombard them with.

In the new world order, maybe we need to re-think our strategies for survival as a religious entity faced with diversification into varying cultures that are going to spring up, whether we want to or not. If we do not acquire some negotiating savvy even now and do not rise up to share the dreams and aspirations of our home countries then we are going to stay marginalized as we see in the helplessness in the recent situations confronting our youth in England. In the Countries we call home, we cannot always count on others to represent us. The onus to get recognized is on us. We squander our energies on baggage and quarrels we carry with us from faraway lands, expecting our children to be as

enthusiastic about them as we are, in a multicultural, multi denominational environments. Muslims and Hindus and are on the same turf, carving a niche for themselves in the current reality, but we are stuck in the grove of living far away with a misplaced nostalgia for the home country governing our emotions and the tilt towards one or the other of those groups we have lived with to define ourselves, with disastrous results and no voice to represent us, ourselves.

No one has all the answers but we do need some independent thought process to emerge now and come up with more solutions to the problems we face at the present time, especially with regards to the institutions that seek to represent us worldwide without inculcating a world vision. Let these characters realize that their shenanigans render them more and more incompetent to be shepherds to a rapidly advancing community of the future and if they want to be heard they will have to get out of the well, and look at the world which is reaching out to the stars. In the space age we have to have a relevant leadership and build our relationships with all those who are around us, based on our own self-respect, and not as extensions of other religious groups.

Mrs. A Singh, Canada

*****

LETTERS TO THE EDITOR

Here is my response to some issues raised by you on page 21 and 22 in April issue of Sikh Bulletin. I hope you will publish my response without changing facts. Sincerely, Jasbir Singh Kang. [We are presenting Dr. Kang's response in its entirety. Ed]

Can we serve our Panth/Community without labels?

I appreciate your hard work in bringing out The Sikh Bulletin. I know any community related work takes effort, dedication and hard work. I always welcome constructive criticism. Having said this, your comments in the April issue about me were unfortunate, painful and far from the truth. I cannot speak for others but I am a **non-political** and non-partisan person. So far I am not a formal member of any political organization in India or USA. I am also not a part of management of any Gurdwara. I am always willing to work with you or any one else in the greater interests of the community in a non-partisan manner'. I have been a member of the Punjabi American Heritage Society since its inception in 1993. This organization is dedicated to promote friendship amongst all people and to help others understand our rich heritage and culture. You have (on your own) published some of our achievements in your November (2002) issue of The Sikh Bulletin. Our society is mostly focused on secular issues of our heritage and **local community** matters.

It is a common knowledge that last Badal Akali Government in Punjab with assistance from BJP Government at center (of India) started the construction of **The Khalsa Memorial Heritage Center** in Anandpur Sahib in 1999. Capt. Amarinder Singh was elected as CM of Punjab last year and

the construction of this project is now being handled by the current government of Punjab under the banner of Anandpur Sahib Foundation. Our organization, (since we are a heritage society) was approached by Mrs. Dubey, Principal Secretary Tourism Punjab, regarding this project. She, along with the architect of this project, visited Yuba City and many other places to seek input of NRI Punjabis and Sikhs in particular. We, (our members) felt we wanted to learn more about this project and its goals. So far The Anandpur Sahib foundation has developed a Video CD to explain the outlines of this project. The CM of Punjab was planning to visit USA in the month of April to discuss this Project with various Sikh and Punjabi organizations. His trip was cancelled due to the war in Iraq. Are you of the opinion that we should stay out of such important project and let others decide matters of our heritage? The other option is to participate in this (or any other constructive projects) and give our input. I see this project as a non-political issue since it was started by Akalis and SGPC on **Tricentennial Celebrations of Khalsa**. I wish they (founding members) had organized The Anandpur Sahib Foundation as an independent body resistant to political interference. **Patron** of this project will change with the change of the Punjab Government every five years or sooner. This project is of prime importance to Sikhs of all shades and views. We need to get involved in it so our heritage is not misrepresented to our future generations and to non-Sikhs. It is up to us to stay focused on the issues or look at everything from a political angle. Since I am not a political person I am going to leave that to others to decide. So, my willingness/interest in learning more about this project is not a direct or indirect endorsement of any political person or party. The PAHS is made up of a diverse group of people that have many different views.

My response to other issues raised in Sikh Bulletin can be judged from my articles published in the past. **I have been a strong advocate of punishment to the perpetrators of Sikh genocide of 1984 and I have written many articles about it (see "Where is the Justice?")**. Many of us in Yuba City feel that Prof Davinderpal Singh Bhullar has been the victim of circumstances. We have strongly advocated for his release and over one thousand persons in Yuba City signed a petition, which was sent to The United Nations Human Rights commission and the President of India. This issue has nothing to do with issue of **Khalsa Heritage Center**. We are an open-minded organization and are willing to listen to the views of those with whom **we may or may not agree**. In the past we have hosted or listened to the views of many guests from Punjab (even West Punjab with different views and political ideologies). Our many guests include: Simranjit Singh Mann, Raj Babbar, Major General Narinder Singh, Avtar Singh Hit, Vinod Khanna, Shatrugun Sinha, Harpal Tiwana, Harbhajan Singh Lakha, Jagmeet Singh Brar, Iqbal Quaser and many

other leaders, artists, writers and intellectuals.

In the future, please make an effort to talk to me before you write anything about me. Last month you published my profile without my consent. The source you used for the profile was meant for the Internet (with proper references to my views and articles) not for publication in your esteemed (print format) Bulletin. Anyhow I am a humble servant and do not deserve any glorification for little thing I do as seva. Once again thanks for your community service.

Panth da Dass, Jasbir Singh Kang MD, Yuba City, CA.

*

Just received April issue of the *Sikh Bulletin*. Spokesman article on "Sikligar and Vanjara Sikhs" by Sardar Kulwant Singh is an eye opener for the community. I hope you will keep on updating information on this subject --especially, what is being done for them. I know some housing projects have been completed and others are in the pipeline. Ishwinder Singh's letter in response to Dr. Dhillon's article in the *Sikh Bulletin* should be worth attention by not only Dr. Dhillon, but also by other Sikh "intellectuals", "Doctors" who want to 'Doctor' Sikhi, to hide personal weaknesses. To remove own hair and turban is one thing, but to preach that as the right saroop of Sikhi is like the proverbial fox that lost its tail and was then showing its behind. "Come and see how nice it looks". What a great difference between Dr. Dhillon, and the Sikligars!

Following is a quote from the "Encyclopaedia of Sikhism, Vol. 4, pp. 199-200): "The newly born [Sikligar] child is on the fourth day administered *amrit* by five Sikhs. Relatives and friends assemble in *sangat* where *karah prasad* is distributed. A special share of *Karah prasad* is sent to any member who keeps the *Guru Granth Sahib* or any breviary of gurbani at home...

"I would appreciate if you please email the text of this excellent article on Sikligars, so that it could be shared with others on the Internet -- Courtesy the Spokesman, and the Sikh Bulletin.

Harbans Singh Noor, Baltimore, USA

*

In current issue of "The Sikh Bulletin" (April 2003) your "Editor's preface" is commendable as it shows that your foresight is in line with teachings of our GREAT GURUS. The five pigmies must learn their lessons. And for that the right thinking Sikhs have to have a forum to address and tackle this menace. SSI is going to be the leading forum to show the right path and direction to Sikhs who stand on cross roads today as "Narainus" have grown all around like mushrooms, and unfortunately all these mushrooms are very bitter and must be plucked out before people start tasting them and start suffering. In fact some have already done so. By virtue of their 'taken for granted positions' they think that they can use physical force and shut the voice of Sangat.

They, instead of calling themselves sewadars of sangat (as our GURUS showed through their actions, during their life time to be an outstanding examples) have kept the crowns of Jathedars on their heads which have blinded their vision to see/do something for the community. A common Sikh feels that a person called Jathedar is unapproachable and needs some means (money?) to get in touch and get their religious/social problems addressed. In fact the name Jathedar leaves a bitter taste in mouth of a common simple Sikh feeling utterly helpless even when sitting in Gurdwara and listening to sermons by such persons, smelling of dirty politics and political activities/actions. Our sixth GURU had categorically solved this issue by building AKAL Takhat as a separate seat to address social/political issues and thus reserved the place for GURU GRANTH in Harmandir sahib to learn about religious philosophy. But these places seem to be confused when it comes to addressing the relevant issues of Sikh sangat facing as on today. Your sincere efforts along with right thinking Sikh sangat is going to bring a change in Sikh society akin to teachings of our Gurus and the present Guru- Guru Granth Sahib.

Gurcharan Singh, USA

*****

LET NOT THE WICKED JUDGE WIELD THE PEN

Gurtej Singh, Chandigarh

[To be great is not to be placed above humanity, ruling others; but to stand above the partialities of uninformed desire, and to rule oneself. – Spinoza]

Facts regarding the recent 'ban' supposedly placed upon the writings of Gurbakhsh Singh Kala Afghana has the potential of **dividing the Panth vertically and of harming gurnat permanently**. It needs to be noticed by all concerned. **All those who have been sitting on the fence so far must rise to the seriousness of the occasion** and must express an opinion one way or the other. It will be no use crying over spilt milk later. A short history of the entire development is being briefly recapitulated in the hope that everyone will be encouraged to study the situation and make amends.

Gurbakhsh Singh Kala Afghana has been writing books since 1996 strictly to propound the philosophy of Guru Granth Sahib, the only Sikh scripture. He has written about a dozen books of which about ten are published. No objection to his writings were raised until he started commenting on the Gurbilas Patshahi VI, edited by Giani Joginder Singh the present 'Jathedar' of the Akal Takhat.

Soon thereafter (in December 2000) **Gurcharanjit Singh Lamba, Major Jagjit Singh Rishi and Jagjit Singh Gaba** wrote to the Akal Takhat to call him at the Takhat as an accused and to punish him for 'anti-Sikh' writings. They quoted several sentences from his writings. These sentences

were innocuous in the context in which they were written. The letter was meant to be secret but became known on the same day it was written. It was well known at that time that the letter was a procured one. Several people including, Gurtej Singh wrote to the Akal Takhat showing the innocent nature of the impugned remarks. (Lamba letter & this writer's rejoinder are quoted in full in the *Spokesman*, December 2000, pp. 37-39 & Sikh Bulletin of Feb. 2001, pp.6-9). (See *Spokesman*, December 2000, pp 38 and 39). Nothing more was heard about these charges for about four months.

Then it was known that the Dharam Parchar Committee was going to impose ban on Kala Afghana's writings. Joginder Singh editor of the *Spokesman*, Giani Jagmohan Singh (missionary), Rajinder Singh Khalsa Panchayat, Gurtej Singh and others wrote to them that any ban would be unjustified. In his letter dated April 20, 2001, Gurtej Singh pleaded for 'a well advertised open discussion by the scholars and complete recording of the proceedings.' These letters to the members of the Dharam Parchar Committee were published in the *Spokesman* (May 2001 issue pp.12 to 15 & Sikh Bulletin of June 2001 pp.7-9). Nothing more was heard about it for another year or so.

A rumour spread that action against Kala Afghana was again contemplated. It was stated that a complaint against him had been procured from persons not recognising Guru Granth as the sole Sikh Guru. General Narinder Singh, Joginder Singh, Rajinder Singh, Prof. Gurdarshan Singh Dhillon and Gurtej Singh issued a public statement to say that only the Guru Khalsa Panth had the right to censure any writing or to issue a condemnation. In a statement published on December 29, 2002, they pleaded for close public scrutiny of the writings before condemnation. This was ignored by the clergy and was frowned upon by their mentors.

By that time (that is on December 23, 2002), the 'five Singhs' had already assembled at the Takhat and issued a 'hukamnamah' (which became known between January 8 and 10,2002) asking Kala Afghana to explain why he had written some sentences termed as objectionable. By their letter dated December 23, 2002, they asked him to appear at the Takhat on February 10, 2003, to answer the charges.

Eighty-one year old Kala Afghana wrote on January 5, 2003 and January 10, 2003 to say that he was unable to come to India because he feared arrest. He said he was unwell and not fit to travel. Consequently he requested Gurtej Singh to answer the charges on his behalf at the Takhat.

A conclave of some sixty of the learned people well versed in *gurnat* was held on February 1, 2003 and reply to the eleven sentences (277 words from four paragraphs mainly in two books) considered objectionable was drafted. A booklet of about a hundred pages was prepared to explain in detail how the eleven sentences were perfectly in order. Repeated

written requests were made to the 'five Singhs' to hold a videotaped public enquiry into the charges. Since then ardent pleas have been repeatedly made to take the Panth into confidence in the matter of Kala Afghana. They were also requested to supply a copy of the original complaint – the first step that every court in the world takes while summoning a person in response to a complaint. So far the copy has not been supplied. On February 10, 2003, three hundred people from all over the Punjab state from Delhi and Jammu presented themselves at the Akal Takhat to explain the charges verbally.

All pleas fell on deaf ears. The 'five Singhs' refused to listen to any one. They did not accept Kala Afghana's representative Gurtej Singh wrongly contending that there was no precedent in favour of entertaining a representative at the Akal Takhat. They ordered that Kala Afghana himself would be questioned by means of videoconference. This procedure had never been adopted before. Kala Afghana requested that he should be informed of the proceedings giving him ten clear days to appear in view of his and his wife's illness. He also requested not to be called at a particular Gurdwara where organisers had threatened to physically eliminate him. The 'five Singhs' nevertheless asked him to appear at three day's notice and at the same Gurdwara controlled by people hostile to him. By their letter number AET-10-02-2003, the 'five Singhs' had informed him 'your letter of January 10, 2003, has been received. You have given two reasons for your inability to be present at the Akal Takhat. One of them is legal and the other related to ill health. The Singh sahiban have given a deep thought to the reasons cited by you today on February 10, 2003. They have thereafter decided, keeping your difficulties in view, that keeping in view your personal difficulties, to make arrangements at Gurdwara Dashmesh Darbar Surrey, Canada to give your explanation.' Kala Afghana presented himself in spite of all the difficulties on the 18th of February 2003 at 7:30 AM Canadian time at the designated place. The 'five Singhs' postponed the videoconference without assigning any reason. Later vide their letter number A-3/3012-13 dated 17-02-2003, they informed him that the videoconference was postponed as for 'technical reasons no contact could be established.' It was promised that a new date for the videoconference would be announced soon. (See *The Sikh Bulletin*, March 2003, pp. 10-11). This was never done.

Some prominent lawyers of Chandigarh including Gurdarshan Singh Grewal, Balwant Singh Guliani, Amar Singh Chahal and Navkiran Singh wrote to the Akal Takhat on March 17, 2003 to adopt a just procedure to deal with Kala Afghana. They emphasised that just procedure and transparent justice must characterise the Guru's Takhat.

By the second of April Kala Afghana's comments on the

Gurbilas Patshahi VI, were complete. These are in the form of a book. This book was being prepared for publication at Amritsar. Suddenly on the fifth of April 2003, appeared the news that the 'five Singhs' had placed an interim ban on the reading, publication and sale of all works of Kala Afghana. Final decision is to be taken on May 10, 2003.

Salient features of the ban:

- 1) Ban is clamped without a warning and without giving any time to the public to react.
- 2). The 'five Singhs' held an unannounced meeting without disclosing the agenda. They imposed the ban ignoring that fact the matter was pending in their own court for videoconference with the author.

Conclusions:

- 1) The 'five Singhs' are determined to impose the ban without openly and freely discussing the matter of offending 11 sentences which are absolutely innocuous in the context.
- 2). These 11 sentences considered objectionable are contained in four paragraphs of three books but they have chosen to ban ten other books also about which, even according to them, nothing objectionable has been discovered. For the last several years these other books have been under the scrutiny of the forces advising the Takhat.
- 3) Ban is imposed on the three new books, which are still to be printed for the first time.
- 4) It is the 'lamb and the lion' or the 'Bush and Saddam Hussain' story all over again. The only conclusion is that the 'five Singhs' are determined to snuff out Kala Afghana. **His only offence appears to be his comments on 'Gurbilas Patshahi VI' edited by Giani Joginder Singh, 'Jathedar' of the Akal Takhat.**

The issues that the situation has given rise to, may now be discussed:

Issue Number 1. Kala Afghana's journey of self-realisation started with the end of Sant Baba Jarnail Singh's effort to liberate the Sikh peoples from the neo-colonial situation in India after 1947 and his celebrated martyrdom for the cause. Like all other participants who took part in the effort, Kala Afghana expected that the promises of The Dharam Yudh Morcha would be fulfilled and the Sikh problems would be mitigated. The effort made by the people was a stupendous one. The Sikhs spared themselves nothing. Every sacrifice demanded by the political leaders was willingly made by the volunteers. Yet the end was not what the leaders had predicted. The chains of slavery increased in number and strength. Many others analysed this situation and came to conclusions why this had so turned out eventually. For instance, **I did my analysis and tried to understand it in terms of the failure and downright dishonesty of the Akali leadership, the Indian state's fast drift away from secularism, the innate intolerance of the permanent**

cultural majority and the total collapse of the Akali propaganda machine.

Kala Afghana understood it in terms of the great inroads the Brahmanic philosophy had made among the Sikhs. He related it to the Gurus promise to grant them ever increasing prestige only if they cut themselves away from Brahmanism. He took his analysis more seriously than others and started studying the situation from the standpoint of his own insight. His effort has resulted in the books that he has written. It may be discussed whether his basic premise is inherently defective or whether it can be termed anti-Panthic in any way.

Issue Number 2. In the course of his analysis, he tried to understand what Brahminism is and described it in much detail particularly in the first four volumes of the series of books he has written. **These books have also been banned by the orders dated April 4, 2003 of the 'five Singhs'.** **What is the reason for which our 'five Singhs' do not want the public in general and the Sikhs in particular to know what Brahmanism is? Are they unwittingly playing into the hands of the enemies of the Sikh faith or have they become their trusted agents and instruments to destroy Sikhi? This can constitute another point for discussion.**

Issue Number 3. Ever since the Kala Afghana controversy has escalated, his supporters have not sought concessions but have repeatedly insisted on open trial, wide discussion among the understanding Sikh people, objective judgement and recording of the entire process to ensure transparency. In a word, a just and open procedure for evaluation of his works in accordance with Sikh tradition of open diplomacy has been strongly recommended as particularly conducive to justice. One intention also is to take the matter out of the prejudiced hands of the self-appointed self-designated 'five Singhs' or 'high priests.' The person to be judged has plainly alleged bias. **Kala Afghana wants an open trial by the unprejudiced people in general and the learned and high-minded ones amongst them in particular.**

His supporters contend that this suggestion is in perfect accord with the strictest standard of dispensation of justice. It may be examined whether their contention is sustainable and also **why are the 'five Singhs' resisting open, day light trial tooth and nail.**

Issue Number 4. The authority of 'five Singhs' the so called high priests, to constitute themselves into a permanent highest court of justice in social, religious and intellectual affairs of the Sikhs has been challenged. There is not a single doctrine of Sikhi, which provides for such an arrangement. The new growth militates against the doctrine of Guruship of Guru Granth and Guru Panth. There is no provision for priesthood amongst us. Our past experiment

with *masands* who had to physically liquidated when their oppression became unbearable; with *mahants* who had to be flushed out with the blood of so many thousands of Sikhs, failed miserably. The present day *sant babas* and 'fake gurus' have already grown to cancerous proportions. Cheats, swindlers, extortionists and rapists already dominate this group of men in holy looking uniforms and completely overshadow the few genuine *gursikhs* wearing the same dress. This is bound to be the fate of all such functionaries who impose themselves upon the people in direct opposition to the well-established doctrines of the Sikh faith.

It appears that an institution of 'Panj Piaras' appointed for a specific purpose, reporting to the appointing Sarbat Khalsa (local or general) and conditioned to dissolve itself immediately thereafter, is the only one that is sanctified by Sikh doctrine and tradition. Further, it is the only one, which suits us in the present circumstances.

Issue Number 5. *Giani Joginder Singh recently edited a fake Sikh text Gurbilas Patshahi VI. Scholars consider it the source of all the Brahmanical contamination current in Sikhi today.* He has taken care to get opinion about his editing from a dozen of his own subordinates and friends. Hedging himself thus he opines about the book that it is an authentic Sikh source and must be expounded at every Gurdwara everyday. In the foreword to that book, he invited suggestions and comments for improvement of the future editions. **Taking him seriously, Gurbakhsh Singh Kala Afghana examined the book and has written a book length critique showing that it is the source of all un-Sikh like practises current among the Sikhs today.** He sent this critique to Giani Joginder Singh asking him to examine and criticise it promising to make changes if his objections to *Gurbilas* are shown to be unreasonable. **Ever since that day Giani Joginder Singh has been procuring complaints against Kala Afghana with a view to preventing this book from being published and seeking to ban his other works as well.** (See "Ban pre-empts Afghana's upcoming anti-Vedanti book." *The Indian Express*, April 8, 2003, page 5)

The issue here is; can the 'Jathedar' or a group of persons has any authority of misusing the moral and religious prestige of the Akal Takhat to settle personal scores, to protect personal intellectual effort or to silence critics of his works? Should this right be conceded to the 'Jathedar' appointed by a single politician in power at the Shiromani Gurdwara Parbandhak Committee? Will it not tantamount to placing all intellectual activity among the Sikh people at the will and pleasure of a semi-literate leader eager to curry favour with the permanent cultural majority with whose goodwill alone his party has chosen to come to political power in a system of joint electorate? If such a person were to be in total control of interpretation of Sikhism, would it not mean handing over the reigns of Sikh

affairs to politicians responsible to the Hindus? Is this anything less than ensuring total destruction of Sikhi?

Issue Number 6. *Kala Afghana writes his books on the premise that Guru Granth alone is competent to guide the Sikhs as it eternally occupies the seat of Guruship after the Tenth King.* He therefore bases all his statements and conclusions with reference to five relevant pronouncements of the Guru Granth. Thereafter he sends the manuscripts to all those who are considered learned by the people, to the Shiromani Gurdwara Parbandhak Committee and at all the seats of Sikh institutions including the Takhts asking all most humbly to guide him. It is only after that, that his books are published.

Does any one who has not responded to such requests for years together, has any right to question the contents of the books so meticulously prepared?

Issue Number 7. *The 'five Singhs' did not communicate their new decision to any concerned person but to the Press.* The *Punjabi Tribune* published it on April 6, 2003 and *The Tribune* published it the next day. Tucked into the news item somewhere was the sentence: **"The foreword to one the books of Mr. Kala Afghana was written by Mr. Gurtej Singh National Professor of Sikhism."** ("High priests ban books by Kala Afghana" page 6). He has written that for Book Part X published in 1999. **Four years of intense scrutiny by the supporters of 'five Singhs' has not yielded a single sentence, which was in the least objectionable or even out of place in that book.** The latest charge sheet against Kala Afghana finds nothing objectionable in this Part X. The point of mentioning Gurtej Singh's name is revealed by *The Indian Express*, dated April 8, 2003, which describes him as Kala Afghana's "staunch supporter." Presumably this is the perception about this person that the 'five Singhs' entertain. **The purpose of putting in that sentence while briefing the Press is to intimidate Gurtej Singh.**

Are these Singhs the descendants of those in whose presence even the humblest would feel most secure and protected? The Akal Takhat was meant to be a refuge for fugitives from religious and political oppression who feared harm from the powerful. Are they the Sikhs of the Guru who preached 'fear no one and inflict fear on none'? If they are not what are they doing at that elevated seat? Are they not committing contempt of the Akal Takhat by acting contrary to the wishes of the Guru who grants 'status of fearlessness' (*abhai dan* or *nirbhai pad*)? **Why have the so-called 'high priests' fallen so low?**

Issue Number 8. *As is apparent from Kala Afghana's critique of Gurbilas Patshahi VI the book is totally opposed to Sikh tradition, history and doctrine. Giani Joginder Singh wants to see this established as the reference book for Sikhs and Sikhism.* Whose interest is he trying to serve thereby? **Is**

the rumour true that all those in the forefront of Sikh affairs are actually the agents of the forces, which desire annihilation of the Sikh religion? This was the boast of K. Sudarshan in New Jersey recently while uncovering a statue.

Issue Number 9. *Kala Afghana's first two books appeared in November 1993 and (Maas Maas Kar Moorakh Jhagre) in early 1994.* But he has been regularly writing to the Sikh scholars, institutions including the Akal Takhat and other individuals since 1989. He has been sending his writings requesting for guidance. Not many writers do that. No Sikh institution, including the Akal Takhat, the Shiromani Gurdwara Prabandhak Committee or any other has ever guided him. **Is it the strategy of people like 'Jathedar' Joginder Singh to draw him into the quagmire of publishing the book and then coming down heavily upon him?**

If it is true, then such policy, besides being detrimental to Sikh interests, is highly unbecoming of honourable seats they occupy. Should this be a matter of concern to the Sikhs? **One who stands by the Guru Granth is worthy of being defended by gursikhs!**

Appeal: *With all the force at my command in absolute humility I want to appeal to the Guru Khalsa Panth to wake up and see the enormity of the wrong being done to gurmat.* It is evident that all the books written by Kala Afghana are in exposition of true principles laid down by the Guru. I appeal to it to see that the 'five Singhs' do not to use the sledgehammer of the powers of the most benign Akal Takhat against an innocent old man propounding *gurmat*. It is apparent that the purpose of the ban is to prevent publication of a book criticising incompetent editing of *Gurbilas Patshahi VI* by Giani Joginder Singh. It is also apparently being done in a manner that smacks of back stabbing and worse, in view of the fact that the case at the Akal Takhat is pending for videoconference with the author. I appeal to the *panth* to ensure that a widespread public discussion precedes whatever action is contemplated against the author. **Whatever is considered objectionable in Kala Afghana must be placed before scholars and well-meaning people for full consideration and advice. Any step taken without these preliminary precautions is bound to harm the larger interests of Sikhism.**

I appeal to his *panth* in the name of Guru Kalghidhar, the refuge and might of the helpless (nitanian da taan) in the spirit of Bhai Santokh Singh's celebrated prayer, 'ab aan ki aas niraas bhai, sri kalghidhar vaas kio man mahi.'

Commenting on the execution of Mansur al-Hallaj (858-March 26, 922CE), the celebrated martyr on the basis of the fatwa of Ibn Daud, Rumi says: 'When a wicked judge wields the pen, A Mansur will die at the gallows.' Must it

happen again? Must it happen in the 'age of information?'

*****

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥ ੴ

April 13, 2003

ਸਤਿਕਾਰ ਯੋਗ, ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਗਿ: ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵੇਦਾਂਤੀ ਜੀਓ, (ਜਥੇਦਾਰ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ)

ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕਾ ਖਾਲਸਾ । ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤਹਿ ॥

ਗੁਰਮੁਖ ਸਜਣ ਸ: ਹਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ E-Mail ਰਾਹੀਂ ਮਿਤੀ ੫ ਅਪ੍ਰੈਲ ਦੀ ਟ੍ਰਬੀਊਨ ਦਾ ਉਤਾਰਾ ਭੇਜਿਆ ਹੈ, ਇੰਟਰਨੈਟ ਤੇ ਹੀ ਆਉਂਦੀ ਅਜੀਤ ਅਖ਼ਬਾਰ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਕਈ ਸਜਣਾਂ ਦੇ ਫੋਨ ਵੀ ਆਏ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਸਿੱਧ ਹੋਇਆ ਕਿ ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਅਚਨਚੇਤ ਹੀ ਦਾਸ ਦੀਆਂ ਲਿਖੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੇ ਪੜ੍ਹਨ, ਖਰੀਦਨ ਦੋਬਾਰਾ ਛਾਪਣ (Reading, buying or re-printing of the controversial books have been banned) ਆਦਿ ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਾ ਦਿਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਦਾਸ ਨੂੰ ੧੦ ਮਈ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਲਈ ਬੁਲਾਇਆ ਹੈ।

(ੳ)-ਪੁਸਤਕਾਂ ਤੇ ਲੱਗੀ ਪਾਬੰਦੀ ਬਾਰੇ ਦਾਸ ਦੀਆਂ ਬੇਨਤੀਆਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ :-

1- ਇਸ ਪਾਬੰਦੀ ਦਾ ਦਾਸ ਦੇ ਮਨ ਤੇ ਕੋਈ ਖਾਸ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਕਿਉਂਕਿ, ਦਾਸ ਨੇ ਇਹ ਪੁਸਤਕਾਂ ਕਿਸੇ ਨਿੱਜੀ ਲਾਭ ਲਈ ਨਹੀਂ ਸਨ ਲਿਖੀਆਂ। ੧੯੮੪ ਜੂਨ ਵਿਚ ਵਰਤੇ Blue Satar ਨਾਮੀ ਦੁਖਦਾਈ ਭਾਣੇ ਤੋਂ ਦਾਸ ਦੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਸਿਖ ਪੰਥ ਪ੍ਰਤੀ ਦਰਦਾਂ ਭਰੀ ਚਿੰਤਾ ਆ ਵੱਸੀ ਸੀ। ਦਸ-ਸਰੂਪੀ ਨਿਆਰੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਇਸ ਪੰਥ ਦੀ ਅਜੇਹੀ ਦੁਰਦਸ਼ਾ ਕਿਸ ਕਾਰਨ? ਤਖ਼ਤ ਤਾਜ ਗਿਆ, ਫਿਰ ਦਿਨੋ ਦਿਨ ਅਜੇਹੀ ਬਹੁਪੱਖੀ ਗਿਰਾਵਟ ਤੁਰੀ ਆਉਣ ਦਾ ਕੀ ਕਾਰਨ? ਰੋਗ ਦਾਰੂ ਦੋਵੇਂ ਲਭਣ ਦਾ ਜਹੰਨ (Phobia) ਹੋ ਗਿਆ ।

2- ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਾਵਨ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਪਾਬੰਦ ਰਹਿੰਦਿਆਂ (ੳ)-"ਮਨੁ ਬੋਚੈ ਸਤਿਗੁਰ ਕੈ ਪਾਸਿ ॥ ਤਿਸੁ ਸੇਵਕ ਕੇ ਕਾਰਜ ਰਾਸਿ ॥ ਸੇਵਾ ਕਰਤ ਹੋਇ ਨਿਹਕਾਮੀ ॥ ਤਿਸ ਕਉ ਹੋਤ ਪਰਾਪਤਿ ਸੁਆਮੀ ॥"(ਪੰਨਾ ੨੮੬) (ਅ)-ਤਨੁ ਮਨੁ ਧਨੁ ਸਭੁ ਸਉਪਿ ਗੁਰ ਕਉ ਹੁਕਮਿ ਮੰਨਿਐ ਪਾਈਐ ॥ (ਪੰਨਾ ੯੧੮)-ਮਾਂਦੀ ਪੈ ਰਹੀ ਆਪਣੀ ਅਰੋਗਤਾ ਬਾਰੇ ਪਰਵਾਹ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾ, ਗੁਰਮਤਿ ਗਿਆਨ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿਚ ਬ੍ਰਾਹਮਣ-ਵਾਦ ਦੀ ਅਸਲੀਅਤ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਵਿਚ ਰਾਤ ਦਿਨ ਇਕ ਕਰ ਦਿੱਤਾ । ਪੁਸਤਕਾਂ ਦਾ ਇਕ ਪੈਸਾ ਵੀ ਆਪਣੀਆਂ ਪਰਿਵਾਰਕ ਲੋੜਾਂ ਲਈ ਵਰਤਨਾ ਦਾਸ ਲਈ ਜ਼ਹਿਰ ਤੁਲ ਬਣ ਗਿਆ। ਸਗੋਂ ਗੁਜ਼ਾਰਾ-ਪੈਨਸ਼ਨ ਵਿਚੋਂ ਵੀ ਦਸਵੰਧ ਦੀ ਰਕਮ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੀ ਛਪਾਈ ਤੇ ਖਰਚਦਾ ਆ ਰਿਹਾ ਹਾਂ । ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਕਾਮਨਾ ਕੇਵਲ ਅਤੇ ਕੇਵਲ ਇਹ, ਕਿ, ਬ੍ਰਾਹਮਣ-ਵਾਦ ਵਿਚ ਪ੍ਰਵਿਰਤ ਹੁੰਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਸਿੱਖ-ਜਗਤ ਨੂੰ (ਬਿੱਪਰ-ਵਾਦ ਦੇ ਮਾਰੂ ਅਸਰਾਂ ਦੀ ਅਤੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਗੁਰਮਤਿ ਗਿਆਨ ਦੀ ਅਸਲੀਅਤ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਕਰਾ ਕੇ) ਦੋਬਾਰਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਨਿਆਰੀਆਂ ਵਡਿਆਈਆਂ ਦਾ ਧਾਰਨੀ ਬਣਿਆ ਵੇਖ ਸਕਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬਰਕਤਿ ਨਾਲ ਇਹ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਸਤਿਕਾਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੋਇਆ ਨਿਆਰੀ ਆਭਾ ਦਾ ਮਾਲਕ ਬਣਿਆ ਰਿਹਾ ਸੀ।

3- ਸਤਿਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀਆਂ (ਪੰਜੇਖਰਾ ਜ਼ਿਲਾ ਅੰਬਾਲਾ ਨਿਵਾਸੀ "ਛੱਜੂ ਝੀਵਰ" ਦੀ ਪ੍ਰਚਲਤ ਸਾਖੀ ਦੀ ਯਾਦ ਤਾਜ਼ੀ ਕਰਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ) ਅਪਾਰ ਬਖ਼ਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਦਾ ਸਦਕਾ ਅਜੇਹੇ ਕਪਾਟ ਖੁਲ੍ਹੇ ("ਖੁਲ੍ਹੇ ਕਪਾਟ ਨਾਨਕ ਸਤਿਗੁਰ ਭੇਟਤੇ" ॥-ਪੰਨਾ-੮੦) ਗੁਰਮਤਿ ਗਿਆਨ ਦਾ ਅਜੇਹਾ ਝਲਕਾਰਾ ਵਜਿਆ ਕਿ, ਦਾਸ ਦੇ ਹਥੋਂ ਲਿਖੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਵਿਚੋਂ, "ਤੁਹਾਡੇ ਅਥਵਾ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਸਮੇਤ" ਕਿਸੇ ਇਕ ਪੰਗਤੀ ਨੂੰ ਵੀ ਗੁਰਮਤਿ ਵਿਰੋਧੀ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਲਿਖ ਸਕਿਆ। ਏਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਗੁਰੂ ਬਖ਼ਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਵਾਲੇ ਉਸੇ ਗਿਆਨ ਦੀ ਚਮਕ ਤੋਂ, (ਤੁਹਾਡੀ ਸੰਪਾਦਨਾਂ ਵਾਲੇ ਗੁਰਮਤਿ ਵਿਰੋਧੀ ਗੁਰਬਿਲਾਸ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ੬ ਦੀ ਪਰਕਾਸ਼ਕ) ਧਰਮ-ਪਰਚਾਰ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਉੱਘੇ Member, ਭਾਈ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਤਲਵਾੜਾ ਅਜੇਹੀ ਕੋਝੀ ਚਕਰੀ ਖਾ ਗਏ ਕਿ ਇਸ ਪਾਵਨ ਗੁਰੂ-ਫੁਰਮਾਨ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਵੀ-"ਨਿੰਦਾ ਭਲੀ ਕਿਸੈ ਕੀ ਨਾਹੀ ਮਨਮੁਖ ਮੁਗਧ ਕਰੀਨ ॥ ਮੁਹ ਕਾਲੇ ਤਿਨ ਨਿੰਦਕਾ ਨਰਕੇ ਘੋਰਿ ਪਵੰਨਿ ॥"{੭੫੫}- ਨਿਰਆਧਾਰ

ਉਜ-ਰੂਪ ਦਾਸ ਦੀ ਨਿੰਦਿਆ ਲਿਖਣ ਤੇ ਮਜ਼ਬੂਰ ਹੋ ਗਏ। ਅਖੇ, "ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਪੁਲੀਸ ਦੀ ਨੌਕਰੀ ਕਰਨ ਵਾਲਾ "ਵੀਰ ਕਾਲਾ ਅਫ਼ਗ਼ਾਨਾ" ਏਡਾ ਗਿਆਨਵਾਨ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਪੁਸਤਕਾਂ ਉਹ (ਭਾਵ-ਦਾਸ) ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਕੋਈ ਸੁਸਾਇਟੀ ਲਿਖ ਰਹੀ ਹੈ"। (ਸਪੇਕਸਮੈਨ ਮਾਰਚ ੨੦੦੩) ਇਸ ਲਈ ਪੁਸਤਕਾਂ ਤੇ ਲੱਗੀ ਪਾਬੰਦੀ ਦਾ ਦੁਖ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੋਵੇ ਜਿਹੜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਗੁਰਮਤਿ ਗਿਆਨ ਦੇ ਸੂਝਵਾਨ ਹੋਏ ਹਨ ਅਥਵਾ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਸੇਧਾਂ ਲੈਂਦੇ ਰਹਿਣ ਦੀਆਂ ਸੱਧਰਾਂ ਨਾਲ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੀਆਂ ਉਡੀਕਾਂ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਫਿਰ, ਪੁਸਤਕਾਂ ਵਿਚ ਹਰ ਦਲੀਲ ਗੁਰੂ ਬਾਣੀ ਦੀਆਂ ਸੇਧਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਲਿਖੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਬੇਦਲੀਲੀ ਪਾਬੰਦੀ ਬਾਰੇ ਰੋਸ ਕਿਸ ਨੂੰ ਹੋਵੇ? ਸਤਿਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਆਪ ਹੀ ਆਪਣੇ ਬਿਰਦ ਦੀ ਲਾਜ ਰਖਣਗੇ। ਯਾਦ ਰਖਿਉ ! ਤੁਹਾਡਾ ਮਨ ਕਦੇ ਸਾਂਤ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕੇਗਾ।

(ਅ)- ੧੦ ਮਈ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਬਾਰੇ ਬੇਨਤੀਆਂ :-

4- ਦਾਸ ਵਲ ਲਿਖੀ ਤੁਹਾਡੀ (1) ਚਿੱਠੀ ਨੰ:-ਏ ਟੀ- /03/3002:ਮਿਤੀ 1-02-2003 -ਵਿਚਲੇ ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਬਚਨ-"ਆਪ ਦਾ ਪੱਤਰ ਮਿਤੀ 10 ਜਨਵਰੀ 2003 ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਤੁਸੀਂ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ ਤੇ ਹਾਜ਼ਰ ਨਾ ਹੋ ਸਕਣ ਲਈ ਦੋ ਕਾਰਨ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਹਨ, ਇਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਸਿਹਤ ਦਾ ਠੀਕ ਨਾ ਹੋਣਾ। ਤੁਹਾਡੀ ਪੱਤਰਕਾ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੱਖਾਂ ਤੇ ਅੱਜ ਮਿਤੀ 10 ਫ਼ਰਵਰੀ 2003 ਨੂੰ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬਾਨ ਵਲੋਂ ਦੀਰਘ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਉਪਰੰਤ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਆਪ ਦੀਆਂ ਉਪਰੋਕਤ ਮਜ਼ਬੂਰੀਆਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਦਿਆਂ ਤੁਹਾਡੇ ਵਲੋਂ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ ਤੇ ਜੁਆਬ ਦੇਣ ਲਈ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦਸਮੇਸ਼ ਦਰਬਾਰ ਸਰੀ ਬੀ.ਸੀ. ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਹੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਸੋ ਵੀਡੀਉ ਕਾਨਫ਼ਰੰਸ (ਇੰਟਰਨੈਟ ਸੈਟਲਾਈਟ ਮਾਧਿਅਮ) ਰਾਹੀਂ ਸਪੇਸਟੀਕਰਨ ਦੇਣ ਲਈ ਆਪ ਜੀ ਮਿਤੀ 18 ਫ਼ਰਵਰੀ 2003, ਦਿਨ ਮੰਗਲਵਾਰ ਨੂੰ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਸਮੇਂ ਅਨੁਸਾਰ 7-30 ਵਜੇ ਸਵੇਰੇ ਸਰੀ ਬੀ.ਸੀ. ਕੈਨੇਡਾ ਸਥਿਤ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਦਸਮੇਸ਼ ਦਰਬਾਰ ਵਿਖੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਹਜ਼ੂਰੀ ਵਿਚ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਵੋ। (2) ਕੈਨੇਡਾ ਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਪੁਜੇ ਟਰਾਂਟੋ ਵਾਸੀ ਪਤਰਕਾਰ ਕੋਲ ਮਿਤੀ ੧੦ ਫ਼ਰਵਰੀ ਦੇ ਰੀਕਾਰਡ ਕੀਤੇ ਆਪਦੇ ਬਚਨਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਤੁਸਾਂ ਉਪਰੋਕਤ ਬਚਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਇਹ ਵੀ ਆਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ, ਵੀਡੀਉ ਅਤੇ ਰੇਡੀਉ ਕਾਨਫ਼ਰੰਸ ਉਪਰੰਤ ਦਾਸ ਦੇ ਸਮਰਥਕਾਂ ਅਤੇ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰਾ ਕਰਾਇਆ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਬੁਧੀ ਜੀਵੀਆਂ ਦੀ ਕਮੇਟੀ ਤੋਂ ਰਾਏ ਲੈਣ ਦੀ ਗਲ ਵੀ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਹੈ। (ਉਸ ਵੀਡੀਉ ਦਾ ਉਤਾਰਾ ਸ: ਗੁਰਤੋਜ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕੋਲ ਵੀ ਭੇਜਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕਹੋ ਤੇ ਤੁਹਾਡੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਵੀ ਪੁਜ ਜਾਵੇਗਾ) (3) ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਹੀ ਪੈਡ ਤੇ ਦਾਸ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਕੇ ਲਿਖੀ ਤੁਹਾਡੀ ਚਿੱਠੀ ਨੰ:-ਅ:ਤ:੩੦੧੨-੧੩ :ਮਿਤੀ ੧੭-੦੨-੦੩ ਵਿਚੇ ਤੁਹਾਡੇ ਬਚਨ-"ਮਿਤੀ ੧੮-੨-੨੦੦੩ ਨੂੰ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦਸਮੇਸ਼ ਦਰਬਾਰ ਸਰੀ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਖੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਹਜ਼ੂਰੀ ਵਿੱਚ ਜੋ ਵੀਡੀਉ ਕਾਨਫ਼ਰੰਸ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸੀ, ਉਸ ਬਾਰੇ ਆਪ ਜੀ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਤਕਨੀਕੀ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦਸਮੇਸ਼ ਦਰਬਾਰ ਸਰੀ ਦੇ ਇੰਟਰਨੈਟ ਸਿਸਟਮ ਦਾ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਸੰਪਰਕ ਨਾਂ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਇਹ ਕਾਨਫ਼ਰੰਸ ਮੁਲਤਵੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਅਗਲੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਬਾਰੇ ਆਪ ਜੀ ਨੂੰ ਛੇਤੀ ਸੂਚਤ ਕਰ ਦਿਤਾ ਜਾਵੇਗਾ " ਭਾਵ, ਪੰਜ ਸਿੰਘਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਨੁਸਾਰ ਤੁਸਾਂ ਵੀਡੀਉ ਕਾਨਫ਼ਰੰਸ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤੀ ਸਗੋਂ ਕੇਵਲ ਮੁਲਤਵੀ ਭਾਵ ਅੱਗੇ ਪਾਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਅਗਲੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਤੋਂ ਤੁਸਾਂ ਦਾਸ ਨੂੰ ਸੂਚਤ ਕਰਨ ਦਾ ਲਿਖਤੀ ਬਚਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। 5- ਉਪਰੋਕਤ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਭੁਲ-ਭੁਲਾ ਕੇ ਅਚਨਚੇਤ ਹੀ ਦਾਸ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਵਿਚ ਛਪਵਾ ਦਿੱਤਾ ? ਹੈਰਾਨੀ ਹੈ ਕਿ, ਗੁਰੂ ਦਾ ਰੂਪ ਸਮਝੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਪੰਜ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੇ ਕੁਝ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਜਿਹੜਾ ਫੈਸਲਾ ਬਣੀਆਂ ਦੀਰਘ ਵਿਚਾਰਾਂ ਉਪਰੰਤ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਪੈਡ ਤੇ ਹੁਕਮਾਨਾਮੇ ਲਿਖ ਭੇਜੇ ਸਨ, ਸਭੁ ਰਦੀ ਦੀ ਟੋਕਰੀ ਵਿਚ ਜਾ ਪਏ ? ਭਾਵ, ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਕੇ ਇਉਂ ਫ਼ਰਮਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ- " ਹੇ ਜੁਗੋ ਜੁਗ ਅਟੱਲ ਸਤਿਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ! ਅਸਾਂ ਪੰਜ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੇ (੧)- ਤੁਹਾਡੇ ਹੀ ਤਖਤ ਤੇ ਬੈਠਿਆਂ ਵੀ, ਤੁਹਾਡੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿਚ ਬੈਠਣ ਦੀ ਲੋੜ ਮੁਕਾਉਣ ਦੇ, (੨) ਦੀਰਘ ਵਿਚਾਰਾਂ ਉਪਰੰਤ ਕੀਤੇ ਆਪਣੇ ਸੁਮਿਲਤ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਖਿਸਕ ਕੇ, ਹੇ ਗੁਰਦੇਵ ਜੀ ! ਤੁਹਾਡੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਚਨਾਂ ਦੀ-"ਬਚਨੁ ਕਰੇ ਤੇ ਖਿਸਕਿ ਜਾਇ ਬੋਲੇ ਸਭੁ ਕਰਾ"॥(ਪੰਨਾ-੧੦੯੯) (ਮਹਾਨ ਕੋਸ਼ ਦੇ ੨੮੯ ਸਫ਼ੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਚਾ ਦਾ ਅਰਥ ਝੂਠਾ, ਪ੍ਰਤਿਗਯਾ ਭੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲਾ। ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦਰਪਣ ਪੇਥੀ ਅਠਵੀਂ ਸਫ਼ਾ ੭੫ ਅਨੁਸਾਰ,

ਰਾਗ ਮਾਰੂ ਮਹਲਾ ੫ ਦੀ ੧੫ਵੀਂ ਪਉੜੀ ਵਿਚੋਂ ਉਪਰੋਕਤ ਸਾਰੀ ਪਾਵਨ ਪੰਗਤੀ ਦੇ ਅਰਥ-"ਬਚਨ ਕਰਕੇ ਫਿਰ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਹਰੇਕ ਗਲ ਝੂਠੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ), (ਭਾਵ. ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਨੇ ਬਚਨਾਂ ਤੋਂ ਖਿਸਕ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ -ਝੂਠਾਂ- ਅਰਥਾਤ 'ਬੋਇਤਬਾਰਾ' ਘੋਸ਼ਤ ਕੀਤਾ ? ਅਜੇਹੇ ਕਈ ਗੁਰੂ ਬਚਨਾਂ) ਦੀ ਕੋਈ ਪਰਵਾਹ ਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਅਤੇ (੩)- ਹੁਸ਼ਿਆਰੀ ਨਾਲ ਕਾਬੂ ਕਰਕੇ ਨੂੜ ਰੱਖੇ ਕਾਲਾ ਅਫ਼ਗ਼ਾਨਾ ਦੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਵਿਚਲੇ ਸੈਕੜੇ ਗੁਰੂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਪਰਵਾਹ ਨਾ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਬਚਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਨਾ ਦੇ ਕੇ ਤਹਾਨੂੰ ਅੰਤਮ ਕਸਵੱਟੀ ਮੰਨਣ ਦੀ ਸੋਚ ਨੂੰ ਰਦ ਕਰਨ ਦੇ ਪੂਰਨੇ ਪਾ ਰਹੇ ਹਾਂ-ਗੁਰੂ ਵਾਕ "ਨਾਨਕ ਮੁਖ ਬੋਹਿ ਗੁਣ ਬੋਲੇ ਸਦਾ ਵਿਣਾਸੁ"। ਹੇ ਪਰਮ ਸਤਿਕਾਰ-ਯੋਗ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ! ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਇਹ ਪਾਵਨ ਬਚਨ ਕਰਮਕਾਂਡ ਦੀ ਰਉਮੇ ਵਿਚ ਫਸੇ ਧਾਰਮਿਕ ਆਗੂ ਨੂੰ ਹੀ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਕੇ ਹੀ ਕਹੇ ਹੋਏ ਹਨ -ਝੂਠ ਨ ਬੋਲਿ ਪਾਭੇ ਸਚੁ ਕਹੀਐ ॥ ਹਉਮੈ ਜਾਇ ਸਬਦਿ ਘਰੁ ਲਹੀਐ ॥(੯੦੪) ਅਥਵਾ- ਬੋਲੇ ਝੂਠੁ ਕਮਾਵੈ ਅਵਰਾ ਤ੍ਰਿਸਨ ਨ ਬੂਝੈ ਬਹੁਤੁ ਹਇਆ ॥(੯੦੫)-

੪੦੦ ਤੋਂ ਵੱਧ ਗੁਰਮਤਿ ਵਿਰੋਧੀ ਪ੍ਰਸੰਗਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਾਲੇ ਗੁਰਬਿਲਾਸ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ੬ ਨੂੰ ਪੰਥਕ ਸਰਮਾਏ ਨਾਲ ਛਪਵਾ ਕੇ, ਉਸ ਨੂੰ ਬਣੀਆਂ ਵਿਦਵਾਨ ਵਿਭੂਤੀਆਂ ਦੇ ੧੨ ਪ੍ਰਸੰਗ ਪੱਤਰਾਂ ਦੀ ਵਾੜ ਵਿਚ ਵਗਲ ਕੇ, (ਗੁਰਮਤਿ ਦਾ ਘਾਤ ਕਰ ਰਹੀ ਉਸ ਪੁਸਤਕ ਨੂੰ), ਸਿਖਾਂ ਲਈ ਸੁਗਾਤ ਵਜੋਂ ਜਾਰੀ ਕਰਵਾ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਤੁਸੀਂ ਤਾਂ ਸਗੋਂ ਪਰਮ ਗਿਆਨੀ ਹੋ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਭਲਾ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਸਿਖਿਆ ਦੀ ਕੀ ਲੋੜ ? ਹਨੇਰੇ ਵਿਚ ਤਾਂ ਦੀਵਾ ਜਗਾਇਆ ਜਾਵੇ ਪਰ ਤੁਸੀਂ ਤਾਂ ਸਗੋਂ ਅਗਿਆਨਤਾ ਦਾ ਹਨੇਰਾ ਮਿਟਾਉਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਿਭਾ ਰਹੇ ਸਿਖ ਪੰਥ ਵਾਸਤੇ ਚਾਨਣ ਮੁਨਾਰੇ ਥਾਪੇ ਗਏ ਹੋਏ ਹੋ ਜੀ ?

6- ਗੁਰੂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਲਿਖੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਵਿਚੋਂ ਤੁਸੀਂ ਕੇਵਲ ਪੰਜਵੀ ਛੇਵੀ ਅਤੇ ਭਿੰਡਰਾਂ ਵਾਲੇ ਮਹਾਂਪੁਰਖਾਂ ਦੀ ਲਿਖੀ "ਗੁਰਮਤਿ ਰਹਿਤ ਮਰਯਾਦਾ" ਨਾਮਕ ਗੁਰਮਤਿ ਵਿਰੋਧੀ ਪੁਸਤਕ ਬਾਰੇ ਦੋਹਾਂ ਹੀ ਡੋਰਿਆਂ ਦੇ ਮੁਖੀਆਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਲਿਖੀ ਚਿੱਠੀ ਵਿਚੋਂ (ਕੇਵਲ ਤਿੰਨ ਪੁਸਤਕਾਂ ਵਿਚੋਂ) ਜਿਹੜੇ ਕੁਝ ਬਚਨ ਨਿਖੇੜੇ ਹੋਏ ਸਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਤੁਸਾਂ ਕਿਸੇ ਗੁਰੂ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਗੁਰਮਤਿ ਵਿਰੋਧੀ ਸਿੱਧ ਨਾ ਕੀਤਾ ਪਰ, ਪਾਬੰਦੀ ਸਾਰੀਆਂ ਹੀ ਪੁਸਤਕਾਂ ਤੇ ? ਅਜੇ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਦਾਸ ਨੂੰ ਕਿਹੜੇ ਖੂਹ ਖਾਤੇ ਵਿਚ ਸੁਣਣ ਲਈ ਬੇਚੈਨ ਹੋਏ ਬੈਠੇ ਹੋ ਜੀ ?

ਗੁਰੂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਓਟ ਤਿਆਗ ਕੇ ਗੁਰਮਤਿ ਤੋਂ ਅਗਿਆਨੀ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਦੀਆਂ ਮਨਮਤੀ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸਿਆਸੀ ਆਗੂਆਂ ਦੀ ਸੋਚ ਦੀ ਉਪਜ-Sikh traditions-ਅਨੁਸਾਰ ਫੈਸਲੇ ਲੈਣੇ ? ਜੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਓਟ ਲੈਣ ਦੀ ਗਲ ਜੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਭਾਈ ਤਾਂ ਜਰਾਂ ਗੁਰੂ ਇਤਿਹਾਸ ਵਲ ਹੀ ਝਾਤੀ ਮਾਰ ਲੈਂਦੇ ਜੀ- (ੳ)- ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਗੁਰੂ ਵਲੋਂ ਵੇਦਕ ਕਾਲ ਤੋਂ ਹੀ ਪਵਿਤ੍ਰਤਾ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਮਿਥਿਆ ਹੋਇਆ ਜੰਝੂ ਅਥਵਾ ਜਨੇਊ, ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਪਾਵਨ ਪਵਿਤਰ ਸੰਸਕਾਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਪਿਤਾਮਾ ਤੇ ਬਰਾਦਰੀ ਦੇ ਬੇਅੰਤ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦੀ ਬੜੀ ਡੂੰਘੀ ਸ਼ਰਧਾ ਦਾ ਲਖਾਇਕ, ਪੁਰਾਤਨ ਕਾਲ ਤੋਂ ਬਣੀ ਇਸ ਧਾਰਮਿਕ ਪਰੰਪਰਾ ਨੂੰ ਸਤਿਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੇ ਬਾਲ ਉਮਰੇ ਹੀ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਆਪਣੀ ਕੁਲ ਦੇ ਪਰੋਹਤ ਪੰਡਿਤ ਹਰਦਿਆਲ ਦਾ ਜਨੇਊ ਨਾ ਪਾ ਕੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣੀ ਚੌਧਰ ਦੇ ਨਾਲ ਸਾਰੀ ਬਰਾਦਰੀ ਦੀ ਸ਼ਰਧਾ ਨੂੰ ਠੇਸ ਪੁਚਾਉਣ ਵਿਚ ਬਾਲ-ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਜਰਾਂ ਵੀ ਤਿਜਕ ਨਾ ਸੀ ਮੰਨੀ।

ਅ)- ੧-ਤੀਰਥਾਂ ਦੇ ਇਸ਼ਨਾਨ ਤੋਂ ਕੀਤੇ ਪਿਛਲੇ ਪਾਪਾਂ ਦੇ ਨਾਸ ਹੋ ਜਾਣ ਦੇ ਅਟੱਲ ਭਰੋਸੇ ਤੋਂ ਪੁਰਾਤਨ ਪਰੰਪਰਾ, ਤੀਰਥ ਅਸਥਾਨਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਬਣੀ ਅਪਾਰ ਸ਼ਰਧਾ, ੨- ਤਪ ਸਾਧਨਾਂ ਤੋਂ ਕਿਸੇ ਦੈਵੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਭਰਮ ਤੋਂ ਅਥਵਾ ੩- ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤਪ ਸਾਧਨਾਂ ਤੋਂ ਭਗਵਾਨ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਹੋਣ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਤੋਂ ਜਪਾਂ-ਤਪਾਂ ਦੀ ਵੇਦਕ ਕਾਲ ਤੋਂ ਚਲੀ ਆ ਰਹੀ ਪਰੰਪਰਾ ਬਾਰੇ ਹਿੰਦੂਆਂ ਵਿਚ ਤੇ ਹੁਣ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਬਣੀ ਸ਼ਰਧਾ, ੩- ਕੀਤਿਆਂ ਮਕੌਤਿਆਂ ਆਦਿ ਜੀਵਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਅਨੋਖੀ ਦਇਆ ਬਾਰੇ ਅਨੂੀ ਸ਼ਰਧਾ, ੪- ਇਸ਼ਟ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸੰਨ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਂ ਰੱਬ (ਜੀ) ਦੇ ਨਾਂ ਤੋਂ ਕੀਤੇ ਦਾਨ ਦੇ ਵੱਟੇ ਸੈਕੜੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਗੁਣਾਂ ਵੱਧ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਪ੍ਰਚਲਤ ਸ਼ਰਧਾ ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ। ਉਪਰੋਕਤ (ਚੌਹਾਂ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ) ਧਾਰਮਿਕ ਪਰੰਪਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਬਣੀ ਅਪਾਰ ਸ਼ਰਧਾ ਨੂੰ ਤਾਂ (ਨਿਤਨੇਮ ਦੀ ਪਾਵਨ ਬਾਣੀ ਜਪ ਸਾਹਿਬ ਦੀ) ੨੧ਵੀਂ ਪਉੜੀ ਦੀ ਕੇਵਲ ਪਹਿਲੀ ਪੰਗਤੀ ਵਿਚ ਹੀ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿਤਾ -"ਤੀਰਥੁ ਤਪੁ ਦਇਆ ਦਤੁ ਦਾਨੁ ॥ ਜੇ ਕੇ ਪਾਵੈ ਤਿਲ ਕਾ ਮਾਨੁ *॥੨੨॥ ੫- ਰਬ ਹਰੀ ਖੁਦਾ ਨੂੰ ਕੋਠਿਆਂ ਵਿਚ ਨੂਤੀ ਬੈਠਿਆਂ ਅਗਿਆਨੀਆਂ ਨੂੰ ਸਿਜਣਹਾਰ ਦੀ ਸਰਬ-ਵਿਆਪਕਤਾ ਦੀ ਸੋਝੀ ਕਰਉਣ ਲਈ ਜਾਨ ਲੇਵਾ ਖਤਰਿਆਂ

ਤੋਂ ਲਾ ਪ੍ਰਵਾਹ, ਅਰਬ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਮੱਕੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਬਣੇ, ਇਸਲਾਮ ਦੀ ਅਪਾਰ ਸ਼ਰਧਾ ਦੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਘੇਰੇ ਵਿਚਲੇ ਰੱਬ ਦੇ ਘਰ, ਕਾਬੇ/ਮਿਹਰਾਬੇ ਵਾਲ ਪੈਰ ਪਸਾਰ ਸੋਣਾ, ਸਤਿਗੁਰੂ ਸੂਰਮੇ ਨੇ ਮੋਮਨਾ ਦੀ ਸ਼ਰਧਾ ਨੂੰ ਕੋਈ ਘਟ ਚੇਟ ਨਾ ਸੀ ਮਾਰੀ ।

ਗੁਰੂ ਬਾਣੀ ਵਿਚੋਂ ਸੈਕੜੇ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਤੋਂ ਸਿੱਧ ਹੈ ਕਿ, *ਅਗਿਆਨਤਾ ਤੋਂ ਪ੍ਰਚਲਤ ਹੋਈਆਂ ਪਰੰਪਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਰਤੀ ਬਣੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ sentiments ਨੂੰ, ਅਥਵਾ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਮੂਰਖ-ਸ਼ਰਧਾ ਨੂੰ ਹਰ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਨਿਸਫਲ ਸਮਝਣਾ, ਸੰਤ ਸੂਰਮਿਆਂ ਦੀ ਨਿਆਰੀ ਕੌਮ ਸਿਰਜ ਰਹੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੇ ਬੜਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਮੰਨਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।* ਪਰ ਤੁਸੀ ਕਿਹੜੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸਚਾਈਆਂ ਤੋਂ ਅਣਜਾਣ ਹੋ ਪਰ-ਕਰੋ ਪ੍ਰਭੂ ਅਵਰੁ ਅਵਰੁ ਕਿਛੁ ਕੀਜੈ ਸਭੁ ਬਾਦਿ ਸੀਗਾਰੁ ਫੋਟ ਫੋਟਈਆ ॥ ਕੀਓ ਸੀਗਾਰੁ ਮਿਲਣ ਕੈ ਤਾਈ ਪ੍ਰਭੂ ਲੀਓ ਸੁਗਗਨਿ ਬੁਕ ਮੁਖਿ ਪਈਆ ॥੨॥੮੩੬-ਅੰਧੋ ਏਹਿ ਨ ਆਖੀਅਨਿ ਜਿਨ ਮੁਖਿ ਲੋਇਣ ਨਾਹਿ ॥ ਅੰਧੋ ਸੋਈ ਨਾਨਕਾ ਖਸਮਹੁ ਘੁਥੇ ਜਾਹਿ ॥

7- ਮਹਾਂਭਾਰਤ ਗਾਥਾ ਵਿਚ ਕੁੰਤੀ ਪੁੱਤਰ ਕਰਣੁ ਕੋਲੋਂ ਧੋਥੇ ਨਾਲ ਕੁੰਡਲ ਮੰਗਣ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਯੁਧਿਸ਼ਠਰ ਕੋਲੋਂ ਬੁਠ ਬੁਲਵਾਉਣ ਵਾਲੇ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਜੀ ਦੇ ਚੇਲੇ ਹੋਣ ਦੇ ਥਾਂ ਤੁਸੀ ਤਾਂ ਸਗੋਂ ਸਚੁ ਦੇ ਢੰਡੋਰਚੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਤਖ਼ਤ ਦੀਆਂ ਵਡਿਆਈਆਂ ਮਾਣ ਰਹੇ ਹੋ ਜੀ। ਫਿਰ ਅਕਿਤ ਘਣਾ ਵਾਲ ਵਿਹਾਰ ਕਿਉਂ ਹੋਵੇ ?- "ਬੋਲੀਐ ਸਚੁ ਧਰਮੁ ਬੁਠੁ ਨ ਬੋਲੀਐ ॥"(੪੮੮) "ਕਬੀਰਾ ਜਗ ਗਿਆਨੁ ਤਹ ਧਰਮੁ ਹੈ ਜਗ ਬੁਠੁ ਤਹ ਪਾਪੁ"।(੧੩੨੨)-ਬਚਨੁ ਕਰੇ ਤੈ ਖਿਸਕਿ ਜਾਇ ਬੋਲੇ ਸਭੁ ਕਥਾ ॥੧੦੯੯- ਗੁਰੂ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਉਲਟ -ਪਹਿਲਾਂ ਤੁਸਾਂ ਮਿਤੀ ੧੭-੨-੦੩ ਵਾਲੀ ਸੂਚਨਾਂ ਰੂਪ ਚਿੱਠੀ ਵਿਚ - "ਕੁਝ ਤਕਨੀਕੀ ਕਾਰਨਾ ਕਰਕੇ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦਸ਼ਮੇਸ਼ ਦਰਬਾਰ ਸਰੀ ਦੇ ਇੰਟਰਨੈਟ ਸਿਸਟਮ ਦਾ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਸੰਪਰਕ ਨਾਂ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਇਹ ਕਾਨਫਰੰਸ ਮੁਲਤਵੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ"-ਕੋਰਾ ਬੁਠ ਲਿਖਿਆ। ਫਿਰ ਤੁਸਾਂ ਹੁਣ ਆਪਣੇ ਲਿਖਤੀ ਬਚਨਾਂ ਤੋਂ ਫਿਰ ਕੇ ਬਿਨਾ ਕਿਸੇ ਦਲੀਲ ਵਕੀਲ ਦੇ ਦਾਸ ਦੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਾਉਣ ਵਾਲਾ ਪੰਥਕ-ਧੋਹ ਵੀ ਕਰ ਲਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਹੁਣ ਆਪਣੇ ਹੀ ਲਿਖਤੀ ਫੇਸਲੇ ਦੇ ਉਲਟ, ਇਸ ਦਾਸਰੇ ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਕਿਸ ਯੋਜਨਾਂ ਅਧੀਨ ਬੁਲਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ? ਕੀ, ਕਿਤੇ ਪੁਰਾਤਨ ਬਾਮਨ-ਗੁਰੂਆਂ ਵਾਂਗ-(ਕਬੀਰ ਬਾਮਨੁ ਗੁਰੂ ਹੈ ਜਗਤ ਕਾ-੧੩੨੨) ਦਾਸ ਦੀ ਜ਼ਬਾਨ ਜਾਂ ਹੱਥ ਕਟਣ ਦੀ ਯੋਜਨਾਂ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਬਣਾ ਲਈ ਕਿ, ਜਾਂ ਸਿੱਕਾ ਢਾਲ ਕੇ ਦਾਸ ਦੇ ਕੰਨਾ ਵਿਚ ਪਾਉਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਹੈ ਜੀ ?

ਗੁਰਮਤਿ ਅਨੁਸਾਰ ਜੀਵਨ ਬਤੀਤ ਕਰ ਰਹਿਆਂ ਦੀ ਚਰਨਪੂਤ:- ਦਾਸਰਾ ਗੁਰਬਖ਼ਸ਼ ਸਿੰਘ

*****

ੴ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤਹਿ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ

Sri Akal Takhat, Sahib, Sri Amritsar (Pb.) INDIA .
Fax. Phone-540820. PBX:553957-58-59 Ext.4341
M: A:3/03/3143, ਮਿਤੀ-੯-੪-੨੦੦੩

ਸ: ਗੁਰਬਖ਼ਸ਼ ਸਿੰਘ ਕਾਲਾ ਅਫਗਾਨਾ, ਬੀ, ਸੀ, ਕੈਨੇਡਾ ।

ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕਾ ਖਾਲਸਾ॥ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤਹਿ ॥

ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਜੀ,

ਮਿਤੀ ੪-੪-੨੦੦੩ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਅੰਰਿਤਸਰ ਵਿਖੇ ਪੰਜ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਵਿਚਾਰਾਂ ਕਰਨ ਸਬੰਧੀ ਇਕੱਤਰਤਾ ਸੱਦੀ ਗਈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਰਬ-ਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਤੁਸੀਂ, ਮਿਤੀ ੧੦-੫-੨੦੦੩ ਨੂੰ ਸਵੇਰੇ ੧੧-੦੦ ਵਜੇ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਖੇ ਖੁਦ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋ ਕੇ ਆਪਣੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਬਾਰੇ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਦਿਉ । ਹਾਜ਼ਰ ਨਾਂ ਹੋਣ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਗਲੀ ਪੰਥਕ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਹਸਤ ਅੱਖਰ- (ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ) ਜਥੇਦਾਰ, ਸ੍ਰੀ ਅਕਾ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ।

[VEDANTI' CONCEPT OF JUSTICE FROM SRI AKAL TAKHAT SAHIB. ABOVE CLARIFICATION SOUGHT AFTER THE VERDICT HAS ALREADY BEEN RENDERED AND PUBLISHED IN THE NEWSPAPERS. ED]

*****

High priests ban books by Kala Afghana Varinder Walia Tribune News Service

Amritsar, April 4 (2003) The Sikh clergy at a meeting, at Akal Takht secretariat here today **banned** books by Canada-based cop-turned Sikh scholar Gurbax Singh Kala Afghana for allegedly distorting Sikh history. **Reading, buying or re-printing of the controversial books have been banned.**

*****

ਪਿਆਰੇ ਵਾਲਿਆ ਸਾਹਿਬ ਜੀਓ,

ਮਿਤੀ ੫ ਅਪਰੈਲ ਦੀ ਟਰਬੀਊਨ ਵਿਚ ਅਚਨਚੇਤ ਹੀ ਆਪ ਜੀ ਵਲੋਂ ਛਪੀ ਇਸ ਖ਼ਬਰ ਤੋਂ ਸਖ਼ਤ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨੀ ਹੋਈ ਕਿ, ਮਿਤੀ ੪ ਅਪਰੈਲ (੨੦੦੩) ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਤੇ ਹੋਈ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਪੰਜ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੇ ਦਾਸ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਤੇ ਖ਼ਰੀਦਨ, ਪੜ੍ਹਨ ਅਤੇ ਦੋਬਾਰਾ ਛਪਾਈ ਆਦਿ ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਾ ਦਿਤੀ ਹੈ। ਪਰ ੪ ਅਪ੍ਰੈਲ ਦੀ ਉਸੇ ਹੀ ਮੀਟਿੰਗ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਮਿਤੀ ੯ ਅਪ੍ਰੈਲ ੨੦੦੩ ਨੂੰ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਗਿਆਨੀ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਹਾਸਤ ਅੱਖਰਾਂ ਹੇਠ ਜਾਰੀ ਹੋਏ ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਨੰ:ਅ:੩/੦੩/੩੧੪੩ ਵਿਚ ਦਾਸ ਦੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਤੇ ਲੱਗੀ ਕਿਸੇ ਪਾਬੰਦੀ ਦਾ ਕਈ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀ ਹੈ। ਕੀ, ਤੁਸੀ ਦਾਸ ਦੇ ਇਸ ਮੰਗ-ਪੱਤਰ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਆਪਣੇ ਵਲੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਟਰਬੀਊਨ ਵਿਚ ਛਾਪ ਸਕਦੇ ਹੋ ਕਿ, ਤੁਸਾਂ ਉਹ ਦੁਖਦਾਈ (ਬੁਠੀ/ਜਾਂ ਸੱਚੀ ?) ਖ਼ਬਰ ਕਿਸ ਅਧਾਰ ਤੇ ਛਾਪੀ ਸੀ ਜੀ ?

ਗੁਰਬਖ਼ਸ਼ ਸਿੰਘ (ਕਾਲਾ ਅਫਗਾਨਾ)

*****

ਵਿਦਵਾਨ ਬਨਾਮ ਪਖੰਡਧਾਰੀ

ਵਿਦਵਾਨ ਬਣਨਾ ਬਹੁਤ ਔਖਾ ਹੈ, ਬਦਮਾਸ਼ ਜਾਂ ਗੁੰਡਾ ਬਣਨਾ ਬਹੁਤ ਸੌਖਾ ਹੈ। ਬਦਮਾਸ਼ੀ ਤਾਂ ਪੰਜਾਂ ਮਿੰਟਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਵਿਦਵਾਨ ਬਣਨ ਲਈ ਪੰਜ ਸਾਲ ਵੀ ਬਹੁਤ ਥੋੜੇ ਹਨ। ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਟੈਲੀਫ਼ੋਨ ਕਰਕੇ ਪੰਜ ਸੱਤ ਗਾਲ਼ਾਂ ਕੱਢ ਦਿਓ ਅਤੇ ਮਾਰਨ ਦੀਆਂ ਧਮਕੀਆਂ ਦੇ ਦਿਓ ਜਾਂ ਫਿਰ ਇਹ ਕੰਮ ਈ-ਮੇਲ ਰਾਹੀਂ ਅਤੇ ਜੇ ਕਰ ਅਚਾਨਕ ਹੀ ਕਿਤੇ ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਮਿਲਾਪ ਹੋ ਜਾਵੇ, ਕਰ ਦਿਓ ਬਸ ਤੁਸੀਂ ਬਦਮਾਸ਼ ਜਾਂ ਗੁੰਡੇ ਬਣ ਗਏ। ਵਿਦਵਾਨ ਬਣਨ ਲਈ ਕਈ ਦਹਾਕੇ ਕਿਤਾਬਾਂ ਨਾਲ ਮੱਥਾ ਮਾਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਹਰ ਕੋਈ ਸੌਖੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਹੀ ਪਹਿਲ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਦੋ ਕੁ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਤਾਂ ਇਹ ਗੁੰਡ ਪੁਣਾਂ ਕੁੱਝ ਜਿਆਦਾ ਹੀ ਵਧਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਹਰ ਲੱਲੂ ਫੰਜੂ ਕਿਸੇ ਦੂਸਰੇ ਦੀ ਬੇਇਜ਼ਤੀ ਕਰਕੇ ਪਖੰਡਧਾਰੀ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਚ ਹੀਰੋ ਬਣਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਕਹਾਣੀ ਕਈਆਂ ਨਾਲ ਵਾਪਰ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪਤਾ ਨਹੀ ਹਾਲੇ ਹੋਰ ਕਿਤਨਿਆਂ ਕੁ ਨਾਲ ਵਾਪਰੇਗੀ।

ਜਿਤਨੇ ਕਿਸੇ ਕੌਮ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹੇ ਲਿਖੇ ਵਿਦਵਾਨ, ਦੂਰ ਅੰਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਸਿਆਣੇ ਲੋਕ ਹੋਣਗੇ, ਉਹ ਕੌਮ ਉਤਨੀ ਹੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਤਰੱਕੀ ਕਰੇਗੀ। ਕਿਸੇ ਕੌਮ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਸੇਧ ਦੂਰ ਅੰਦੇਸ਼ ਸਿਆਣੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਹੀ ਦੇਣੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਨਾਂ ਕਿ ਭੌਂਦੂਆਂ ਨੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਸੋਚਣੀ ਪ੍ਰਫਾਵੇਂ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਹਰ ਇਕ ਵਿਦਵਾਨ ਦੂਸਰੇ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹੋਵੇ। ਹਰ ਇੱਕ ਦੀ ਸੋਚਣੀ ਵੱਖੋ ਵੱਖਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਦੇਖਣਾ ਇਹ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵਿਦਵਾਨ ਜਾਣ ਬੁੱਝ ਕੇ ਸਿੱਖੀ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਾਅ ਰਿਹਾ? ਕੀ ਉਹ ਦਿਲੋਂ ਸਿੱਖੀ ਦਾ ਹਮਾਇਤੀ ਹੈ ਜਾਂ ਵਿਰੋਧੀ? ਇਸ ਨੂੰ ਉਹ ਹੀ ਸਮਝ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਿ ਸਿੱਖ ਫਿਲਾਸਫੀ ਦੀਆਂ ਡੂੰਘੀਆਂ ਰਮਜਾਂ ਦਾ ਕੁੱਝ ਗਿਆਨ ਹੋਵੇ।

ਮਹਾਨ ਇਸਤਰੀ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਸਿੱਖੀ ਹੱਕਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਹਰ ਥਾਂ (ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਵਿਚ ਵੀ) ਠੋਕ ਵਜਾ ਕੇ ਕੀਤੀ। ਉਹ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਕਲੰਕਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਭੇਖਧਾਰੀਆਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਵੀ ਸੀ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਵੀ। ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਦੋਹਾਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਰੜਕਦੀ ਸੀ।

ਸੱਚ ਦਬਾਇਆ ਬਹੁਤਾ ਚਿਰ ਦੱਬਿਆ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ ਹੁੰਦਾ, ਉਹ ਸਮਾਂ ਪਾ ਕੇ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋ ਹੀ ਜਾਇਆ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਗਿਆਨੀ ਭਾਗ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਧੋਖੇ ਨਾਲ ਕੋਰੇ ਕਾਗਜ਼ ਤੇ ਦਸਖਤ ਕਰਵਾ ਕੇ ਮੁਆਫੀ ਮੰਗਵਾਉਣ ਦੀ ਗੱਲ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਵਾਰੇ ਲਿਖੀ ਹੋਈ ਕਿਤਾਬ ਛਪ ਕੇ ਸਟਾਲਾਂ ਤੇ ਵਿਕ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਬਕਾ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਦੇ ਸੇਵਾਦਾਰ (ਜਥੇਦਾਰ) ਪ੍ਰੋ: ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਵਰਗੇ ਉਸ ਕਿਤਾਬ ਨੂੰ ਅਤੇ ਗਿਆਨੀ ਭਾਗ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਛੇਕਿਆ ਸੀ (ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ) ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗਲਤ। ਇਹ ਸਾਰਾ ਕੁੱਝ ਲੁਕ ਛਿਪ ਕੇ ਨਹੀਂ, ਸਭ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਟੀ. ਵੀ. ਤੇ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹਨ। ਭਾਈ ਕਾਨ੍ਹ ਸਿੰਘ ਨਾਭਾ ਜੀ ਗੁਰਮਤ ਮਾਰਤੰਡ ਵਿਚ ਪੰਨਾ 570 ਤੇ ਲਿਖਦੇ ਹਨ, "ਅਸੀਂ ਭਾਈ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਪੰਥ ਰਤਨ ਅਤੇ ਧਰਮ ਵੀਰ ਮੰਨਦੇ ਹੋਏ ਭੀ ਇਹ ਆਖਣੋਂ ਸੰਕੋਚ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਕਿ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਇਹ ਅਜਿਹੀ ਭੁੱਲ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜਿਸ ਤੋਂ ਅਪਾਰ ਹਾਨੀ ਪੁੱਜੀ ਹੈ ਆਰ ਅੱਗੋਂ ਨੂੰ ਭੀ ਭਾਰੀ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਣ ਦਾ ਡਰ ਹੈ"। ਇੱਥੇ ਭਾਈ ਕਾਨ੍ਹ ਸਿੰਘ ਨਾਭਾ ਜੀ ਦਾ ਇਸ਼ਾਰਾ ਤ੍ਰਿਆ ਚਰਿਤ੍ਰ ਵੱਲ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਕੇ ਬੇਨਤੀ ਚੌਪਈ ਦਾ ਪਾਠ ਹੈ। ਤ੍ਰਿਆ ਚਰਿਤ੍ਰ ਦੀ ਗੱਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਭੂਮਿਕਾ ਵਿਚ ਵੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਪੰਥ ਦੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਵਿਦਵਾਨ ਪ੍ਰੋ: ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਜਿਹੜਾ ਨਿਤਨੇਮ ਸਟੀਕ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸ ਦਾ ਮੁੱਖ-ਬੰਧ ਅਖੰਡ ਕੀਰਤਨੀ ਜਥੇ ਦੇ ਭਾਈ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਤਲਵਾੜਾ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਵਿਚ ਬੇਨਤੀ ਚੌਪਈ ਦੇ ਅਰਥ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਜਾਂ ਇਵੇਂ ਕਹਿ ਲਓ ਕਿ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਇਸ ਦੇ ਅਰਥ ਕਰਨੇ ਯੋਗ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਮਝੇ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਦੇ ਅਰਥ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹੈ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇਹ ਤਾਂ ਹੋ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਚੌਪਈ ਪੜ੍ਹੀ ਨਾ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਵਾਰੇ ਪਤਾ ਹੀ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਕਾਲ ਉਸਤਤ ਵਾਲੀ ਚੌਪਈ ਦੇ ਅਰਥ ਜਰੂਰ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਕੀ ਬੇਨਤੀ ਚੌਪਈ ਨੂੰ ਨਕਾਰਨ ਵਾਲੀ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗੁੱਝੀ ਰਮਜ਼ ਨਹੀਂ? ਇਹ ਤਿੰਨ ਸੌ ਸਾਲਾਂ ਵਾਲੀ ਰੱਟਣ ਸਿਰਫ ਰੱਟਣ ਹੀ ਹੈ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੁੱਝ ਨਹੀਂ। ਅੱਜ ਤੋਂ ਲੱਗ-ਭੱਗ ਕੋਈ 30 ਕੁ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ 6-7-73 ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਾਲੇ ਦੀ ਪੁੱਛ ਦੇ ਉੱਤਰ ਵਿਚ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ (ਸੇਵਾਦਾਰ) ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਕਿ ਚਰਿਤ੍ਰੋ ਪਖਯਾਨ ਦਸਮੇਸ਼ ਬਾਣੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹੁਣ ਸਵਾਲ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਕਰ ਚਰਿਤ੍ਰੋ ਪਖਯਾਨ ਦਸਮੇਸ਼ ਬਾਣੀ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਫਿਰ ਬੇਨਤੀ ਚੌਪਈ ਜੋ ਕਿ 405ਵੇਂ ਚਰਿਤ੍ਰ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ, ਦਸਮੇਸ਼ ਬਾਣੀ ਕਿਵੇਂ ਬਣ ਗਈ?

ਅੱਜ ਤੋਂ ਕੋਈ 20 ਕੁ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਇੱਥੇ ਪ੍ਰੋ: ਹਰਿਭਜਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਾਲੇ ਆਏ ਸਨ, ਜਿਹੜੇ ਕਿ ਪ੍ਰੋ: ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ਼ਹੀਦ ਸਿੱਖ ਮਿਸ਼ਨਰੀ ਕਾਲਜ ਦੇ ਪ੍ਰੋ: ਬਣੇ ਸਨ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਿ ਸ੍ਰੋ: ਕਮੇਟੀ ਚਲਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਇਹ ਬੇਨਤੀ ਚੌਪਈ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਗੁਰਬਾਣੀ ਨਾਲ ਮੇਲ ਨਹੀਂ ਖਾਂਦਾ, ਤੁਹਾਡਾ ਇਸ ਵਾਰੇ ਕੀ ਵੀਚਾਰ ਹੈ? ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਕਿ ਮੇਰਾ ਇਹ ਪੱਕਾ ਵੀਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਬੇਨਤੀ ਚੌਪਈ ਦੀ ਥਾਂ ਅਕਾਲ ਉਸਤਤ ਵਾਲੀ ਚੌਪਈ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵੀ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਵਾਰੇ ਕਾਫੀ ਕੁੱਝ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਗਿ: ਭਾਗ ਸਿੰਘ ਦੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਤੇ ਪੇਸ਼ੀ ਵੇਲੇ ਵੀ ਹਜ਼ਰ ਸਨ।

ਕਾਲਾ ਅਫਗਾਨਾ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਵਾਰੇ ਲਿਖਣ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਪਹਿਲਾ ਵਿਆਕਤੀ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਆਖਰੀ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਛੇਕਣ ਨਾਲ ਜਾਂ ਮਾਰਨ ਨਾਲ ਇਹ ਸੱਚ ਦੀ ਅਵਾਜ਼ ਬੰਦ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਈ ਅਫਗਾਨੇ ਪੈਦਾ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਹਾਲੇ ਅੱਜ ਹੀ ਸਵੇਰੇ ਟੀ. ਵੀ. ਉਪਰ ਪ੍ਰਤਿਪਾਲ ਸਿੰਘ ਬਿੰਦਰਾ ਤ੍ਰਿਆ ਚਰਿਤ੍ਰ ਵਾਰੇ ਬੋਲ ਕੇ ਹਟਿਆ ਹੈ ਸ਼ਾਇਦ ਅਗਲੇ ਹਫਤੇ ਫਿਰ ਬੋਲੇਗਾ। ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬੱਲ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਵਾਰੇ ਖੂਬ ਵਖੀਏ ਉਧੇੜ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਇੱਕ ਬੀਬੀ ਤਾਂ ਸ਼ਾਇਦ ਇਸ ਸਾਰੇ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਨੂੰ ਹੀ ਦਸਮ ਗੁਰੂ ਸਾਹਬ ਤੋਂ 100 ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਦੀ ਰਚਨਾ ਅਤੇ ਇਹ ਬਨਾਰਸ, ਕਾਂਸੀ, ਹਰਦੁਆਰ ਦੇ ਬਿਪਰਾਂ ਦੀ ਲਿਖਤ ਤੇ ਸਾਧਾਂ ਦੇ ਡੇਰਿਆਂ ਤੋਂ

ਪ੍ਰਚੱਲਤ ਕਰਵਾਉਣ ਵਾਲੀ ਅਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਨੂੰ ਨੰਗਾ ਕਰ ਦਿਖਾਵੇ। ਸੋ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਸੱਚ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਣ ਦਾ ਇੰਤਜਾਰ ਕਰੋ ਜੀ।

ਅੰਤ ਵਿਚ ਮੈਂ ਸਭ ਨੂੰ ਇਹੀ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਸਭ ਨੂੰ ਪੰਥਕ ਮਰਯਾਦਾ ਨੂੰ ਫੋਲੋ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਨਾਂ ਕਿ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪੋ ਆਪਣੇ ਵੱਖਰੇ ਰਾਹ ਫੜ ਲੈਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਸਮੁੱਚੇ ਪੰਥ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਮਸਲੇ ਸਾਰੇ ਪੰਥ ਨੇ ਰਲ ਕੇ ਹੱਲ ਕਰਨੇ ਹਨ ਕਿਸੇ ਇਕੱਲੇ ਵਿਦਵਾਨ ਜਾਂ ਜਥੇਦਾਰ ਨੇ ਨਹੀਂ। ਮੈਂ ਪਿਛਲੇ 20 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਜਦੋਂ ਦੀ ਗੁਰਮਤਿ ਸਮਝੀ ਹੈ ਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੋਇਆ ਵੀ ਪੰਥਕ ਏਕਤਾ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖਦਾ ਹੋਇਆ ਬੇਨਤੀ ਚੌਪਈ ਪੜ੍ਹਦਾ ਆ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਸਾਨੂੰ ਸਭ ਨੂੰ ਸਮੁੱਚੇ ਬਖਸ਼ਣ ਤਾਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਬਾਣੀ ਨੂੰ ਸਮਝ ਸਕੀਏ।

ਮਨਹੁ ਜਿ ਅੰਧੇ ਘੁਪੁ ਕਹਿਆ ਬਿਰਦੁ ਨ ਜਾਣਨੀ ॥ ਮਨਿ ਅੰਧੈ ਊਧੈ ਕਵਲ ਦਿਸਨਿ ਖਰੇ ਕਰੂਪੁ ॥ ਇਕਿ ਕਹਿ ਜਾਣਨਿ ਕਹਿਆ ਬੁਝਨਿ ਤੇ ਨਰ ਸੁਖਤ ਸਰੂਪੁ ॥ ਇਕਨਾ ਨਾਦੁ ਨ ਬੇਦੁ ਨ ਗੀਅ ਰਸੁ ਰਸੁ ਕਸੁ ਨ ਜਾਣੰਤਿ ॥ ਇਕਨਾ ਸਿਧਿ ਨ ਬੁਧਿ ਨ ਅਕਲਿ ਸਰ ਅਖਰ ਕਾ ਭੇਉ ਨ ਲਹੰਤਿ ॥ ਨਾਨਕ ਤੇ ਨਰ ਅਸਲਿ ਖਰ ਜਿ ਬਿਨੁ ਗੁਣ ਗਰਬੁ ਕਰੰਤੁ ॥ ਪੰਨਾਂ 1411 ॥

ਮੱਖਣ ਸਿੰਘ ਪੁਰੇਵਾਲ, ਮਾਰਚ 01, 2003, ਕੈਨੇਡਾ

*****

ਕਬਯੋ ਬਾਚ ਬੇਨਤੀ ॥ ਚੌਪਈ ॥

ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ (ਕਾਲਾ ਅਫਗਾਨ)

[Chaupai is neither Gurubani nor Gurbani. It is written by a *Kavi*. It is not only not incorporated in AGGS, but is also in conflict with the Gurubani incorporated in AGGS. For three hundred years our Jathedars and other religious leaders have failed us. Their present crop is determined to silence S. Gurbakhsh Singh Kala Afghana. What for? Below we present 2nd part of nine part thoughtful critique of Chaupai by S. Gurbakhsh Singh Kala Afghana.ED.]

ਗੁਰਮਤਿ ਦੇ, ਦੋ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਖੰਡਨਾ ?

੨/੯

ਇਸ ਗਾਥ ਵਿਚਲੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਿਮਾਨ ਸਰੀਰ ਵਾਲੇ ਮਹਾਂਕਾਲ ਨੂੰ, ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਪ੍ਰਥਮ ਬਾਣੀ ਵਿਚਲੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਜੀ ਦੇ ਥਾਂ ਦੇ ਕੇ ਅਸੀਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਤੋਂ ਬਾਗ਼ੀ ਹੋ ਰਹੇ ਹੋਵਾਂਗੇ। ਕਿਉਂਕਿ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਬਾਣੀ ਵਿਚ ਨਿਰ-ਅਕਾਰ ਅਤੇ ਅਬਿਨਾਸ਼ੀ ਫੁਰਮਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਿਮਾਨ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਨਿਰ-ਅਕਾਰ ਅਤੇ ਅਬਿਨਾਸ਼ੀ ਮੰਨਣਾ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵੱਲ ਪਿੱਠ ਕਰਨ ਤੁੱਲ ਹੈ।

(੧) ਨਿਰਅਕਾਰ:--

ਜੁੜ ਬੈਠੇ ਕੁਝ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਵਿਚ ਇੱਕ ਦਿਨ ਗੁਰਮਤਿ ਵਿਚਾਰਾਂ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਸਨ, ਤਾਂ ਇੱਕ ਚੰਗੇ ਭਲੇ ਪੜ੍ਹੇ ਲਿਖੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ ਗੁਰਸਿੱਖ ਨੇ, ਚਿੰਤਾ ਦੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਨਾਲ ਟਿਉਂ ਦੇ ਬਚਨ ਕੀਤੇ:-- ਪਰਮਾਤਮਾ ਨੂੰ ਨਿਰਅਕਾਰ ਸਿੱਧ ਕਰਨ ਲਈ, " ਨਿਰੰਕਾਰ " ਸ਼ਬਦ ਤੋਂ ਛੁੱਟ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ ਹੋਰ ਸ਼ਬਦ ਸ਼ਾਇਦ ਨਾ ਹੀ ਹੋਵੇ ? ਕਿਉਂਕਿ, ਲਗ-ਪਗ ਸਾਰੇ ਰਾਗੀਆਂ, ਢਾਡੀਆਂ ਜਾਂ ਪਰਚਾਰਕਾਂ ਕੋਲੋਂ ਸਦਾ--**ਚਕ੍ਰ ਚਿਹਨ ਅਰੁ ਬਰਨ ਜਾਤਿ ਅਰੁ ਪਾਤਿ ਨਹਿਨ ਜਿਹ**॥ ਜਪ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਛੰਦ ਤੋਂ ਸਿਵਾ, ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਕੋਈ ਪਰਮਾਣ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਸੁਣਿਆਂ। ਸਾਨੂੰ ਦਸਮੇਸ਼ ਜੀ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਜਪ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਪਰਮਾਤਮਾਂ ਦੇ ਨਿਰਅਕਾਰ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਏਡੀ ਸੋਹਣੀ ਵਿਆਖਿਆ ਲਿਖ ਦਿੱਤੀ ਜੋ, ਸਾਨੂੰ ਕਿਸੇ ਮੂਰਤੀ ਪੂਜ ਕੋਲੋਂ ਸ਼ਰਮਿੰਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਪੈਂਦਾ। "

ਦਾਸ--"ਕੇਵਲ ਏਹੀ ਇੱਕ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਜੇ ਆਪਣੇ ਹਰ-ਇੱਕ ਸੁਆਸ

ਨਾਲ ਪੰਨਵਾਦ ਕਰਦੇ ਰਹੀਏ ਤਦ ਵੀ ਦਸਮੇਸ਼ ਜੀ ਦੇ ਉਪਕਾਰਾਂ ਦਾ ਪੂਰਾ ਪੰਨਵਾਦ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ। ਦਸਮੇਸ਼ ਜੀ ਦੇ ਕੇਵਲ ਏਸੇ ਅਨਮੋਲ ਉਪਕਾਰ ਦੀ ਕੋਈ ਕੀਮਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਾਨੂੰ, ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਧਰਮ-ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਤੋਂ ਨਿਆਰੇ, ਹਰਪੱਖ ਸੰਪੂਰਨ, ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਲੜ ਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਪਰ ਭਾਣਾ ਇਹ ਵਰਤ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਗੁਰੂ ਬਾਣੀ ਦੇ ਮੰਤ੍ਰ ਪਾਠਾਂ ਤੋਂ ਮਿਲਦੇ ਮਨ ਇੱਛੇ ਫਲਾਂ ਦੇ ਭਰਮ ਤੋਂ ਅਤੇ ਅਖੰਡ ਕੀਰਤਨਾਂ ਤੋਂ ਆਉਂਦੇ ਅਨੰਦ ਦੇ ਨਾਲ ਲੋਕ ਪਰਲੋਕ ਸੁਹੇਲਾ ਹੋ ਜਾਣ ਦੇ ਭਰਮ ਵਿਚ ਅਜੇਹੇ ਫਸ ਗਏ ਕਿ ਸਾਡੇ ਅੰਦਰੋਂ ਗੁਰੂ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਿਚਾਰ ਦੀ ਚਿੱਟਕ ਲਗ-ਭਗ ਮੁਕ ਗਈ। ਜਦ ਅਸੀਂ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੇ ਗਿਆਨ ਤੋਂ ਹੀ ਟੁੱਟ ਗਏ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਚੇਲੇ ਵਾਲਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਟੁੱਟ ਗਿਆ। ਏਹੀ ਹੈ ਸਾਡੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਅਨੂਪਮ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੇ ਗਿਆਨ-ਰੂਪ ਦੇ ਪੂਰੇ ਦਰਸ਼ਨ ਅੱਜ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੇ। ਵਾਸਤਵ ਵਿਚ ਸਾਡੀ ਹਾਲਤ ਇਹ ਬਣ ਚੁੱਕੀ ਹੈ:--

੧੨●--ਦੇਹਾਗਣੀ ਕਿਆ ਨੀਸਾਣੀਆ ॥ ਖਸਮਹੁ ਘੁਬੀਆ ਫਿਰਹਿ ਨਿਮਾਣੀਆ ॥
ਮੈਲੇ ਵੇਸ ਤਿਨਾ ਕਾਮਣੀ ਦੁਖੀ ਰੈਣਿ ਵਿਹਾਇ ਜੀਉ ॥੨॥ {੨੨}-੧

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ-ਰੂਪ "ਸ਼ਬਦ-ਗਿਆਨ" ਆਪਣੇ ਖਸਮ ਦੀ ਪਛਾਣ ਭੁੱਲ ਬੈਠਿਆਂ ਦਾ ਸਾਡਾ ਇਹ ਧਾਰਮਿਕ ਵੇਸ, ਵਾਸਤਵ ਵਿਚ ਵਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਮੈਲ ਨਾਲ ਲੇਬੂ-ਪੇਬੂ ਹੋ ਚੁੱਕਿਆ ਫੋਕਾ ਭੇਖ ਹੀ ਰਹਿ ਗਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਔਝੜੇ ਪਏ ਠੇਡੇ ਖਾ ਰਹੇ ਹਾਂ।

"ਵਾਹੁ ਵਾਹੁ ਬਾਣੀ ਸਚੁ ਹੈ ਗੁਰਮੁਖਿ ਲਧੀ ਭਾਲਿ ॥
ਵਾਹੁ ਵਾਹੁ ਸਬਦੇ ਉਚਰੈ ਵਾਹੁ ਵਾਹੁ ਹਿਰਦੈ ਨਾਲਿ ॥ "

ਸਚੁ-ਖਸਮ-ਬਾਣੀ ਦੇ ਥਾਂ ਬੁਠ ਬਾਣੀ ?

" ਖਸਮੁ ਛੋਡਿ ਦੂਜੈ ਲਗੇ ਡੁਬੇ ਸੇ ਵਣਜਾਰਿਆ ॥ "

ਗੁਰੂ ਹੁਕਮਾਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰੀ ਮਰਯਾਦਾ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਸਾਡੇ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਵਾਲੇ ਕਥਿਤ ਬਾਣੇ ਨੂੰ ਅਥਵਾ ਸਾਡੇ ਇਸ ਧਾਰਮਿਕ ਹਾਰ ਸੰਗਾਰ ਬਾਰੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਫਤਵਾ ਸਿਰ ਤੇ ਖੜਾ ਵੇਖ ਲਈਏ:--

੧੨੧-ਕਹੈ ਪ੍ਰਭੁ ਅਵਰੁ ਅਵਰੁ ਕਿਛੁ ਕੀਜੈ ਸਭੁ ਬਾਦਿ ਸੀਗਾਰੁ ਫੋਕਟ ਫੋਕਟਈਆ ॥
ਕੀਓ ਸੀਗਾਰੁ ਮਿਲਣ ਕੈ ਤਾਈ ਪ੍ਰਭੁ ਲੀਓ ਸੁਹਾਗਨਿ ਬੁਕ ਮੁਖਿ ਪਈਆ ॥੨॥ >

ਪਛਤਾਵੇ ਦੀ ਅੱਗ ਨਾਲ ਆਪਣਾ ਆਪਾ ਸੁੱਧ ਕਰਕੇ, ਆਉ, ਇਸ ਤੋਂ ਅਗਲੀ ਤੁਕ ਦੁਆਰਾ ਜੋਦਤੀਆਂ ਕਰੀਏ, ਤਾਂ ਜੋ ਦਾਤਾਰ ਸਾਨੂੰ ਸੁਮਤਿ ਬਖਸ਼ਿਸ ਕਰੇ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਗੁਰਮਤਿ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰ ਕੇ ਆਪਣਾ ਜੀਵਨ ਸੁਹਾਗਣਾ ਵਾਲਾ ਬਣਾ ਸਕੀਏ:--

ਹਮ ਚੇਰੀ ਤੂ ਅਗਮ ਗੁਸਾਈ ਕਿਆ ਹਮ ਕਰਹ ਤੇਰੈ ਵਸਿ ਪਈਆ ॥
ਦਇਆ ਦੀਨ ਕਰਹੁ ਰਖਿ ਲੇਵਹੁ ਨਾਨਕ ਹਰਿ ਗੁਰ ਸਰਣਿ ਸਮਈਆ ॥ {੮੩੬}

ਸਬਦ ਵਿਚਾਰ ਸਮੇਂ ਨਿਰਅਕਾਰ ਬਾਰੇ ਹੋਈ ਉਪ੍ਰੋਕਤ ਗੱਲ ਬਾਤ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਤੋਂ ਗੁਰਬਾਣੀ-ਸਿਧਾਂਤ ਦੇ ਇਸ (ਨਿਰਅਕਾਰ ਪ੍ਰਭੂ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਵਾਲੇ) ਪੱਖ ਨੂੰ ਵੀ ਉਜਾਗਰ ਕਰਨਾ, ਦਾਸ ਨੇ ਟੀਚਾ ਮਿਥ ਲਿਆ। ਆਉ ਸੱਚੇ ਸੰਤ, ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਇਕਾਗਰ ਚਿਤ ਹੋ ਬੈਠੀਏ ਅਤੇ ਗੁਰਮਤਿ-ਗਿਆਨ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦੇ ਮਿਠੇ ਘੁੱਟਾਂ ਦੁਆਰਾ ਜੀਵਨ ਜੁਗਤ ਸਵਾਰਨ ਦੇ ਆਹਰੇ ਲੱਗ ਵੇਖੀਏ:--

੧੨੨- ਤੁਧੁ ਰੂਪੁ ਨ ਰੇਖਿਆ ਜਾਤਿ ਤੂ ਵਰਨਾ ਬਾਹਰਾ ॥
ਏ ਮਾਣਸ ਜਾਣਹਿ ਦੂਰਿ ਤੂ ਵਰਤਹਿ ਜਾਹਰਾ ॥
ਤੂ ਸਭਿ ਘਟ ਭੋਗਹਿ ਆਪਿ ਤੁਧੁ ਲੇਪੁ ਨ ਲਾਹਰਾ ॥
ਤੂ ਪੁਰਖੁ ਅਨੰਦੀ ਅਨੰਤ ਸਭ ਜੋਤਿ ਸਮਾਹਰਾ ॥

ਤੂ ਸਭ ਦੇਵਾ ਮਹਿ ਦੇਵ ਬਿਧਾਤੇ ਨਰਹਰਾ ॥
ਕਿਆ ਆਰਾਧੇ ਜਿਹਵਾ ਇਕ ਤੂ ਅਬਿਨਾਸੀ ਅਪਰਪਰਾ ॥
ਜਿਸੁ ਮੇਲਹਿ ਸਤਿਗੁਰੁ ਆਪਿ ਤਿਸ ਕੇ ਸਭਿ ਕੁਲ ਤਰਾ ॥
ਸੇਵਕ ਸਭਿ ਕਰਦੇ ਸੇਵ ਦਰਿ ਨਾਨਕੁ ਜਨੁ ਤੇਰਾ ॥੫॥ {੧੦੯੬}-ਵਾਰ

ਅਰਥ:--ਹੋ ਪ੍ਰਭੂ ! ਤੇਰਾ ਕੋਈ (ਖਾਸ) ਰੂਪ ਨਹੀਂ, ਕੋਈ ਚਿਹਨ-ਚੱਕ ਨਹੀਂ। ਤੇਰੀ ਕੋਈ ਜਾਤ ਨਹੀਂ, (ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਖੱਤਰੀ ਆਦਿ ਵਾਂਗ) ਤੇਰਾ ਕੋਈ ਵਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮਨੁੱਖ ਤੈਨੂੰ ਕਿਤੇ ਦੂਰ ਥਾਂ (ਹੇਮ ਕੁੰਡ ਤੇ?) ਵੱਸਦਾ ਸਮਝਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਤੂੰ ਸਭ ਜੀਵਾਂ ਵਿਚ ਵਿਆਪਕ ਹੋ ਕੇ ਪਦਾਰਥ ਭੋਗ ਰਿਹਾ ਹੈਂ, (ਫਿਰ ਵੀ) ਤੈਨੂੰ ਮਾਇਆ ਦਾ ਅਸਰ ਪੋਹ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ। ਤੂੰ ਸਦਾ ਅਨੰਦ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਹੈਂ, ਬੇਅੰਤ ਹੈਂ, ਸਭਨਾ ਵਿਚ ਤੇਰੀ ਜੋਤਿ ਟਿਕੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਸਾਰੇ ਦੇਵਤਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਤੂੰ ਆਪ ਹੀ (ਆਸਲੀ) ਦੇਵਤਾ (ਪਰਕਾਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲਾ) ਹੈਂ, ਤੂੰ ਨਾਸ ਰਹਿਤ ਹੈਂ, ਮੇਰੀ ਇੱਕ ਜੀਭ ਤੇਰੀ ਅਰਾਧਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਿਸ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਤੂੰ ਗੁਰੂ (ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ*) ਮਿਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਦੀਆਂ ਸਭ ਕੁਲਾਂ ਤਰ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਤੇਰੇ ਸਾਰੇ ਸੇਵਕ ਤੇਰੀ ਸੇਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਮੈਂ ਤੇਰਾ ਦਾਸ ਨਾਨਕ (ਵੀ ਤੇਰੇ ਹੀ) ਦਰ ਤੇ ਪਿਆ ਹਾਂ। ੫।
[* Foot note:--ਦਰਸ਼ਨ ਦੀਦਾਰਿਆਂ ਬਾਰੇ ਗੁਰਮਤਿ ਸਿਧਾਂਤ ਸਮਝਣ ਲਈ ਪੁਸਤਕ--ਬਿੱਪ੍ਰਨ ਕੀ ਰੀਤ ਤੋਂ ਸੱਚ ਦਾ ਮਾਰਗ--ਦੇ ਨੌਵੇਂ ਭਾਗ ਦੇ ਚੌਥੇ ਕਾਂਡ ਦਾ ੧੮ਵਾਂ ਲੇਖ ਪੜ੍ਹੋ।

੧੨੩- ਪਉਣੈ ਪਾਣੀ ਅਗਨੀ ਜੀਉ ਤਿਨ ਕਿਆ ਖੁਸੀਆ ਕਿਆ ਪੀੜ ॥
ਧਰਤੀ ਪਾਤਾਲੀ ਆਕਾਸੀ ਇਕਿ ਦਰਿ ਰਹਨਿ ਵਜੀਰ ॥
ਇਕਨਾ ਵਡੀ ਆਰਜਾ ਇਕਿ ਮਹਿ ਹੋਹਿ ਜਹੀਰ ॥
ਇਕਿ ਦੇ ਖਾਹਿ ਨਿਖੁਟੈ ਨਾਹੀ ਇਕਿ ਸਦਾ ਫਿਰਹਿ ਫਕੀਰ ॥
ਹੁਕਮੀ ਸਾਜੇ ਹੁਕਮੀ ਢਾਹੇ ਏਕ ਚਸੇ ਮਹਿ ਲਖ ॥
ਸਭੁ ਕੇ ਨਥੈ ਨਥਿਆ ਬਖਸੇ ਤੋੜੇ ਨਥ ॥
ਵਰਨਾ ਚਿਹਨਾ ਬਾਹਰਾ ਲੇਖੇ ਬਾਬੁ ਅਲਖੁ ॥
ਕਿਉ ਕਥੀਐ ਕਿਉ ਆਖੀਐ ਜਾਪੈ ਸਚੇ ਸਚੁ ॥
ਕਰਣਾ ਕਥਨਾ ਕਾਰ ਸਭ ਨਾਨਕ ਆਪਿ ਅਕਥੁ ॥
ਅਕਥ ਕੀ ਕਥਾ ਸੁਣੇਇ ॥
ਰਿਪਿ ਬੁਧਿ ਸਿਪਿ ਗਿਆਨੁ ਸਦਾ ਸੁਖੁ ਹੋਇ ॥੧॥ {੧੨੮੯}-ਵਾ-੨੪

੧੨੪- ਏਕਮ ਏਕੰਕਾਰੁ ਨਿਰਾਲਾ ॥ ਅਮਰੁ ਅਜੋਨੀ ਜਾਤਿ ਨ ਜਾਲਾ ॥
ਅਗਮ ਅਗੋਚਰੁ ਰੂਪੁ ਨ ਰੇਖਿਆ ॥ ਖੋਜਤ ਖੋਜਤ ਘਟਿ ਘਟਿ ਦੇਖਿਆ ॥
ਜੇ ਦੇਖਿ ਦਿਖਾਵੈ ਤਿਸ ਕਉ ਬਲਿ ਜਾਈ ॥
ਗੁਰ ਪਰਸਾਦਿ ਪਰਮ ਪਦੁ ਪਾਈ ॥੧॥ ੮੩੮}-ਬਿਤੀ

੧੨੫- ਤੇਰਾ ਵਰਨੁ ਨ ਜਾਪੈ ਰੂਪੁ ਨ ਲਖੀਐ ਤੇਰੀ ਕੁਦਰਤਿ ਕਉਨੁ ਬੀਚਾਰੇ ॥
ਜਲਿ ਬਲਿ ਮਹੀਅਲਿ ਰਵਿਆ ਸੂਬ ਠਾਈ ਅਗਮ ਰੂਪ ਗਿਰਧਾਰੇ ॥੩॥
{੬੨੦}੧

ਅਰਥ:--ਹੋ ਪ੍ਰਭੂ ! ਕੋਈ ਰੰਗ ਨਹੀਂ ਦਿਸਦਾ, ਤੇਰੀ ਕੋਈ ਸ਼ਕਲ ਨਹੀਂ ਦਿੱਸਦੀ। ਕੋਈ ਮਨੁੱਖ ਸੋਚ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ਕਿ ਤੇਰੀ ਤਾਕਤ ਕਿੰਨੀ ਕੁ ਹੈ। ਹੋ ਅਪੁਰੰਚ ਪਰਮਾਤਮਾ ! ਤੂੰ ਪਾਣੀ, ਧਰਤੀ ਆਕਾਸ਼ ਸਭ ਬਾਣੀ ਵਿਆਪਕ ਹੈਂ। ੩।

੧੨੬- ਮਲੈ ਨ ਲਾਛੈ ਪਾਰ ਮਲੈ ਪਰਮਲੀਓ ਬੈਠੇ ਰੀ ਆਈ ॥
ਆਵਤ ਕਿਨੈ ਨ ਪੇਖਿਓ ਕਵਨੈ ਜਾਣੈ ਰੀ ਬਾਈ ॥੧॥
ਕਉਣੁ ਕਹੈ ਕਿਣਿ ਬੂਝੀਐ ਰਮਈਆ ਆਕੁਲੁ ਰੀ ਬਾਈ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਜਿਉ ਆਕਾਸੈ ਪੰਖੀਅਲੇ ਖੋਜੁ ਨਿਰਖਿਓ ਨ ਜਾਈ ॥
ਜਿਉ ਜਲ ਮਾਝੈ ਮਾਛਲੇ ਮਾਰਗੁ ਪੇਖਣੇ ਨ ਜਾਈ ॥੨॥
ਜਿਉ ਆਕਾਸੈ ਘੜੁਅਲੇ ਮ੍ਰਿਗ ਤ੍ਰਿਸਨਾ ਭਰਿਆ ॥

ਨਾਮੇ ਚੇ ਸੁਆਮੀ ਬੀਠਲੇ ਜਿਨਿ ਤੀਨੈ ਜਰਿਆ ॥੩॥੨॥ {੫੨੫}

ਅਰਥ:--ਹੋ ਭੈਣੇ ! ਮੇਰਾ ਸੋਹਣਾ ਰਾਮ ਹਰ ਥਾਂ ਵਿਆਪਕ ਹੈ, ਪਰ ਕੋਈ ਜੀਵ ਵੀ (ਉਸ ਦਾ ਮੁਕੰਮਲ ਸਰੂਪ) ਬਿਆਨ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਕਿਸੇ ਨੇ ਵੀ (ਉਸ ਦੇ ਪੂਰੇ ਸਰੂਪ ਨੂੰ) ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ। ੧। ਰਾਹਉ ।

ਉਸ ਸੋਹਣੇ ਰਾਮ ਨੂੰ ਮੈਲ ਦਾ ਦਾਗ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਉਹ ਮੈਲ ਤੋਂ ਪਰੇ ਹੈ, ਉਹ ਰਾਮ ਤਾਂ ਸੁਗੰਧੀ ਵਾਂਗ ਸਭ ਜੀਵਾਂ ਵਿਚ ਵੱਸਦਾ ਹੈ। ਹੋ ਭੈਣੇ ! ਉਸ ਸੋਹਣੇ ਰਾਮ ਦੇ ਜਨਮ ਦਾ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ ਉਹ ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ ਹੈ। ੧ । ਜਿਵੇਂ ਆਕਾਸ਼ ਵਿਚ ਪੰਛੀ ਉੱਡਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਉਸ ਦੇ ਉੱਡਣ ਵਾਲੇ ਰਸਤੇ ਦਾ ਖੁਰਾ - ਖੋਜ ਵੇਖਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਜਿਵੇਂ ਮੱਛੀ ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਤਰਦੀ ਹੈ, ਪਰ (ਜਿਸ ਰਸਤੇ ਤਰਦੀ ਹੈ) ਉਹ ਰਾਹ ਵੇਖਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ (ਭਾਵ, ਅੱਖਾਂ ਅੱਗੇ ਕਾਇਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਤਿਵੇਂ ਉਸ ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਸਰੂਪ ਕਥਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ੨ । ਜਿਵੇਂ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਥਾਂ ਮ੍ਰਿਗ-ਤ੍ਰਿਸਨਾਂ ਦਾ ਜਲ ਦਿੱਸਦਾ ਹੈ (ਅਗਾਂਹ ਅਗਾਂਹ ਤੁਰ ਜਾਈਏ, ਪਰ ਉਸ ਦਾ ਟਿਕਾਣਾ ਲੱਭਦਾ ਨਹੀਂ, ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਖਾਸ ਟਿਕਾਣਾ ਨਹੀਂ ਲੱਭਦਾ, ਉੱਥੇ) ਨਾਮਦੇਵ ਦੇ ਖਸਮ ਬੀਠਲ ਜੀ ਐਸੇ ਹਨ ਜਿਸ ਨੇ ਮੇਰੇ ਤਿੰਨੇ ਤਾਪ ਸਾੜ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ੩ ।

ਸੁਹਿਰਦ ਗੁਰਮੁਖਿ ਪਾਠਕ ਸੱਜਣ ਨਿਰਣਾ ਕਰਨ ਕਿ, ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਫੁਰਮਾਨ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ, ਜਾਂ ਇਸ ਗ੍ਰੰਥ ਦਾ ਲਿਖਾਰੀ ਜੋ ਲਿਖ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਹ ਸੱਚ ਹੈ ? ਜਥੇਦਾਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੇ ਪਿੱਛੇ ਪੜ੍ਹ ਲਿਆ ਹੈ ਕਿ, ਲਿਖਾਰੀ ਜੀ ਨੇ ਮਹਾਂਕਾਲ ਰੱਬ ਜੀ ਦਾ ਬੜਾ ਉਚਾ ਲੰਮਾ ਚਾਰ ਬਾਹਾਂ ਅਤੇ ਲਾਲ ਸੁਰਖ ਡਰਉਣੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਾਲਾ ਵਿਕਰਾਲ ਸਰੀਰ ਲਿਖਣ ਦੇ ਨਾਲ ਉਸ ਨੂੰ ਅਪਾਰ ਕ੍ਰੋਧੀ ਹੋਇਆ ਬੱਦਲ ਵਾਂਗ ਬੜਕਾਂ ਮਾਰਦਾ, ਕ੍ਰੋੜਾਂ ਦੈਂਤਾਂ ਦੇ ਟੋਟੇ ਕਰੀ ਜਾਂਦਾ ਦਰਸਾ ਕੇ ਉਸ ਦੇ ਸਰੂਪ ਨੂੰ ਅਗੰਮ ਅਗੋਚਰ ਅਪਾਰ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣ ਦਿੱਤਾ। ਏਥੇ ਹੀ ਬੱਸ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਅੱਗੇ ਇਹ ਲਿਖਿਆ ਕਿ ਮਹਾਂਕਾਲ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਲਹੂ ਦੀ ਨਦੀ ਵਗਾ ਲਈ, ਫਿਰ ਸਾਰਾ ਲਹੂ ਆਪ ਹੀ ਪੀਣਾ ਅਰੰਭ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਫਿਰ ਆਪਣੀਆਂ ਭਿਆਨਕ ਦਾੜ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਜੀਉਂਦਿਆਂ ਦੈਂਤਾਂ ਨੂੰ (ਹੱਡੀਆਂ ਅਤੇ ਸਰੀਰਾਂ ਵਿਚਲੇ ਗੰਦ-ਮੰਦ ਸਮੇਤ) ਕੜੱਚ-ਕੜੱਚ ਚੱਬੀ ਜਾਂਦਾ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਮਹਾਂਕਾਲ ਨੂੰ ਰੰਗਾ ਰੰਗ ਦੇ ਝੂਠ ਨਾਲ ਜੋੜ ਲੈਣ ਉਪ੍ਰੰਤ ਉਸ ਵਿਚ ਬੜੀ ਸ਼ਰਮਨਾਕ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਦਰਸਾਈ ਹੈ ਕਿ, ਉਹ ਆਪਣੀ ਉਸਤਤਿ ਸੁਣ ਕੇ ਹੜ ਹੜ ਕਰਕੇ ਹੱਸਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਸ ਦੇ ਸਮੁੱਚੇ ਸਰੀਰ ਦਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸੁਭਾ ਦਾ ਪੂਰਾ ਵੇਰਵਾ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ? ਸੱਚ ਕਿਥੇ ਹੈ ? ਇਹ ਨਿੱਟਾ ਤੁਸੀਂ ਕਰਨਾ ਹੈ ।

੧੨੨-- ਆਦਿ ਪੁਰਖੁ ਅਪਰੰਪਰੁ ਆਪੇ ॥ ਆਪੇ ਥਾਪੇ ਥਾਪਿ ਉਥਾਪੇ ॥
 ਸਭ ਮਹਿ ਵਰਤੈ ਏਕੇ ਸੋਈ ਗੁਰਮੁਖਿ ਸੋਭਾ ਪਾਵਣਿਆ ॥੧॥
 ਹਉ ਵਾਰੀ ਜੀਉ ਵਾਰੀ ਨਿਰੰਕਾਰੀ ਨਾਮੁ ਧਿਆਵਣਿਆ ॥
 ਤਿਸੁ ਰੂਪੁ ਨ ਰੇਖਿਆ ਘਟਿ ਘਟਿ ਦੇਖਿਆ ਗੁਰਮੁਖਿ ਅਲਖੁ ਲਖਾਵਣਿਆ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
 ਤੂ ਦਇਆਲੁ ਕਿਰਪਾਲੁ ਪ੍ਰਭੂ ਸੋਈ ॥ ਤੁਧੁ ਬਿਨੁ ਦੂਜਾ ਅਵਰੁ ਨ ਕੋਈ ॥
 ਗੁਰੁ ਪਰਸਾਦੁ ਕਰੇ ਨਾਮੁ ਦੇਵੈ ਨਾਮੇ ਨਾਮਿ ਸਮਾਵਣਿਆ ॥੨॥ {੧੨੯}-੧-੩੪ ੧੨੮-
 ੧੨੮-- ਬਾਣੀ ਰਾਮ ਨਾਮ ਸੁਣੀ ਸਿਧਿ ਕਾਰਜ ਸਭਿ ਸੁਹਾਏ ਰਾਮ ॥
 ਰੋਮੇ ਰੋਮਿ ਰੋਮਿ ਰੋਮੇ ਮੈ ਗੁਰਮੁਖਿ ਰਾਮੁ ਧਿਆਏ ਰਾਮ ॥
 ਰਾਮ ਨਾਮੁ ਧਿਆਏ ਪਵਿਤੁ ਹੋਇ ਆਏ ਤਿਸੁ ਰੂਪੁ ਨ ਰੇਖਿਆ ਕਾਈ ॥
 ਰਾਮੇ ਰਾਮੁ ਰਵਿਆ ਘਟ ਅੰਤਰਿ ਸਭ ਤ੍ਰਿਸਨਾ ਭੂਖ ਗਵਾਈ ॥
 ਮਨੁ ਤਨੁ ਸੀਤਲੁ ਸੀਗਾਰੁ ਸਭੁ ਹੋਆ ਗੁਰਮਤਿ ਰਾਮੁ ਪ੍ਰਗਾਸਾ ॥
 ਨਾਨਕ ਆਪਿ ਅਨੁਗ੍ਰਹੁ ਕੀਆ ਹਮ ਦਾਸਨਿ ਦਾਸਨਿ ਦਾਸਾ ॥੩॥{੪੪੩}-ਛੰਡ-੨-੯

ਅਰਥ:--ਜਿਸ ਮਨੁੱਖ ਨੇ ਗੁਰੂ ਦੀ ਬਾਣੀ ਸੁਣੀ, ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਸਿਫਤਿ ਸੁਣੀ, ਉਸ ਨੂੰ (ਮਨੁੱਖ ਜਨਮ-ਮਨੋਰਥ ਵਿਚ) ਕਾਮਯਾਬੀ ਹੋਈ, ਉਸ ਦੇ ਸਾਰੇ ਕੰਮ ਸਫਲ ਹੋ ਗਏ। ਮੈਂ ਵੀ ਗੁਰੂ ਦੀ ਸਿਖਿਆ ਅਨੁਸਾਰ ਤੁਰ ਕੇ ਰੋਮ ਰੋਮ ਰਾਹੀਂ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦਾ ਨਾਮ ਸਿਮਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ । ਜਿਸ ਮਨੁੱਖ ਨੇ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦਾ ਨਾਮ ਸਿਮਰਿਆ ਉਹ ਪਵਿੱਤ੍ਰ ਜੀਵਨ ਵਾਲੇ ਬਣ ਕੇ ਉਸ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਦਰ ਤੇ ਜਾ ਪਹੁੰਚਿਆ ਜਿਸ ਦਾ ਕੋਈ ਖਾਸ ਸਰੂਪ, ਚਿਹਨ ਚੱਕ੍ਰ ਕੁਝ ਵੀ) ਦੱਸਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਜਿਸ ਮਨੁੱਖ ਨੇ ਸਦਾ ਆਪਣੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਨਾਮ ਸਿਮਰਿਆ, ਉਸ ਨੇ

ਅੰਦਰੋਂ ਮਾਇਆ ਦੀ ਭੁੱਖ ਤੋਹ ਦੂਰ ਕਰ ਲਈ, ਉਸ ਦਾ ਮਨ-ਤਨ ਠੰਢਾ-ਠਾਰ ਹੋ ਗਿਆ, ਉਸ ਦੇ ਆਤਮਕ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਹਰੇਕ ਕਿਸਮ ਦਾ ਸੁਹਜ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਗਿਆ, ਗੁਰੂ ਦੀ ਸਿਖਿਆ ਦੀ ਬਰਕਤਿ ਨਾਲ ਉਸ ਦੇ ਅੰਦਰ ਪਰਮਾਤਮਾ (ਦਾ ਨਾਮ) ਪ੍ਰਗਟ ਹੋ ਗਿਆ। ਹੋ ਨਾਨਕ ! (ਆਖ-) ਜਦੋਂ ਤੋਂ ਪਰਮਾਤਮਾ ਨੇ ਆਪ ਮੇਰੇ ਤੇ ਮੇਰੇ ਕੀਤੀ ਹੈ ਮੈਂ ਉਸ ਦੇ ਦਾਸਾਂ ਦੇ ਦਾਸਾਂ ਦਾ ਦਾਸ ਬਣ ਗਿਆ ਹਾਂ। ੩ ।

੧੨੯-- ਅਲਖ ਅਪਾਰ ਅਗੰਮ ਅਗੋਚਰ ਨਾ ਤਿਸੁ ਕਾਲੁ ਨ ਕਰਮਾ ॥
 ਜਾਤਿ ਅਜਾਤਿ ਅਜੋਨੀ ਸੰਭਉ ਨਾ ਤਿਸੁ ਭਾਉ ਨ ਭਰਮਾ ॥੧॥
 ਸਾਚੇ ਸਚਿਆਰ ਵਿਟਹੁ ਕੁਰਬਾਣੁ ॥
 ਨਾ ਤਿਸੁ ਰੂਪੁ ਵਰਨੁ ਨਹੀ ਰੇਖਿਆ ਸਾਚੈ ਸਬਦਿ ਨੀਸਾਣੁ ॥ ਰਹਾਉ ॥
 ਨਾ ਤਿਸੁ ਮਾਤ ਪਿਤਾ ਸੁਤ ਬੰਧਨਾ ਨਾ ਤਿਸੁ ਕਾਮੁ ਨ ਨਾਰੀ ॥
 ਅਕੁਲ ਨਿਰੰਜਨ ਅਪਰ ਪਰੰਪਰੁ ਸਗਲੀ ਜੋਤਿ ਤੁਮਾਰੀ ॥੨॥
 ਘਟ ਘਟ ਅੰਤਰਿ ਬ੍ਰਹਮੁ ਲੁਕਾਇਆ ਘਟਿ ਘਟਿ ਜੋਤਿ ਸਬਾਈ ॥
 ਭਜਰ ਕਪਾਟ ਮੁਕਤੇ ਗੁਰਮਤੀ ਨਿਰਭੈ ਤਾੜੀ ਲਾਈ ॥੩॥
 ਜੰਤ ਉਪਾਇ ਕਾਲੁ ਸਿਰਿ ਜੰਤਾ ਵਸਗਤਿ ਜੁਗਤਿ ਸਬਾਈ ॥
 ਸਤਿਗੁਰੁ ਸੇਵਿ ਪਦਾਰਥੁ ਪਾਵਹਿ ਛੂਟਹਿ ਸਬਦੁ ਕਮਾਈ ॥੪॥
 ਸੂਚੈ ਭਾਡੈ ਸਾਚੁ ਸਮਾਵੈ ਵਿਰਲੇ ਸੂਚਾਰੀ ॥

ਤੰਤੈ ਕਉ ਪਰਮ ਤੰਤੁ ਮਿਲਾਇਆ ਨਾਨਕ ਸਰਣਿ ਤੁਮਾਰੀ ॥੫॥੬॥ {੫੯੭}-੬

ਅਰਥ:--ਮੈਂ ਸਦਾ ਕੁਰਬਾਨ ਹਾਂ ਉਸ ਪਰਮਾਤਮਾ ਤੋਂ ਜੋ ਸਦਾ ਕਾਇਮ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੋ ਸਚਾਈ ਦਾ ਸੋਮਾ ਹੈ। ਉਸ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦਾ ਨਾ ਕੋਈ ਰੂਪ ਹੈ ਨਾ ਰੰਗ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਚਿਹਨ ਚੱਕ੍ਰ ਹੈ । ਸੱਚੇ ਸਬਦ ਵਿਚ ਜੁੜਿਆਂ ਉਸ ਦਾ ਥਹ-ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਰਹਾਉ । ਉਹ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਅਦ੍ਰਿਸ਼ਟ ਹੈ, ਬੇਅੰਤ ਹੈ, ਅਪ੍ਰਹੰਚ ਹੈ, ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਗਿਆਨ-ਇੰਦ੍ਰਿਊ ਉਸ ਨੂੰ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ, ਮੌਤ ਉਸ ਨੂੰ ਪੋਹ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀ ਕਰਮਾਂ ਦਾ ਉਸ ਉਤੇ ਕੋਈ ਦਬਾਉ ਨਹੀਂ (ਜਿਵੇਂ ਜੀਵ ਕਰਮ-ਅਧੀਨ ਹਨ ਉਹ ਨਹੀਂ) । ਉਸ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਕੋਈ ਜਾਤ ਨਹੀਂ, ਉਹ ਜੁੰਨਾ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ, ਉਸ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਆਪਣੇ ਆਪ ਤੋਂ ਹੈ। ਨਾ ਉਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਮੋਹ ਵਿਆਪਦਾ ਹੈ, ਨਾਂ ਉਸਨੂੰ ਕੋਈ ਭਟਕਣਾ ਹੈ । ੧ । ਉਸ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਨਾ ਮਾਂ ਹੈ ਨਾ ਪਿਉ, ਪੁੱਤਰ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਰਿਸਤੇਦਾਰ ਹੀ ਹੈ। ਨਾ ਉਸ ਨੂੰ ਕਾਮ ਵਾਸਨਾ ਫੁਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾਂ ਹੀ ਉਸ ਦੀ ਕੋਈ ਵਹੁਟੀ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਕੋਈ ਖਾਸ ਕੁਲ ਨਹੀਂ, ਉਹ ਮਾਇਆ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਤੋਂ ਪਰੇ ਹੈ, ਬੇਅੰਤ ਹੈ ਪਰੇ ਤੋਂ ਪਰੇ ਹੈ। ਹੋ ਪ੍ਰਭੂ ! ਸਭ ਥਾਂ ਤੇਰੀ ਹੀ ਜੋਤਿ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ । ੨ । ਹਰੇਕ ਜੀਵ ਦੇ ਅੰਦਰ ਪਰਮਾਤਮਾ ਗੁਪਤ ਹੋ ਕੇ ਬੈਠਾ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਹਰੇਕ ਘਟ ਵਿਚ ਹਰ ਥਾਂ ਉਸ ਦੀ ਜੋਤਿ ਹੈ (ਪਰ ਮਾਇਆ ਦੇ ਮੋਹ ਦੇ ਕਰੜੇ ਕਵਾੜ ਲੱਗੇ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ ਜੀਵ ਨੂੰ ਇਹ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ) । ਗੁਰੂ ਦੀ ਮਤਿ ਤੇ ਤੁਰ ਕੇ ਜਿਸ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਇਹ ਕਿਵਾੜ ਖੁਲ੍ਹਦੇ ਹਨ ਉਸ ਨੂੰ ਸਮਝ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਹਰੇਕ ਜੀਵ ਵਿਚ ਵਿਆਪਕ ਹੁੰਦਾ ਹੋਇਆ ਵੀ ਪ੍ਰਭੂ ਨਿਡਰ ਅਵਸਥਾ ਵਿਚ ਟਿਕਿਆ ਬੈਠਾ ਹੈ । ੩ । ਸਭ ਜੀਵਾਂ ਨੂੰ ਪੈਦਾ ਕਰ ਕੇ ਸਭ ਦੇ ਸਿਰ ਉਤੇ ਪਰਮਾਤਮਾ ਨੇ ਮੌਤ ਵੀ ਟਿਕਾਈ ਹੋਈ ਹੈ, ਸਭ ਜੀਵਾਂ ਦੀ ਜੀਵਨ-ਜੁਗਤਿ ਪ੍ਰਭੂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵੱਸ ਰੱਖੀ ਹੋਈ ਹੈ । ਜੇਹੜੇ ਮਨੁੱਖ ਗੁਰੂ ਦੇ ਦੱਸੇ ਰਾਹ ਤੇ ਤੁਰ ਕੇ ਨਾਮ-ਪਦਾਰਥ ਹਾਸਲ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਗੁਰ-ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਕਮਾ ਕੇ (ਗੁਰੂ-ਸ਼ਬਦ ਅਨੁਸਾਰ ਜੀਵਨ ਚਾਲ ਕੇ ਮਾਇਆ ਦੇ ਬੰਧਨਾਂ ਤੋਂ) ਆਜ਼ਾਦ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ । ੪ । ਪਵਿੱਤ੍ਰ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਹੀ ਸਚੁ (- ਪ੍ਰਭੂ) ਟਿਕ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਸੁੱਚੇ ਆਚਰਨ ਵਾਲੇ (ਪਵਿੱਤ੍ਰ ਹਿਰਦੇ ਵਾਲੇ) ਕੋਈ ਵਿਰਲੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। (ਗੁਰੂ ਆਪਣੇ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਰਾਹੀਂ ਹਿਰਦਾ ਪਵਿੱਤ੍ਰ ਕਰ ਕੇ) ਜੀਵ ਨੂੰ ਪਰਮਾਤਮਾ ਮਿਲਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਅਰਦਾਸ ਕਰਨੀ ਸਿਖਾਉਂਦੇ ਹਨ--ਹੋ ਪ੍ਰਭੂ ! ਮੈਂ ਤੇਰੀ ਸਰਨ ਹਾਂ (ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਜੋੜੀ ਰੱਖ) । ੫ ।

ਪਰ ਇਸ ਗਾਥਾ ਵਾਲੇ ਮਹਾਂਕਾਲ ਨੂੰ ਗੁੱਸਾ ਅਪਾਰ ਆਉਂਦਾ ਕਈ ਥਾਈਂ ਲਿਖਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਕਾਮ ਵਾਸਨਾ ਦਾ ਇਹ ਹਾਲ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਬੀਬੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਵਿਆਹ ਦੀ ਕਾਮਨਾ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਝੱਟ ਸ਼ਾਦੀ ਰਚਾਉਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋ ਪਿਆ । ਭਲਾ ਅਦ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਗੋਚਰ ਸਿਰਜਣਹਾਰ ਨੂੰ ਵਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਮੈਲ ਕਿਉਂ ਲੱਗੇ ? ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਦਾ

ਰੱਬ ਸਭ ਕੁਝ ਕਰਦਾ ਹੋਇਆ ਵੀ ਨਿਰਕਲੰਕ ਹੈ ?

੧੩●- ਦੇਹੁ ਸੰਦੇਸਰੋ ਕਹੀਅਉ ਪ੍ਰਿਅ ਕਹੀਅਉ ॥

ਬਿਸਮੁ ਭਈ ਮੈ ਬਹੁ ਬਿਖਿ ਸੁਨਤੇ ਕਹਹੁ ਸੁਹਾਗਨਿ ਸਹੀਅਉ ॥੧॥ ਰਹਾਉ

॥ ਕੇ ਕਹਤੇ ਸਭ ਬਾਹਰਿ ਬਾਹਰਿ ਕੇ ਕਹਤੇ ਸਭ ਮਹੀਅਉ ॥

ਬਰਨੁ ਨ ਦੀਸੈ ਚਿਹਨੁ ਨ ਲਖੀਐ ਸੁਹਾਗਨਿ ਸਾਤਿ ਬੁਝਹੀਅਉ ॥੧॥

ਸਰਬ ਨਿਵਾਸੀ ਘਟਿ ਘਟਿ ਵਾਸੀ ਲੋਪੁ ਨਹੀ ਅਲਪਹੀਅਉ ॥

ਨਾਨਕੁ ਕਹਤ ਸੁਨਹੁ ਰੇ ਲੋਗਾ ਸੰਤ ਰਸਨ ਕੇ ਬਸਹੀਅਉ ॥੨॥੧॥੨॥ {੨●●}

ਅਰਥ:-ਹੋ ਸੁਹਾਗਵੰਤੀ ਸਹੇਲੀਓ ! (ਹੋ ਗੁਰ ਸਿੱਖੋ !) ਮੈਨੂੰ ਪਿਆਰੇ ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਮਿੱਠਾ ਜਿਹਾ ਸੁਨੋਹਾ ਦੱਸੋ। (ਮੈਂ ਉਸ ਪਿਆਰੇ ਬਾਬਤ) ਕਈ ਕਿਸਮਾਂ (ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ) ਸੁਣ ਸੁਣ ਕੇ ਹੈਰਾਨ ਹੋ ਰਹੀ ਹਾਂ। ੧। ਰਹਾਉ। ਕੋਈ ਆਖਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਸਭਨਾ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਵੀ ਵੱਸਦਾ ਹੈ, ਤੇ ਸਭਨਾਂ ਦੇ ਵਿਚ ਵੀ ਵੱਸਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਦਾ ਰੰਗ ਨਹੀਂ ਦਿੱਸਦਾ, ਉਸ ਦਾ ਕੋਈ ਲੱਛਣ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ। ਹੋ ਸੁਹਾਗਣੋ ਮੈਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਸੱਚੀ ਗੱਲ ਸਮਝਾਓ। ੧। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ ਦਾ ਫੁਰਮਾਨ-ਹੋ ਲੋਕੋ ਸੁਣੋ !। ਉਹ ਪਰਮਾਤਮਾ ਸਾਰਿਆਂ ਵਿਚ ਨਿਵਾਸ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਹੈ, ਹਰੇਕ ਸਰੀਰ ਵਿਚ ਵੱਸਣ ਵਾਲਾ ਹੁੰਦਾ ਹੋਇਆ ਵੀ (ਉਸ ਨੂੰ ਮਾਇਆ ਦਾ) ਰਤਾ ਵੀ ਲੋਪ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਹ ਪ੍ਰਭੂ ਸੰਤ ਜਨਾਂ ਦੀ ਜੀਭ ਉਤੇ ਵੱਸਦਾ ਹੈ (ਸੰਤ ਜਨ ਹਰ ਵੇਲੇ ਉਸ ਦਾ ਨਾਮ ਜਪਦੇ ਹਨ)। ੨।

ਸੁਜਾਨ ਪਾਠਕ ਸੱਜਣਾਂ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਵੇਖ ਲਿਆ ਹੈ ਕਿ, ਉਪਰੋਕਤ ਗੁਰੂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਅਥਵਾ ਤੁਕਾਂ-ਰੂਪ ਗੁਰੂ ਫੁਰਮਾਨਾ ਵਿਚ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੇ ਕੈਵਲ ' ਨਿਰ-ਅਕਾਰ ' ਹੋਣ ਦਾ ਗੁਣ ਹੀ ਪ੍ਰਗਟ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਿਹਾ, ਸਗੋਂ ਉਸ ਬੇਅੰਤ ਪ੍ਰਭੂ ਬਾਰੇ ਹੋਰ ਵਡਮੁੱਲਾ ਗਿਆਨ ਵੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ। ਸਿਰਜਣਹਾਰ ਦੇ ਵਸੋਬੇ ਦਾ ਠੀਕ ਟਿਕਾਣਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਮਿਲਾਪ ਦਾ ਸਾਧਨ ਵੀ ਸਮਝਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਸ ਅਗੰਮ ਅਗੋਚਰ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਨੂੰ ਸਚਾਈ ਦਾ ਸੋਮਾਂ, ਵਿਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਰਹਿਤ, ਮਾਤਾ, ਪਿਤਾ, ਸੱਜਣ, ਪਤੀ, ਪ੍ਰੀਤਮ ਅਜੇਹਾ ਮਿੱਠਾ ਅਤੇ ਪਿਆਰਾ ਦਰਸਾਇਆ ਹੈ ਕਿ, ਉਸ ਦੇ ਮਿਲਾਪ ਦੀ ਇਛਿਆ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲ, ਉਸ ਤੋਂ ਵਿਛੋੜੇ ਦਾ ਸੱਲ ਵੀ ਅਨੁਭਵ ਹੋਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਜਿਸ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਬਣ ਗਿਆ ਸਮਝੋ ਉਸ ਦੇ ਗੁਣ ਵੀ ਆਪਣੇ ਵਿਚ ਆ ਵੱਸਣ ਦਾ ਸਬੱਬ ਬਣ ਗਿਆ। ਪਰਮਾਤਮਾ-ਪ੍ਰੀਤਮ ਦੇ ਗੁਣ ਮਨੁੱਖ-ਪ੍ਰੇਮੀ ਦੇ ਆਚਰਨ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਜਾਣ ਨਾਲ ਪ੍ਰੇਮੀ ਲਈ ਆਪ ਹੀ ਪ੍ਰੀਤਮ ਬਣ ਜਾਣ ਦੀ ਸੋਝੀ, ਗੁਰੂ ਬਾਣੀ ਤੋਂ ਮਿਲਦੀ ਹੈ "

ਕਬੀਰ ਤੂੰ ਤੂੰ ਕਰਤਾ ਤੂ ਹੂਆ ਮੁਝ ਮਹਿ ਰਹਾ ਨ ਹੂੰ ॥

ਜਬ ਆਪਾ ਪਰ ਕਾ ਮਿਟਿ ਗਇਆ ਜਤ ਦੇਖਉ ਤਤ ਤੂ ॥੨੦੪॥

ਅਤੇ -" ਰਾਮ ਕਬੀਰਾ ਏਕ ਭਏ ਹੈ ਕੋਇ ਨ ਸਕੈ ਪਛਾਨੀ ॥੬॥੩॥

ਗੱਲ ਕੀ, ਗੁਰੂ ਬਾਣੀ ਦਾ ਹਰ ਸ਼ਬਦ, ਸਦੀਵੀ ਸਚਾਈ ਭਰਪੂਰ ਬਹੁਪੱਖੀ ਗਿਆਨ ਦਾ ਭੰਡਾਰ ਹੋ ਦਿੱਸਦਾ ਹੈ। ਆਉ ਹੁਣ, ਜਾਪ ਸਾਹਿਬ ਦਯ ਅਰੰਭਕ ' ਤ੍ਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਛਪੈ ਛੰਦ ' ਵੀ ਵਿਚਾਰ ਲਈਏ:-

੧੩੧- ਚਕ੍ਰ ਚਿਹਨ ਅਰੁ ਬਰਨ ਜਾਤਿ ਅਰੁ ਪਾਤਿ ਨਹਿਨ ਜਿਹ ॥

ਰੂਪ ਰੰਗ ਅਰੁ ਰੇਖ ਭੇਖ ਕੋਉ ਕਹਿ ਨ ਸਕਤ ਕਿਹ ॥

ਅਚਲ ਮੂਰਤਿ ਅਨਭਉ ਪ੍ਰਕਾਸੁ ਅਨਿਤੋਜੁ ਕਹਿਜੈ ॥

ਕੋਟਿ ਇੰਦ੍ਰ ਇੰਦ੍ਰਾਨ ਸਾਹੁ ਸਾਹਾਨ ਗਣਿਜੈ ॥

ਤ੍ਰਿਭਵਨ ਮਹੀਪ ਸੁਰ ਨਰ ਅਸੁਰ ਨੇਤਿ ਨੇਤਿ ਬਨ ਤ੍ਰਿਣ ਕਹਤ ॥

ਤਬ ਸਰਬ ਨਾਮ ਕਥੈ ਕਵਨ ਕਰਮ ਨਾਮ ਬਰਣਤ ਸੁਮਤਿ ॥ ੧ ॥

(ਪੰਡਿਤ ਨਰੈਣ ਸਿੰਘ ਜੀ ਗਿਯਾਨੀ, ਅਨੁਸਾਰ ਅਰਥ:-ਜਿਸ ਦਾ ਚਿੰਨ੍ਹ, ਚਕ੍ਰ, ਵਰਨ ਅਤੇ ਜਾਤ ਬਰਾਦਰੀ (ਆਦਿਕ ਕੁਝ ਭੀ) ਨਹੀਂ ਹੈ। (ਉਸਦੇ) ਰੂਪ ਰੰਗ ਰੇਖ ਭੇਖ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਜੋ ਉਹ ਕੈਸਾ ਹੈ। ਅਚਲ ਹੋਣਾ (ਹੀ ਉਸ ਦਾ) ਸਰੂਪ ਹੈ, ਸੁਤੇ ਗਿਆਨ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹੈ ਅਤੇ ਅਮਿਤ ਬਲ ਵਾਲਾ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਕ੍ਰੋੜਾਂ ਇੰਦਰਾਂ ਦਾ ਇੰਦਰ ਹੈ ਅਤੇ ਸ਼ਾਹਾਂ ਦਾ ਸ਼ਾਹ ਵੀ ਗਿਣਿਆਂ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਤਿੰਨਾ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਦੇਵਤੇ, ਮਨੁੱਖਾਂ

ਦੇ ਦੈਤਾਂ ਦਾ ਰਾਜਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਅਤੇ ਬਨਾਂ ਦੇ ਕੱਖ ਵੀ (ਉਸ ਨੂੰ) ਬੇਅੰਤ ਬੇਅੰਤ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਹੋ ਪ੍ਰਭੂ ਤੇਰੇ ਸਾਰੇ ਨਾਮਾਂ ਨੂੰ ਕੌਣ ਕਥਨ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ? (ਕੋਈ) ਸੁਭ ਮਤਿ ਵਾਲਾ ਹੀ ਤੇਰੇ ਕਰਮ ਨਾਮਾਂ ਨੂੰ ਕਥਨ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ੧।

ਟੀਕਾਕਾਰ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਡੀ। ਲਿਟ--ਦੇ ਨਾਮ ਹੇਠ ਛਪੇ ਨਿਤਨੇਮ ਸਟੀਕ ਅਨੁਸਾਰ--

ਅਰਥ:-ਹੋ ਪ੍ਰਭੂ ! (ਤੂੰ ਐਸਾ ਹੈਂ ਕਿ) ਜਿਸ ਦੇ ਨਾ ਕੋਈ ਲੱਛਣ (ਦਿਸਦੇ) ਹਨ, ਨਾ ਕੋਈ ਰੰਗ ਹੈ, ਨਾ ਜਾਤਿ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਕੋਈ ਕੁਲ ਹੈ। ਕੋਈ ਮਨੁੱਖ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਕਿ ਤੇਰਾ ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ ਰੂਪ ਹੈ, ਕੈਸਾ ਰਖਗ ਹੈ, ਕਿਹੋ ਜਿਹੇ ਰੇਖ ਹਨ, ਅਤੇ ਕੈਸਾ ਤੇਰਾ ਪਹਿਰਾਵਾ ਹੈ। ਤੇਰੀ ਹਸਤੀ ਸਦਾ ਕਾਇਮ ਰਹਿਣ ਵਾਲੀ ਹੈ, ਤੇਰਾ ਨੂਰ ਤੇਰੇ ਆਪਣੇ ਆਪੇ ਤੋਂ ਹੈ, ਤੂੰ ਅਣਮਿਣਵੇਂ ਬਲ ਵਾਲਾ ਹੈ। (ਭਾਵ, ਸਭ ਜੀਵ ਏਹੀ ਆਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਤੇਰੇ ਬਲ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ)। ਤੂੰ ਕ੍ਰੋੜਾਂ ਰਾਜਿਆਂ ਦਾ ਰਾਜਾ ਅਤੇ ਇੰਦ੍ਰ ਗਿਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈਂ। ਤੂੰ ਤਿੰਨਾ ਭਵਨਾਂ ਦਾ ਮਾਲਕ ਹੈਂ, ਦੇਵਤੇ, ਮਨੁੱਖ, ਦੈਤ ਜੀਵ ਜੰਤ ਤਾਂ ਕਿਤੇ ਰਹੇ) ਸਾਰੀ ਬਨਾਸਪਤੀ (ਭੀ, ਸਭ ਏਹੀ) ਆਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਤੂੰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤੂੰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ, (ਭਾਵ, ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਕੋਈ ਭੀ ਤੇਰੇ ਵਰਗਾ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਹੈ)। ਹੋ ਪ੍ਰਭੂ ! ਕੋਈ ਬੰਦਾ ਤੇਰਾ ਐਸਾ ਨਾਮ ਨਹੀਂ ਦੱਸ ਸਕਦਾ ਜੋ ਤੇਰੀ ਮੁਕੰਮਲ ਹਸਤੀ ਬਿਆਨ ਕਰ ਸਕੇ, ਆਪਣੇ ਬੰਦਿਆਂ ਨੇ ਤੇਰੇ ਉਹੀ ਨਾਮ ਦਸੇ ਹਨ ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਤੇਰੇ ਕੰਮਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਬਣਾਏ ਹਨ। ੧।

[ਨੋਟ--ਉਚੇਚਾ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ--ਪੰਡਿਤ ਨਰੈਣ ਸਿੰਘ ਨੇ ' ਸਰਬ ਨਾਮ ' ਦਾ ਅਰਥ--ਸਾਰੇ ਨਾਮ, ਅਤੇ ਕਰਮ ਨਾਮ ਦਾ ਅਰਥ, --' ਕ੍ਰਿਯਾ ਤੋਂ ਬਣੇ ਹੋਏ ਨਾਮ ' ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਕਰਮ ਨਾਮ ਦਾ, ਨੈਣ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵਲੋਂ ਹੀ (-ਉਹ ਨਾਮ ਜੋ ਉਸ ਦੇ ਕੰਮ ਵੇਖ ਕੇ ਬਣਦੇ ਗਏ ਹਨ) ਲਿਖੇ ਹਨ। ਪਰ ਸਰਬ ਨਾਮ = ਉਹ ਨਾਮ ਜੋ (ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਸਾਰੀ ਹਸਤੀ) ਨੂੰ ਬਿਆਨ ਕਰ ਸਕੇ, ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਭਾਵ, ਅਜੇਹਾ ਨਾਮ ਜੋ ਸੰਪੂਰਨ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਦਾ ਲਖਾਇਕ ਹੋਵੇ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੇ ਪਰਮਾਤਮਾ ਨੂੰ --' ਸੱਤਿ ' ਅਥਵਾ ' ਸਚੁ ' ਨਾਮ ਨਾਲ ਪੁਕਾਰਿਆ ਹੈ। ਦਾਸ ਨੇ ਕਈਆਂ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਕੋਲੋਂ ਪੁਛਿਆ ਹੈ ਕਿ, ਕੀ, ' ਸਤਿ ' ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦਾ ਸਰਬ ਨਾਮ ਨਹੀਂ ਹੈ ? ਪਰ ਹਾਂ ਵਿਚ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਵਿਚ--ਉੱਤਰ ਕਿਸੇ ਵਲੋਂ ਵੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਜੇ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵਲੋਂ ਕੀਤੇ ਅਰਥ ਠੀਕ ਮੰਨ ਲਏ ਜਾਣ ਤਾਂ--ਜਾਪ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਇਸ ਕਥਨ--ਤਬ ਸਰਬ ਨਾਮ ਕਥੈ ਕਵਨੁ--ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੀ, ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਚਿੰਨ੍ਹ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਆ ਲੱਗਦਾ ਜੀ? ਹਰ ਕੋਈ ਚੁੱਪ ਕਿਉਂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ? ਦਾਸ ਦੀ ਤੁੱਛ ਬੁੱਧੀ ਦੀ ਪਕੜ ਵਿਚ ਤਾਂ ਏਹੀ ਆਇਆ ਹੈ ਕਿ " ਸਤਿ " ਕਰਮ ਨਾਮ ਨਹੀ ਸਗੋਂ " ਸਰਬ ਨਾਮ " ਹੈ। ਅਤੇ ਜਾਪ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚਲੀ ਇਹ ਗੱਲ-- "ਤਬ ਸਰਬ ਨਾਮ ਕਥੈ ਕਵਨ" ਸਦੀਵੀ ਸਚੁ ਤੋਂ ਹੀਣੀ ਬਣਦੀ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਉਪ੍ਰੋਕਤ ਫੁਰਮਾਨਾ ਵਿਚੋਂ ਕਿਸੇ ਦੀ ਵੀ ਬਰਾਬਰੀ ਹੁੰਦੀ, ਸਿੱਧ ਨਹੀਂ ਹੈ।

*****

ਵੈਦਾਂਤੀ ਜੀ

ਇਹਦੇ ਪਟ ਬਾਹਰ, ਗੁਦੜ ਅੰਦਰ। ਕਹਾਂਉ ਦਾ ਸ੍ਰੀ ਜਥੇਦਾਰ ਜੀ॥
ਰਿਸ਼ਵਤਾਂ ਲੈ ਕੇ ਫਤਵੇ ਭੇਜੇ। ਇਹ ਠੱਗਾਂ ਦਾ ਸਿਰਦਾਰ ਜੀ॥
ਸਾਨੂੰ ਲੋੜ ਹੈ ਅਜ ਮੇਹਰਵਾਨ ਤੇਰੀ।
ਦੇ ਅਕਾਲ ਤਖਤੋਂ ਬਨਵਾਸ ਇਹਨੂੰ॥
ਕਹਿ ਬਦੂੰਗੜ ਨੂੰ ਤੇ ਬਾਦਲ ਨੂੰ। ਲਾਹੋਂ ਤਖਤੋਂ ਦਿਉ ਨਿਵਾਸ ਇਹਨੂੰ ॥

ਗੁਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਖਹਿਰਾ, ਕੈਲੋਫੋਰਨੀਆ

*****

Following May Be Ordered From
201 Berkeley Ave, Roseville
GURU GRANTH SAHIB VOLUMES ARE AVAILABLE

Books by Gurbakhsh Singh Kala Afghana available from Sikh Center
1. Seven volume set of "Bipran Ki Reet Ton Sach Da Maarag" Bbeta U.S.
2. One volume "Maas Maas Kar Moorakh Jhagre" Bbeta U.S. \$ 10.00
3. Bachittar Natak-- Bbeta U.S. \$10.00
Note: Items 1, 2, and 3 combined please add U.S. \$ 10.00 for postage
make checks payable to KTF of N.A. Inc.

